

JAARVERSLAG

WERELD NATUUR FONDS

2019-2020

INHOUD

Voorwoord	6
Meerjarenstrategie	10
Natuurbescherming	12
Amazone-Guianas	16
Altai-Sayan, Amoer-Heilong en Kazachstan	20
Atlantisch Regenwoud	24
Borneo, Sumatra en Papua	28
Caribisch Nederland	32
Cerrado-Pantanal	36
Europa	40
Koraaldriehoek	44
Nederland	48
Noordpool	52
Tridom	56
Zambezi	60
Verbinding	64
Organisatie & bestuur	80
Financieel beleid	100
Jaarrekening	116
Overige gegevens	174

VOORWOORD

Dit voorwoord schrijf ik vanaf mijn thuiswerkplek, in de realiteit van de wereldwijde Covid-19 pandemie. Een crisis die het afgelopen boekjaar ook op ons grote impact heeft gehad, in Nederland en in ons internationale netwerk. Onze missie: het creëren van een wereld waarin mens en natuur in harmonie leven, blijkt relevanter dan ooit. De Covid-19 pandemie staat namelijk symbool voor de huidige verstoorde relatie tussen mens en natuur. Door het steeds verder oprukken van landbouwgrond in Zuid- en Centraal-Amerikaanse natuurgebieden, komt er meer contact tussen mensen en wilde dieren, waardoor bacteriën en virussen makkelijker overspringen van dier op mens. Ook de zogenaamde wet markets van wilde dieren in China en Zuidoost Azië, zijn een belangrijke bron van infecties. En er komt steeds meer bewijs dat het verdwijnen van diversiteit in de natuur ertoe leidt dat virussen die van dier op mens overdraagbaar zijn, meer vrij spel krijgen. Op deze manier wordt de impact van het verdwijnen van natuur wel heel pijnlijk voelbaar voor ons allemaal.

Het is geen fijne boodschap: de relatie tussen mens en natuur is dusdanig verstoord, dat wij de grote veroorzaker zijn van de achteruitgang van biodiversiteit wereldwijd. En daarmee lopen we de kans dat we niet alleen de wilde dieren de genadeklap gaan geven, maar uiteindelijk ook onszelf. Want wij zijn natuur. De natuur staat aan de basis van onze economie, onze gezondheid en ons welzijn. Natuur geeft ons eten en drinken, beschermt ons tegen de schadelijke effecten van klimaatverandering en levert belangrijke grondstoffen.

Tegelijkertijd biedt dit ook hoop: als wij de oorzaak zijn, dan ligt de oplossing ook in onze handen. Er is wereldwijd een groeiende beweging die actief zoekt naar oplossingen om de harmonie met natuur terug te brengen. Zij bewijzen dat het ook anders kan. Natuurvriendelijke boeren bijvoorbeeld, die voedsel produceren met de natuur in plaats van ertegen. En inheemse volkeren, die vanuit een diepgeworteld respect voor natuur samen met ons opkomen voor hun leefgebied en daarmee voor de dieren die daarvan afhankelijk zijn. Maar ook jongeren die de straat opgaan met de roep om een ambitieuzer klimaatbeleid en gezinnen die besluiten een dagje minder vlees te eten. De beweging voor natuur is niet meer te stoppen. Gesterkt in dit optimisme, hebben wij, samen met iedereen die mee wilde doen, het afgelopen jaar onze handen weer uit de mouwen gestoken. Waar op dit moment het beeld is dat meerdere programma's vertraging oplopen door lockdown-maatregelen en de impact op de langere termijn nog niet volledig inzichtelijk is, hebben we ook enorm veel hoopgevende resultaten kunnen boeken.

In het Atlantisch Regenwoud is een corridor aangelegd tussen beschermde gebieden en het aantal jaguars is er inmiddels met 48 procent toegenomen. Bovendien tekenden 1,2 miljoen Brazilianen een petitie tegen olie- en gaswinning in dit gebied waardoor de aanbesteding is teruggetrokken. In Borneo werkten we aan een Early Warning System, waardoor ontbossing veel eerder wordt voorspeld – zodat er tijd is om in te grijpen. In Caribisch Nederland heeft de Nederlandse overheid het Koraal Actie Plan gelanceerd, onder andere door lobby van WWF. Hierdoor komt er meer geld en aandacht voor het koraal op Bonaire, Sint Eustatius en Saba. In het Arctisch gebied is in Rusland een nieuw nationaal park gevormd van maar liefst 1,9 miljoen hectare – een belangrijke stap in de bescherming van de kwetsbare ijsbeer.

We boeken onze grootste successen als we samen met lokale gemeenschappen oplossingen bedenken en uitvoeren die niet alleen goed zijn voor natuur, maar ook welzijn en welvaart opleveren voor de mensen die in dat landschap wonen en werken. Afgelopen jaar hebben we samen met onze partners Peace Parks en African Parks het Droomfonds van de Nationale Postcode Loterij gewonnen. Hierdoor kunnen we, in nauwe samenwerking met lokale gemeenschappen en overheden, de komende jaren een prachtig natuurbeschermingsprogramma neer zetten. Het belangrijkste doel hierbij is het verbinden van beschermde gebieden én het beschermen van zoetwatervoorraden in de Kavango-Zambezi-regio. Het afgelopen jaar was het hartverwarmend om te zien hoe men in Nederland massaal met ons in actie kwam voor de natuur: scholen organiseerden sponsorlopen, kinderen gingen challenges aan, ambassadeurs en influencers zetten hun social media-kanalen in om aandacht te vragen voor natuur, ontwerpers creëerden een prachtig koala-shirt om geld op te halen voor onze Australië noodactie. Vele honderden mensen namen een duik voor een plasticvrije zee en veel mensen doneerden, tekenden petities en raakten geïnspireerd om zelf duurzamer te gaan leven. Dit sloot naadloos aan op onze missie om een maatschappijbrede beweging aan te jagen en zoveel mogelijk mensen te inspireren, motiveren, activeren en faciliteren om samen met ons natuur te beschermen.

Wij danken al onze donateurs, giftgevers, vrijwilligers, partners, medewerkers, kleinere en grotere vermogensfondsen, goodwill ambassadeurs en stichtingen, alsmede de Nationale Postcode Loterij voor hun enorme bijdrage aan ons natuurbeschermingswerk in het afgelopen jaar. Dankzij al deze partners wordt ons werk als natuurbeschermingsorganisatie mogelijk gemaakt.

Dit jaarverslag laat wederom zien dat we als organisatie zowel in Nederland als in de vele prachtige landschappen buiten Nederland echt het verschil kunnen maken. Om daarmee onze harmonie met natuur terug te brengen. Be one with nature.

Kirsten Schuijt,
Algemeen Directeur

STRATEGIE

Nieuwe meerjarenstrategie

Dit boekjaar is het begin van een nieuwe strategieperiode, die reikt tot 2022. Deze strategie sluit aan op de lange termijn strategie van WWF International. In onze nieuwe WWF-NL strategie beschrijven we waar we over drie jaar willen zijn en wat er voor nodig is om daar te komen.

Ons doel:

De meest impactvolle en inspirerende natuurorganisatie van Nederland worden, door het realiseren van veerkrachtige landschappen, een maatschappijbrede beweging en een exponentiële organisatie.

Meest impactvolle en inspirerende organisatie

De ambitie die we met het hele WWF-netwerk hebben is enorm; het ombuigen van het verlies van biodiversiteit naar herstel. Dit terwijl de biodiversiteitscijfers een steile neerwaartse trend laten zien, ondanks al het goede werk wat wij en andere natuurorganisaties doen. Daarom zetten we enerzijds in op het ontwikkelen van veerkrachtige landschappen, om te laten zien hoe het wel kan, mensen te inspireren en een 'can do'-mentaliteit te creëren. Anderzijds willen we een maatschappijbrede beweging op gang brengen, om te zorgen dat zoveel mogelijk mensen, bedrijven en overheden zich bewust worden van hun eigen invloed om die negatieve trend te kunnen ombuigen. Wanneer wij in staat zijn om de maatschappij te bewegen eigen gedrag aan te passen, is het effect van ons als organisatie vele malen groter dan wat we alleen op eigen kracht kunnen bereiken. Onze Be one with nature-merkboodschap is hiervoor richtinggevend en krijgt verdere invulling in al onze uitingen.

Veerkrachtige landschappen

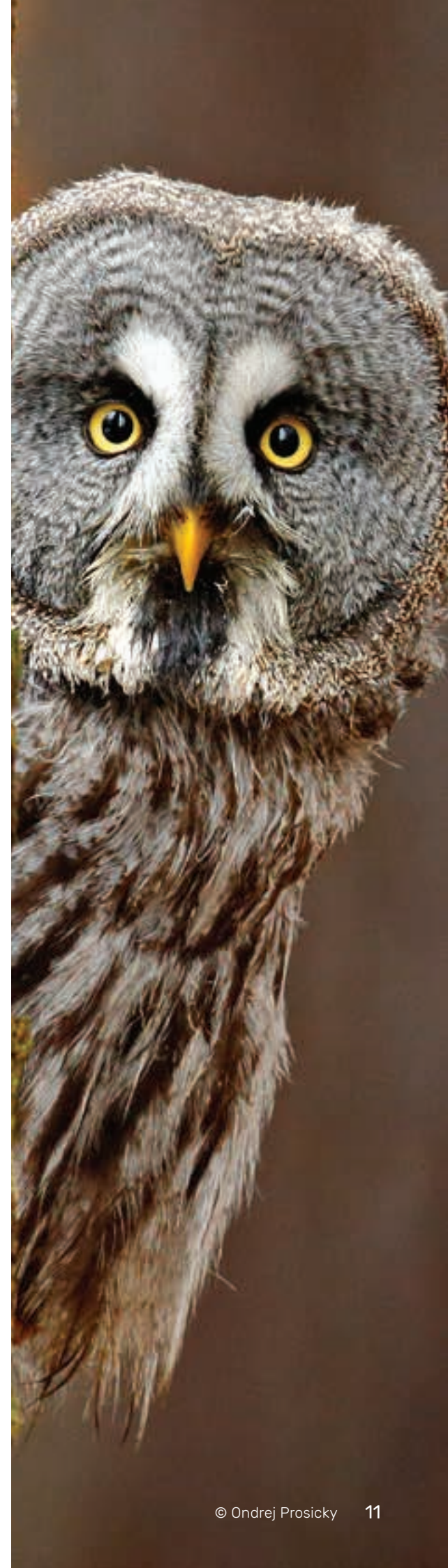
In de komende strategieperiode gaan we verder bouwen aan veerkrachtige landschappen met een geïntegreerde landschapsbenadering. Zo worden onze natuurbehoud- en herstelactiviteiten minder op zichzelf staand en gefragmenteerd. En kijken we, samen met lokale partners en bevolking, naar de uitdagingen voor het gehele landschap en alle partijen op wie dat effect kan hebben. Vervolgens ontwikkelen we aan de hand van heldere en meetbare doelen onze geïntegreerde landschapsprogramma's. Waarbij we bescherming en herstel van natuur op land en water nog veel meer dan nu in de context van de sociaal-economische ontwikkelingen, grote private investeringen en klimaatscenario's plaatsen. Daarbij werken we aan nieuwe financieringsmodellen, klimaatbestendigheid en maatschappelijk draagvlak voor natuur.

Maatschappijbrede beweging

Hoe meer mensen, organisaties en overheden we bij onze ambitie kunnen betrekken, hoe groter onze impact. Om die reden willen we een maatschappijbrede beweging aanjagen. We willen Nederland inspireren, motiveren, activeren en faciliteren om actief mee te helpen de hoognodige impact te maken voor natuur. Het inspireren en activeren doen we door aan te haken bij thema's die breed leven in de samenleving en die passen bij onze WWF-doelen en landschappen (bv plastic & Koraaldriehoek). Verder willen we groeien in het aantal actieve relaties dat ons gedachtegoed steunt. Het mobiliseren van deze maatschappelijke potentie gaat verder dan het klassiek binnenhalen van financiële middelen. Iedereen, individuen, organisaties en overheden, kan een bijdrage leveren aan deze beweging. Dit kan in de vorm van geld, zoals donateurs, giften of subsidies. In de vorm van tijd, zoals deelname aan activiteiten of tekenen van petitie's. En in de vorm van eigen gedrag, zoals vaker kiezen voor een plantaardige maaltijd.

Exponentiële organisatie

Om met elke geïnvesteerde euro zoveel mogelijk impact te behalen, gaan we onze manier van werken verder optimaliseren. Concreet betekent dit dat we slimmer moeten samenwerken. Door met de juiste partijen krachten te bundelen, maken we gebruik van kennis, middelen, innovatiekracht, invloed en bereik van deze partners. Zo creëren we een 'multiplier' op onze organisatie en zijn we vele malen impactvoller. Dit geldt ook voor het hefboomeffect van onze investeringen – door deze slim in te zetten kunnen we andere grote financieringsstromen op gang brengen. Maar ook door meer gebruik te gaan maken van data wordt de kwaliteit, effectiviteit en efficiency van onze besluitvorming, activiteiten en rapportages verhoogd. Om dit alles te kunnen realiseren moeten we over de hele breedte van de organisatie blijven investeren in verdere professionalisering. Waarbij we ook aandacht houden voor de ontwikkeling van onze teams en mensen.

NATUURBESCHERMING

WAAR IS WWF-NL ACTIEF?

Mooie plekken die rijk zijn aan biodiversiteit, liggen verspreid over de hele planeet. Door deze natuurschatten te beschermen, kunnen we volledige ecosystemen en leefgebieden van diersoorten bewaren. Als het leefgebied van bedreigde dieren wordt beschermd, hebben ze meer kans om ongestoord te leven. WWF-International heeft door de wereld heen 238 regio's geïdentificeerd waar we met z'n allen aan werken. WWF-NL heeft 12 gebieden gekozen om op te focussen.

AMAZONE- GUIANAS

Met een oppervlakte van 6,7 miljoen km² is de Amazone-Guianas de grootste nog overgebleven jungle ter wereld.

Ongeveer 10% van alle plant- en diersoorten wereldwijd leeft in deze bijzondere regio, die in totaal negen landen beslaat. Ook wonen er zo'n 35 miljoen mensen, die van het gebied afhankelijk zijn voor water, voedsel en grondstoffen. Bijna 9% van de bevolking bestaat uit inheemse gemeenschappen. De druk op dit unieke gebied is enorm, met name door grootschalige ontbossing.

Bos maakt in hoog tempo ruimte voor landbouw en veeteelt. WWF-NL zet in op het versterken van landrechten van de inheemse bevolking, het behoud van vrij stromende rivieren en het terugbrengen van ontbossing. Dit doen we door in gesprek te gaan met bedrijven en financiële instellingen en te focussen op een verandering in consumptiegedrag en investeringsbeleid.

RESULTATEN EN DOELEN

STREEFDATUM DOELEN

2030 2030

DE GROOTSCHALIGE ONTBOSSING EN NETTO DEGRADATIE VAN HET AMAZONEWOUD IS GESTOPT

Status: Alleen al in Brazilië werd in 2019 ongeveer 1 miljoen hectare bos gekapt en aangestoken om ruimte te maken voor landspeculatie en landbouw. Dit leidde tot de grootste ontbossing en bosbranden in meer dan 10 jaar. Met financiële hulp van onder andere veel Nederlanders kon WWF-NL ruim 115.000 mensen helpen door uitgifte van materieel voor brandbestrijding, voedselpakketten en ondersteuning van inheemse gemeenschappen. Door effectieve samenwerking met ander ngo's en parlementariërs werd een wet die recente illegale ontbossing zou legaliseren, tegengehouden.

In Suriname is de Wet Milieubescherming aangenomen en zijn de regels voor Milieu Effect Rapportages aangescherpt, waardoor de natuur een veel betere bescherming krijgt. WWF-NL was nauw betrokken bij de voorbereiding hiervan vanuit het Shared Resources Joint Solutions-programma (SRJS), een strategisch partnerschap met IUCN NL en het ministerie van Buitenlandse Zaken. We werkten samen met alle relevante stakeholders, waaronder inheemse volkeren, overheden en andere natuurorganisaties.

30% VAN NATUURGEBIEDEN IS BESCHERMD DOOR DE LOKALE BEVOLKING

Status: Het Chiribiquete Nationaal Park in Colombia is groter dan Nederland en is het grootste nationaal park met tropisch regenwoud ter wereld. Aan de randen vindt echter nog ontbossing plaats, en dit vormt door bosbranden ook een bedreiging voor de natuur in het park. WWF-NL heeft geholpen het bestuur door de lokale bevolking te versterken en helpt om landrechten te verduidelijken en conflicten hierover te beslechten, waardoor ontbossing in de bufferzone nu is afgenomen.

2030

DE POPULATIES VAN RIVIERDOLFIJNEN ZIJN STABIEL EN HERSTELLEN ZICH

Status: Rivierdolfijnen worden bedreigd door bijvangst in visnetten, jacht, verlies van leefgebied, kwikvervuiling en klimaatverandering. WWF-NL heeft samen met lokale partners veel werk verricht om de aandacht te vestigen op deze bedreigingen. Dat is gelukt: de Internationale Walvisvaart Commissie (IWC), waarvan ook Brazilië, Colombia, Ecuador en Peru lid zijn, heeft het actieplan voor betere bescherming voor rivierdolfijnen in de Amazone, Orinoco, Tocantins en Araguaia goedgekeurd. De vier landen hebben toegezegd te gaan werken aan schone rivieren en het voorkomen van overbevissing, ontbossing en illegale mijnbouw.

Doelen komend jaar: De Europese Unie is verantwoordelijk voor de import van 1/3 aan ontbossing gerelateerde producten. Daarom roepen we met de Europese burgers de Europese Commissie op te komen met regelgeving die de import en handel van deze producten verbiedt en effectief stopt. Ook maken we afspraken met bedrijven om te zorgen dat ontbossing uit hun handelsketens verdwijnt.

ALTAI-SAYAN, AMOER-HEILONG EN KAZACHSTAN

In de uitgestrekte natuur van Altai-Sayan en Amoer-Heilong in Azië leven bedreigde diersoorten als sneeuwluipaarden, saiga-antilopen en tijgers.

De meeste inwoners leven op een traditionele manier, dicht bij de natuur. Toch staan de ecoregio's onder druk door illegaal en niet-duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen, zoals stroperij en overbegrazing, ontwikkeling van industrie en uitbreiding van infrastructuur. Ook het mens-dierconflict is een probleem. Samen met de lokale bevolking bieden we de bedreigingen het hoofd.

WWF-NL wil dat het leefgebied van de sneeuwluipaarden en Siberische tijgers wordt beschermd. Om mens-dierconflicten te reduceren ontwikkelen we in samenspraak met bewoners van de gebieden praktische oplossingen. We bereiden manieren voor om met de effecten van klimaatverandering op de natuur te kunnen omgaan (klimaatadaptatie) en werken aan een strategie om zoetwaterbronnen te beschermen.

De toename van het aantal tijgers in Russisch Amoer-Heilong maakt het mogelijk om op termijn Siberische tijgers te herintroduceren in Kazachstan, waar de soort in de vorige eeuw uitstierf. Daarvoor wordt nu eerst gewerkt aan het herstel van het rivierbos en de prooidierpopulaties in de Ili-Balkash-delta.

RESULTATEN EN DOELEN

STREEFDATUM DOELEN

2023 2025

BESCHERMDE LEEFGEBIEDEN VAN PRIORITAIRE DIERSOORTEN ZIJN BEHOUDEN EN UITGEBREID

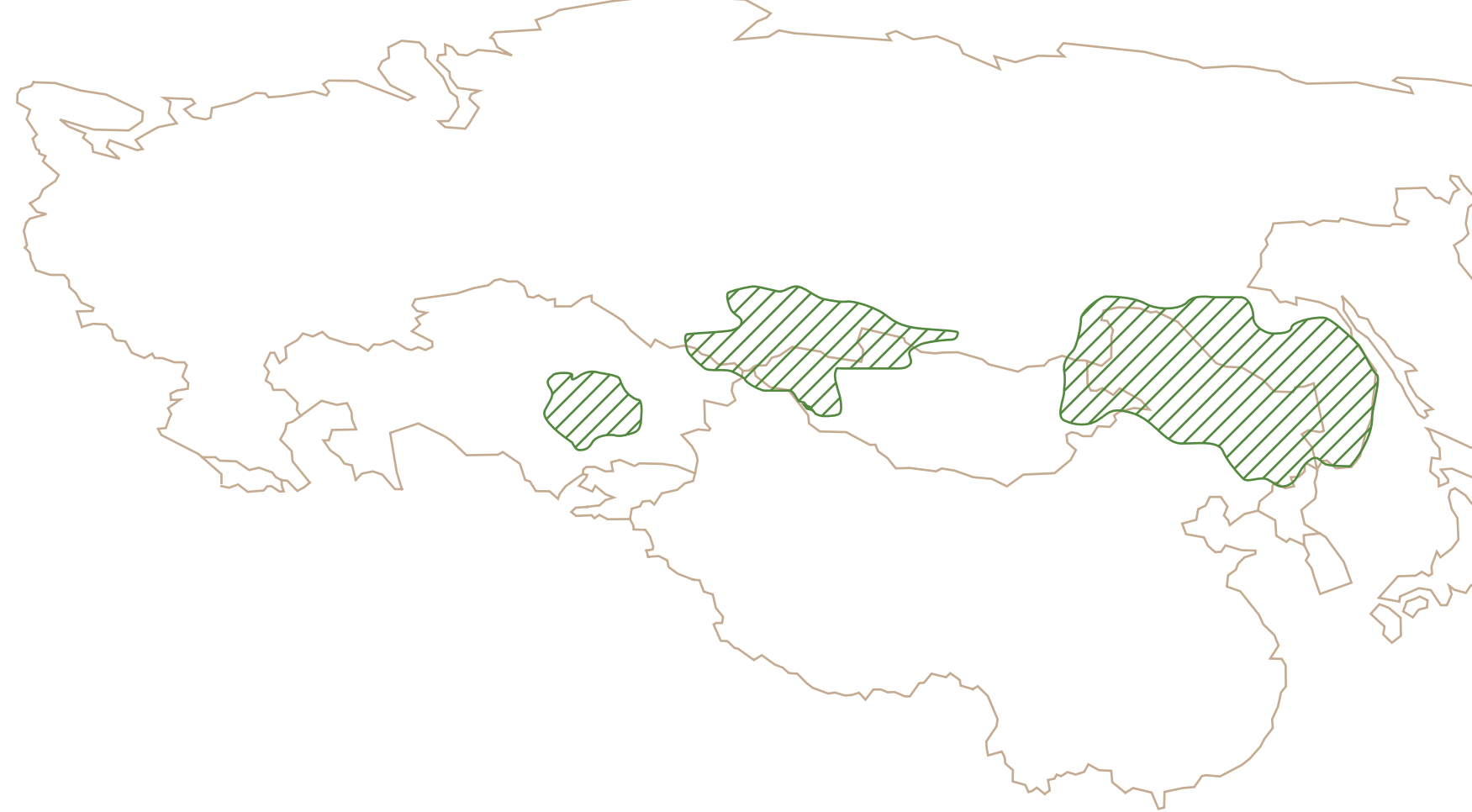
Status: Dit jaar kondigde het parlement van Mongolië tien nieuwe beschermde gebieden af met een totale grootte van 1.3 miljoen hectare. Het gaat om vijf nieuwe en vijf bestaande gebieden die worden uitgebreid of een hogere beschermingsstatus krijgen. In totaal is nu bijna 33 miljoen hectare – 21% van het landoppervlak van Mongolië – beschermd. Zes van de tien afgekondigde gebieden liggen binnen de ecoregio's Amoer-Heilong en Altai-Sayan. In Amoer-Heilong liggen ze aan de bron van de rivier de Amoer. De beschermde status zorgt ervoor dat mijnbouw in het gebied niet langer is toegestaan; drie al afgegeven mijnbouwconcessies zijn intussen gesloten. WWF-NL heeft jarenlang gelobbyd voor de beschermde gebieden en werkt nu samen met de lokale autoriteiten aan goede beheersplannen.

VRIJLATING VAN DE EERSTE DRIE TOT VIJF TIJGERS IN HET ILI-BALKASH RESERVAAT IN KAZACHSTAN

Status: Om in de toekomst tijgers terug te kunnen brengen in Kazachstan werken we eerst aan het herstel van het hele ecosysteem in het gebied. Om voldoende prooidieren, zoals herten en zwijnen, te hebben moeten hun populaties groter worden. De dieren zijn daarom in de zware winter bijgevoerd en er werd gepatrouilleerd om stroperij tegen te gaan. Na transport en een verblijf van negen maanden in een omheining, zijn in september 2019 de eerste vijf Afghaanse edelherten uitgezet in het Ili-Balkash Reservaat. Na een afwezigheid van 112 jaar is het Afghaanse edelhert daarmee weer terug in het gebied. Om de dieren te kunnen volgen, zijn twee vrouwtjes uitgerust met een halsband met satellietzender.

De bewoners van het gebied rondom het reservaat worden nauw betrokken bij het herintroductieprogramma en elke twee weken op de hoogte gehouden van de vorderingen. Met financiële en technische hulp van WWF-NL heeft de bevolking inkomstenbronnen kunnen opzetten waaronder een ganzenfokkerij, een hostel, een bomenkwekerij, naaiatelier, meloenenkwekerij, ijssalon en de ontwikkeling van toerisme.

Komend jaar: In het Chinese deel van Amoer-Heilong neemt het aantal tijgers langzaam toe. Dat is goed nieuws, maar kan ook zorgen voor meer conflicten met lokale bewoners wanneer zij vee verliezen aan de dieren. Daarnaast hebben mensen ook last van wilde zwijnen en herten die hun gewassen opeten. Dit jaar analyseren we de problemen die mensen hebben met wilde dieren in het gebied en implementeren we maatregelen zodat mens en dier in harmonie kunnen samenleven.

ATLANTISCH REGENWOUD

Uitgestrekt over Argentinië,
Brazilië en Paraguay vind je het
Atlantisch Regenwoud.

In dit gebied leven duizend soorten vogels, 24 apensoorten en op één hectare vind je wel 440 verschillende soorten bomen. Ook de machtige jaguar komt in het Atlantisch Regenwoud voor. Voor mensen is het gebied eveneens onmisbaar: ruim 30% van de bevolking van Zuid-Amerika is afhankelijk van water uit het Atlantisch Regenwoud.

Ooit was dit bijzondere gebied ruim 30 keer zo groot als Nederland, inmiddels is er nog slechts 5 keer de oppervlakte van ons land over. Bossen maakten in hoog tempo plaats voor landbouw en urbanisatie. Hierdoor is het leefgebied van veel dieren versnipperd en verkleind. De stukken bos zijn te klein om goed vocht vast te houden, waardoor de omgeving droger wordt. Dat heeft ernstige gevolgen voor mensen, dieren en planten. WWF-NL zet in het Atlantisch Regenwoud in op het beschermen en herstellen van bos. We herstellen de bodem, waar nodig planten we nieuwe bomen of we kiezen voor natuurlijk herstel. Ook werken we samen met lokale boeren aan duurzaam landgebruik. Het land levert daardoor een grotere opbrengst op en de bodem raakt niet uitgeput.

RESULTATEN EN DOELEN

STREEFDATUM DOELEN

2021 2025

200 HECTARE BOS HERSTELLEN IN HET ATLANTISCH REGENWOUD

Doelen komend jaar: Om ernstig bedreigde soorten te behoeden voor uitsterven en bossen beter te beschermen, wil WWF-NL 200 hectare bos herstellen in het Atlantisch Regenwoud. In een klein deel van dit regenwoud vind je bijvoorbeeld nog de Alagoas miersluiper, een klein en ernstig bedreigd vogeltje. In totaal leven er nog slechts 30 van. Ook voor de prachtige *zevenkleurige tangare* en de jaguar is het essentieel om leefgebied te behouden en versterken. In samenwerking met bedrijven en lokale partners zetten we in op de (economische) voordelen van herstel en goed beheer van het boslandschap.

207 JAGUARS IN HET ATLANTISCH REGENWOUD

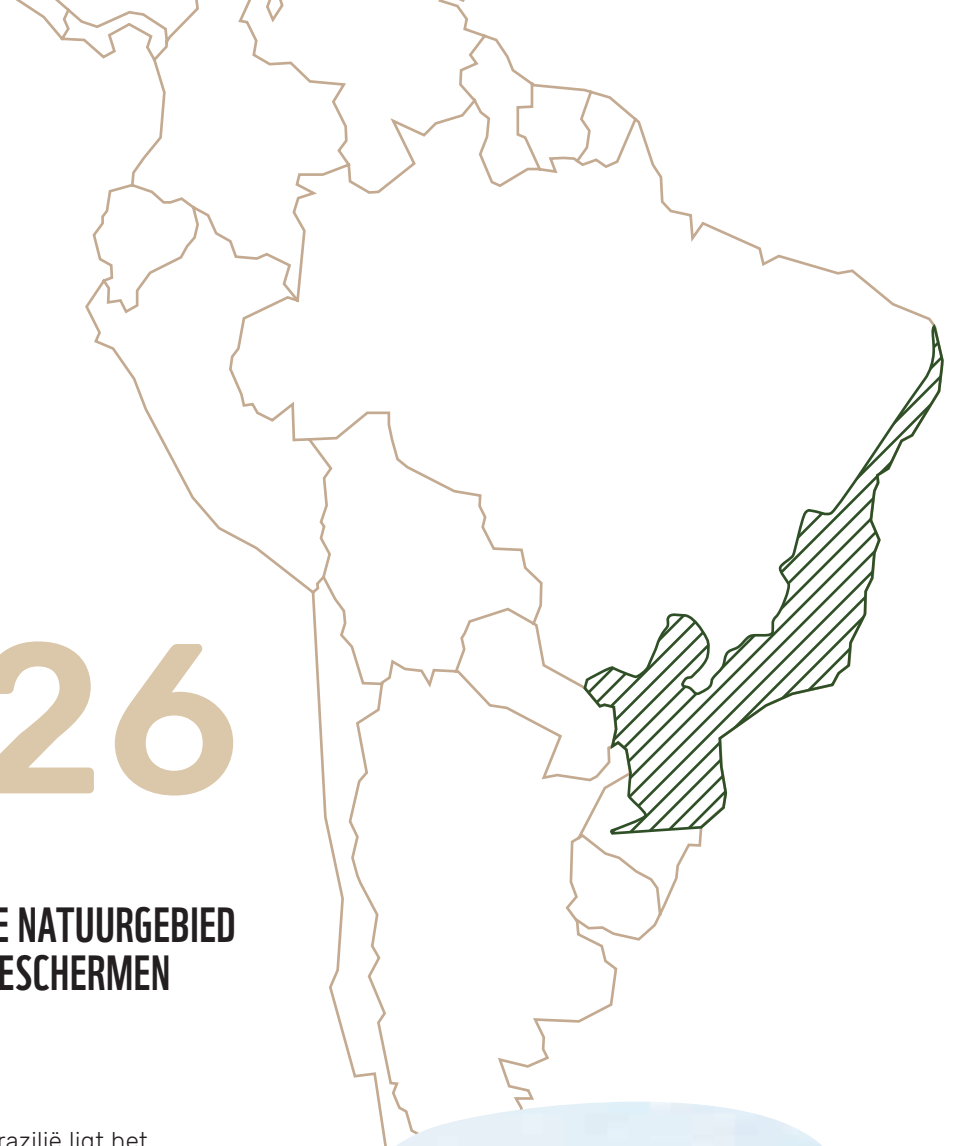
Status: Het Atlantisch Regenwoud is het leefgebied van de prachtige jaguar. Grote bedreigingen voor dit bijzondere dier zijn verlies en versnippering van zijn leefgebied, en conflicten met mensen. Er zijn weinig prooidieren voor de jaguar, hierdoor jagen ze op vee en worden ze regelmatig gedood uit wraak. Bijna werd het Atlantisch Regenwoud de eerste regio ter wereld die zijn grootste roofdier zou verliezen. Dankzij een langdurige en intensieve samenwerking tussen WWF-NL, bosbeheerders en lokale bevolking in het zuidwestelijk deel van het regenwoud worden jaguars niet meer gezien als bedreiging en worden ze beter beschermd. Het aantal prooidieren voor de jaguar nam toe en het Atlantisch Regenwoud wordt nu beter beschermd. Zo realiseerde WWF-NL dit jaar een corridor van 91 hectare. Deze corridor verbindt het Foerster Provincial Park met het Urugua-í Provincial Park. Hierdoor krijgen dieren als de jaguar, maar ook de poema, capibara en herten, meer leefgebied.

De afgelopen 15 jaar verdubbelde het aantal jaguars in dit deel van het Atlantisch Regenwoud. In 2005 leefden er naar schatting tussen de 30 en 54 dieren, in 2020 al tussen 84 en 125 jaguars. Op beelden van de cameravallen waren dit jaar maar liefst 11 jongen te zien.

2026

1,5 MILJOEN HECTARE NATUURGEBIED HERSTELLEN EN/OF BESCHERMEN

Status: Voor de kust van Brazilië ligt het grootste koraalrif van de Zuid-Atlantische Oceaan: de Abrolhos Archipel. Het rif, met een grootte van ongeveer 600.000 hectare, is een belangrijk voortplantingsgebied voor bultrugwalvissen. WWF-NL coördineerde een coalitie van natuurbeschermings-organisaties om dit bijzondere en kwetsbare gebied te beschermen tegen olie- en gaswinning. Ruim 1,2 miljoen bezorgde Brazilianen tekenden de petitie. Hierdoor besloten oliemaatschappijen niet in te schrijven op de aanbesteding, die vervolgens terug werd getrokken.

BORNEO, SUMATRA EN PAPUA

Twée van de grootste eilanden ter wereld, Borneo en Sumatra, herbergen prachtige regenwouden, vele plant- en diersoorten en authentieke lokale culturen.

Deze bijzondere gebieden worden ernstig bedreigd door ontbossing en achteruitgang van het bos. Het regenwoud maakt plaats voor plantages voor palmolie en houtkap. Hierdoor wordt het leefgebied van onder andere de orang-oetan, de Aziatische olifant en de Sumatraanse neushoorn verkleind en versnipperd. Dat bedreigt niet alleen hun voortbestaan, maar door deze versnippering komen de dieren ook sneller in conflict met mensen. Op Papoea, het Indonesische deel van Papoea-Nieuw-Guinea, is nog veel natuur intact, maar ook daar dreigt grootschalige ontbossing.

WWF-NL wil op Borneo bestaande bosgebieden beschermen en met elkaar verbinden. Op Sumatra ligt de focus op het herstellen en het opnieuw op elkaar aan laten sluiten van belangrijke leefgebieden. Het doel is om de afname van dierenpopulaties te stabiliseren en ze zelfs weer te laten groeien. We werken samen met de palmolie-, pulp- en houtindustrie aan verantwoorde, ontbossingsvrije productieketens. Op Papoea streven we ernaar om verdere vernietiging van de biodiversiteit te voorkomen en leiden we samen met de lokale bevolking duurzame ontwikkelingen in goede banen.

RESULTATEN EN DOELEN

STREEFDATUM DOELEN

2023 2025

DE LEEFGEBIEDEN VAN DE ORANG-OETAN OP BORNEO ZIJN VERBETERD

Status: Dankzij een intensieve samenwerking met de overheid en de lokale bevolking, zijn de bossen van Sebangau National Park beter beschermd tegen bosbranden. Er zijn teams opgezet van lokale brandbestrijders, blusmaterialen werden verspreid en de patrouilles in het gebied zijn geïntensiveerd en geoptimaliseerd. Dit droeg bij aan de stabilisering van het aantal orang-oetans in het park. De populatie bestaat uit ongeveer 6.000 dieren. Het gedrag en de grootte van de populatie worden al 13 jaar gemonitord.

Uit onderzoek over de afgelopen 15 jaar in Sabah, Maleisië, blijkt dat ook de populatie daar stabiel blijft, er leven momenteel ongeveer 11.000 orang-oetans. Deze bevindingen zijn opgenomen in het nieuwe Sabah-actieplan voor orang-oetans, dat zich richt op de periode 2020 tot 2029. Hierin wordt beschreven hoe de 16 belangrijkste populaties beschermd moeten worden, onder meer door het herstellen van leefgebieden en de aanleg van corridors, het tegengaan van bosbranden en samenwerken met de bevolking van Sabah.

ILLEGALE ONTBOSSING IS MET 10 TOT 35% AFGENOMEN

Status: Met het Early Warning System kunnen we (illegale) ontbossing tot zes maanden van tevoren voorspellen. Het systeem wordt getest in Centraal-Kalimantan in Indonesië. De eerste testen bereikten al een nauwkeurigheid van 80%. In de verdere ontwikkeling van het systeem werken we nauw samen met lokale stakeholders, zoals bewoners en overheidsinstanties. Dat doen we vanuit het Shared Resources Joint Solutions-programma (SRJS), een strategisch partnerschap met IUCN NL en het ministerie van Buitenlandse Zaken. Met SRJS steunen we lokale ngo's en maatschappelijke organisaties, in dit geval de uiteindelijke gebruikers van het Early Warning System. Voor de lokale bewoners is het bos de bron voor hun voedsel en levensonderhoud. Omdat ze hun bosgebieden al eeuwenlang beschermen is hun kennis en input onmisbaar voor de verdere ontwikkeling van het systeem.

Doelen komend jaar: De testen in Centraal-Kalimantan gaan ook in 2021 door, deze zijn vertraagd door COVID-19. Ook begonnen we in september 2020 met testen in Sarawak, Maleisië en starten we in het najaar in Gabon en Suriname.

CARIBISCH NEDERLAND

Sinds 10 oktober 2010 zijn Bonaire, Sint Eustatius en Saba (de BES-eilanden) 'bijzondere gemeenten' van Nederland en heeft ons land er veel tropische natuur bij.

WWF-NL zet zich samen met partnerorganisaties al sinds de oprichting in voor de koraalriffen in Caribisch Nederland door bijvoorbeeld de oprichting van mariene parken. Mede daardoor gaat het nog redelijk goed met de lokale zeeschildpadpopulaties en is de kwaliteit van de koraalriffen in een redelijk goede staat in vergelijking met andere riffen in deze regio. Maar klimaatverandering, (plastic)vervuiling en overbevissing maken actie noodzakelijker dan ooit.

WWF-NL werkt daarom samen met lokale organisaties aan de bescherming van koraalriffen door het stoppen van verdere achteruitgang, het weerbaarder maken van de riffen en deze te herstellen. Tegelijkertijd moet de negatieve impact op de natuur door de grote aantallen toeristen omlaag. Wij wijzen de Nederlandse overheid op de verantwoordelijkheid om de Caribisch-Nederlandse en Europees-Nederlandse natuur gelijkwaardig te behandelen. De eerste stap is interesse bij de Nederlandse overheid voor een visserij-verbeterprogramma dat leidt tot verduurzaming van de visserij.

RESULTATEN EN DOELEN

STREEFDATUM DOELEN

2023 2023

DE SCHILDPADPOPULATIE OP BONAIRE IS TOEGENOMEN

ER IS GEEN WEGWERPPLASTIC MEER EN DE PLASTICAFVALSTROMEN IN CARIBISCH NEDERLAND ZIJN MET 20% VERMINDERD

Status: WWF-NL onderzoek naar aangespoeld afval op Bonaire laat zien dat daar 10 keer zoveel afval aanspoelt vanaf zee dan op de Noordzeestranden. Dit onderzoek wordt uitgebreid naar de andere eilanden om zo de overheden in de gehele Caribische regio te laten zien dat plasticgebruik teruggedrongen moet worden.

Doelen komend jaar: In 2021 wordt wegwerpplastic op Bonaire verboden. WWF-NL heeft samen met het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat en het lokale bestuur een plan gemaakt om samen te komen tot een goede uitvoering van dit verbod.

Status: Voor het eerst is de lokale schildpaddenpopulatie op Bonaire volledig in kaart gebracht. Dankzij jarenlange beschermingsmaatregelen 'wonen' er nu 555 groene zeeschildpadden en 70 karetschildpadden aan de westkust. Daarnaast groeien er steeds meer jonge groene zeeschildpadden op in Lac Bay, van ongeveer 150 rond 2003 tot bijna 500 nu.

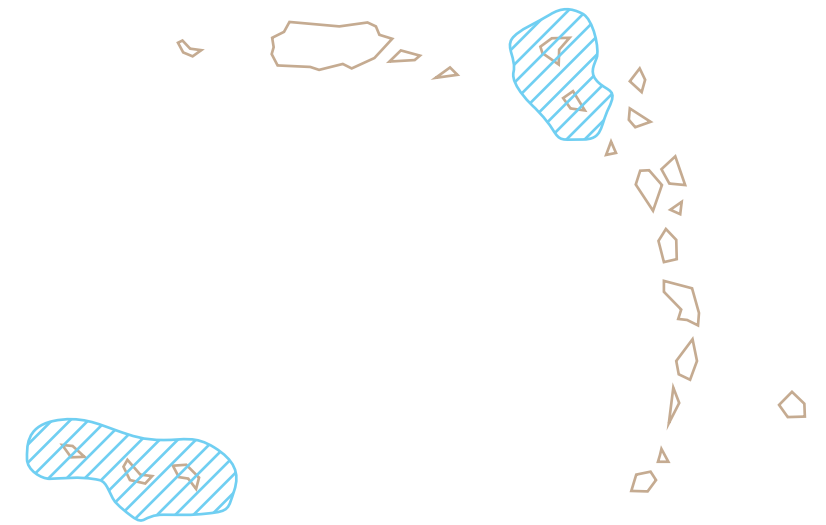

2050

DE KORAALRIFFEN VAN CARIBISCH NEDERLAND ZIJN BESCHERMD, VERSTERKT EN HERSTELD

Status: Dankzij jarenlange lobby van WWF-NL en partnerorganisaties heeft de Nederlandse overheid een Koraal Actie Plan opgesteld voor Caribisch Nederland. Dit betekent dat er extra geld en aandacht komt voor de koraalriffen. Zo kan er onder andere worden geïnvesteerd in afvalwaterzuivering, zodat het rioolwater niet meer direct in zee komt en de riffen aantast.

CERRADO- PANTANAL

In het grensgebied van Brazilië, Bolivia en Paraguay liggen twee natuurgebieden van onschatbare waarde.

De Pantanal het grootste moerasgebied op aarde – en de Cerrado, de meest biodiverse savanne ter wereld. Delen van de Cerrado zijn het brongebied van het Pantanal-stroomgebied. In de graslanden, savannes en moerasgebieden van de Cerrado-Pantanal komen onder andere jaguars, reuzenmiereneeters en manenwolven voor.

Maar de savanne maakt in hoog tempo plaats voor sojaplantages. Deze massale ontbossing in de brongebieden van de Pantanal zorgt voor erosie van de bodem. Al die grond komt in de Pantanal terecht, waardoor meren en moerassen dichtslibben. Om de groeiende economie van energie te voorzien, bouwt de Braziliaanse regering waterkrachtcentrales in de rivieren die naar de Pantanal stromen. Die dammen veranderen het natuurlijke ritme van het natte en droge seizoen. Dat heeft gevolgen voor de planten en dieren, die bijvoorbeeld afhankelijk zijn van de uitgestrekte poelen water die jaarlijks ontstaan.

WWF-NL zet zich in het gebied in om de sojateelt en veehouderij te verduurzamen, ontbossing te voorkomen, vrijstromende rivieren te behouden en gedegradende gronden en brongebieden te herstellen.

RESULTATEN EN DOELEN

STREEFDATUM DOELEN

2030

ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN IN HET STROOMGEBIED VAN DE PANTANAL GAAN HAND IN HAND MET HET BEHOUD VAN EEN GEZOND ZOETWATER ECOSYSTEEM, WAARBIJ DE VRIJ STROMENDE RIVIEREN BEHOUDEN BLIJVEN

Status: Grootschalige natuurbranden in zowel de Pantanal als de Cerrado hebben in 2019 veel schade toegebracht aan zowel natuur als mens. Er is zowel vorig jaar als dit jaar grootschalig ingezet om met name de brongebieden van de Pantanal te behouden. Daarvoor zijn in Bolivia 70 leden van brandweereenheden uit zes nationale parken getraind. Ook vond er na het droge (brand) seizoen, in december 2019, een succesvolle kennisuitwisseling plaats tussen gemeentes, vrijwillige brandweer, park rangers en militairen, georganiseerd door WWF-NL. In zowel Brazilië, Bolivia als Paraguay is flink ingezet op het leveren van materiaal en het trainen van vrijwillige brandweerlieden.

In Paraguay werken we nu al vier jaar hard aan bestemmingsplannen. Het verankeren van natuurgebieden, rivieren, hun buffer zones en het land van inheemse bevolking is ontzettend belangrijk voor de duurzame ontwikkeling van het gebied en behoud van de natuur. Het eerste bestemmingsplan is bijna klaar voor Bahia Negra. Alle rivieren in het gebied zijn gemeten en krijgen officieel beschermde bufferzones ernaast. Dat levert meer dan 300.000 hectare bos op wat niet gekapt mag worden.

2030

ONTBOSSING IN DE CERRADO EEN HALT TOEGEROEPEN

Status: De helft van de natuurlijke vegetatie in de Cerrado is al verloren gegaan door de aanleg van sojaplantages en weidegrond voor vee. Elke dag komt daar nog eens 2000 hectare bij. WWF-NL zet zich in voor een alternatief waar zowel boeren als natuur bij gebaat zijn. Door uitgeputte landbouwgronden te herstellen kan op duurzame wijze de productie worden verhoogd zonder dat er nog meer natuur hoeft te wijken. Dit jaar startte WWF-NL vier pilots om verdienmodellen te ontwikkelen voor verschillende productiesystemen waarbij uitgeputte grond hersteld wordt, de productie verhoogd, en de druk op natuur verlaagd. Deze en andere strategieën dragen er aan bij dat de jaarlijkse ontbossing in de Cerrado is gestabiliseerd. Het komende jaar zetten we ons in om dit om te buigen in een afname.

EUROPA

Vrij stromende rivieren herbergen
een uitzonderlijk grote rijkdom
aan zoetwaterleven.

Rivieren en hun delta's zijn van cruciaal belang voor migratie van vogels, als paaigebieden voor vissen en als voedselbron voor vele diersoorten. In onze Europese rivieren hebben we dan ook bijzondere soorten als de steur, de kraanvogel en de otter.

Helaas zijn er bijna geen vrijstromende rivieren meer in Europa. We hebben onze rivieren steeds verder gefragmenteerd door dammen, dijken en wegen en de kwaliteit van riviernatuur is verslechterd door baggeren, vervuiling en vernietiging van leefgebieden. Dit heeft grote gevolgen: de populaties van migrerende zoetwatervissoorten zijn sinds 1970 in Europa met gemiddeld 93% gedaald.

Er is ook reden tot optimisme: de herstelcapaciteit van rivieren is enorm. Ook kan Europa met behulp van natuurlijke oplossingen beschermd worden tegen overstromingen en kunnen vrijstromende rivieren veerkracht bieden bij klimaatverandering.

WWF-NL zet in op grootschalige rivierherstelprogramma's in de Donau en de Rijn die fungeren als bewijs dat werken met natuur de betere aanpak is. Door het verwijderen van dammen werken we aan herstel van gedegradeerde rivieren.

RESULTATEN EN DOELEN

STREEFDATUM DOELEN

2021 2030

VERDER IDENTIFICEREN VAN RIVIEREN DIE PRIORITEIT MOETEN HEBBEN OM TE HERSTELLEN

Doelen komend jaar: Samen met onze partners van Dam Removal Europe gaan we nog meer dammen verwijderen in Europa. Daarnaast helpen wij de Europese Commissie en lidstaten bij het identificeren van rivieren die prioriteit moeten hebben om te herstellen.

BEHOUD VAN DE LAATSTE VRIJ STROMENDE RIVIEREN IN EUROPA DOOR GOEDE BESCHERMINGSMAATREGELEN EN HET TEGENHOUDEN VAN NIEUWE DAMMEN

Status: De Europese Commissie heeft toegezegd de krachtige waterwet van de EU - de Kaderrichtlijn Water - niet te wijzigen. Alle lidstaten beloven hiermee uiterlijk in 2027 een goede kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater in Europa. Een belangrijk resultaat voor de bescherming van de laatste vrij stromende rivieren in Europa. Dit is te danken aan de 375.000 Europese burgers, 6.000 wetenschappers en ruim 100 natuurorganisaties die hebben opgeroepen de Europese waterwet te behouden. En ook lokaal worden maatregelen genomen. De Federatie van Bosnië en Herzegovina heeft een verklaring over bescherming van rivieren aangenomen en stemde voor een volledig verbod op de bouw van kleine waterkrachtcentrales in de federatie. De plannen voor de bouw van 400 kleine waterkrachtcentrales in het land lijken daarmee van de baan. Waterkrachtcentrales laten rivieren opdrogen en vernietigen daarmee het leefgebied van vele soorten.

2030

DE NEERGANG VAN BIODIVERSITEIT OMBUIGEN DOOR GROOTSCHALIG HERSTEL VAN RIVIEREN IN EUROPA MIDDELS 'NATURE BASED SOLUTIONS'

Status: De Europese Commissie heeft in de nieuwe Biodiversiteitsstrategie een target opgenomen waarvoor wij jaren lang hebben gelobbyd: 25.000 kilometer vrij stromende rivieren moeten worden hersteld in Europa voor 2030. Dit is een prachtig resultaat, maar slechts de eerste stap naar een herstelde biodiversiteit. Wij dragen direct bij door dammen te verwijderen met de steun van onze donateurs, bijvoorbeeld in Litouwen, Engeland en Oekraïne. Naast het herstellen van vrij stromende rivieren, geven wij directe impulsen aan biodiversiteitsherstel door bedreigde soorten uit te zetten. Zo hebben wij afgelopen jaar bijgedragen aan het vrijlaten van meer dan 7.000 Beluga-steuren in de Donau.

KORAAAL DRIEHOEK

De zeeën in Zuidoost-Azië
herbergen een van de (kleur)rijkste
plekken op aarde.

Nergens anders is de soortenrijkdom onder water zo groot als hier: je vindt er 75% van alle koraalsoorten, 6 van de 7 soorten zeeschildpadden, walvishaaien, mantaroggen, dolfijnen en meer dan 3.000 soorten vissen. Goede bescherming van deze biodiversiteitshotspot is belangrijk en begint bij goede wetgeving en samenwerking met lokale gemeenschappen. WWF lobbyt bij overheden in Maleisië, Indonesië, Filipijnen, Papoea-Nieuw-Guinea en de Salomonseilanden voor betere implementatie en handhaving van wetten tegen het illegaal vangen en verhandelen van zeeschildpadden en rífvissen, en voor de bescherming van belangrijke zeegebieden.

WWF-NL helpt lokale gemeenschappen, die afhankelijk zijn van visserij, met het vinden van alternatieve voedsel- en inkomstenbronnen. Zo verlagen we de druk op ecosystemen, én verbeteren de leefomstandigheden van deze gemeenschappen. WWF-NL zorgt dat vissers stoppen met het gebruik van cyanide en zelfgemaakte explosieven. Tonijnvissers helpen we om te schakelen naar minder schadelijk vistuig. Ook plastic afval, dat vaak via rivieren in steden naar zee stroomt, is inmiddels een enorme bedreiging voor de biodiversiteit in de Koraaldriehoek geworden. WWF werkt met grote steden in Azië samen, om de stroom van plastic naar de oceaan te stoppen.

RESULTATEN EN DOELEN

STREEFDATUM DOELEN

2025 2030

25 PLASTIC SMART CITIES OM ZO EEN 30% REDUCTIE VAN PLASTIC LEKKAGE TE REALISEREN DOOR TE WERKEN AAN AFVALMANAGEMENT EN CIRCULAIRE ECONOMIE

Status: WWF Indonesië draagt bij aan het nationale actieplan van Indonesië om plastic afval in 2025 met maar liefst 70% te verminderen.

HET AANTAL DUURZAME VISSERIJEN IN DE KORAALDRIEHOEK IS VERDUBBELD

Status: WWF Maleisië werkt samen met lokale partners aan het verbannen van dynamietvisserij en met resultaat: sinds 2017 is dynamietvisserij met 73% afgenomen!

In de Salomonseilanden en Papoea-Nieuw-Guinea heeft WWF-NL samen met lokale vissers een app ontwikkeld waarmee ze data kunnen verzamelen en gebruiken over de vis die ze vangen. Deze data worden gebruikt om betere beheerplannen voor visserijen te maken, lokale visserij duurzamer te maken en overbevissing te voorkomen.

2030

TEN MINSTE 30% VAN DE MARIENE HABITATS VAN DE KORAALDRIEHOEK ONDER EFFECTIEF BEHEER EN WORDEN DE INTEGRITEIT, PRODUCTIVITEIT EN DIVERSITEIT VAN DEZE MARIENE ECOSYSTEMEN VEILIGGESTELD EN GEDEELD OP MANIEREN DIE EFFECTIEVE EN RECHTVAARDIGE ZIJN VOOR LOKALE GEMEENSCHAPPEN.

Status: Het Great Sea Reef, in Fiji ook bekend als Cakaulevu, is 's werelds derde langste continue barrièrerifstelsel of het derde langste rif op het zuidelijk halfrond. WWF Fiji heeft in samenwerking met de overheid een belangrijke biologische survey gedaan van dit unieke rif wat de basis zal vormen van een voorstel voor een netwerk van beschermde gebieden om dit rifsysteem goed te kunnen beschermen.

NEDERLAND

Het Nederlandse landschap waar we allemaal trots op zijn, met de indrukwekkende Noordzee en rivieren, de uitgestrekte heidevelden en unieke duinnatuur, de prachtige bossen en weilanden vol met weidevogels.

Dat Nederlandse landschap is steeds meer onder druk komen te staan, met verstrekende gevolgen voor dier én mens.

Inmiddels zijn de uitdagingen op biodiversiteit in ons eigen land groter dan ooit. We zien nog steeds dalende trends in soortenpopulaties, met name in de delta, het agrarische landschap en open natuurgebieden zoals heide en de Noordzee. De Europese doelen wat betreft natuur- en milieukwaliteit halen we bij lange na niet. Ondertussen worden we ook geconfronteerd met steeds dwingender maatschappelijke uitdagingen op onder andere klimaatadaptatie, waterveiligheid, energietransitie, voedselproductie en woningbouw.

Een belangrijke randvoorwaarde voor meer en betere natuur in Nederland, is dat we natuur weer zien als basis en bondgenoot in alle uitdagingen waar we voor staan. Het is van groot belang dat hiervoor maatschappelijk draagvlak ontstaat. Een gezonde natuur biedt namelijk kansen voor onze welvaart en ons welzijn. Ons doel is dan ook een positieve beweging te creëren van burgers, bedrijven en overheid die samenwerken aan daadwerkelijk herstel van onze Nederlandse natuur.

RESULTATEN EN DOELEN

STREEFDATUM DOELEN

2035 2035

100.000 HECTARE NIEUWE DELTANATUUR EN 30.000 HECTARE NIEUWE RIVIER-NATUUR ONTWIKKELD EN DAARMEE DE BIODIVERSITEIT EN DE KWALITEIT VAN DE LEEFOMGEVING VERBETERD

Status: In november 2019 boden we – samen met andere natuurorganisaties en riviersectoren zoals de binnenvaart, klei-, zand- en grindwinning, recreatie en landbouw – ons Plan Ruimte voor Levende Rivieren aan aan minister Cora van Nieuwenhuizen van Infrastructuur en Waterstaat. Met het plan creëren we meer ruimte langs de rivieren door natuurontwikkeling op een slimme manier te combineren met onder meer landbouw, natuur, delfstoffenwinning en woningbouw. Dit helpt de uitdagingen van klimaatverandering aan te pakken. En het brengt het natuurlijke rivierproces weer op gang, wat belangrijk is voor beschermde trekvissoorten als de paling, zalm en steur en herstel van kenmerkende ooibossen. Wij nodigden de minister daarom uit om door te pakken en in het toekomstplan voor het rivierengebied wat zij nu maakt te kiezen voor een vitaler en mooier landschap voor de natuur en voor de mensen die er leven en wonen.

LEVENSVATBARE POPULATIES VAN STEUR, ZALM EN ANDERE TREKVISSEN IN DE NEDERLANDSE RIVIEREN EN DELTA EN DE POPULATIES TREKVISSEN EN VOGELS VAN ONZE RIVIEREN EN DELTA ZIJN NIET VERDER GEDAALD

Status: Minister Carola Schouten van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) maakte bekend een visserijvrije zone van 1500 meter bij de Haringvlietdam in te willen stellen. Na een jarenlang lobbytraject is dit een eerste stap om internationaal beschermde en met uitsterven bedreigde trekvissen zoals de zalm en steur beter te beschermen op de overgang tussen zee en rivier. Wel is het cruciaal dat er ook gedegen, onafhankelijk onderzoek komt zodat duidelijk wordt of deze maatregel voldoende werkt om vissen weer veilig tussen zee en rivier te laten trekken.

Vis- en vogeleiland Blik in het Haringvliet blijkt anderhalf jaar na te zijn aangelegd door WWF-NL volop ruimte te bieden voor allerlei soorten kustbroedvogels en vissen. Natuur volgt kansen en dat is meteen te zien op dit nieuwe leefgebied, middenin het Haringvliet. Op het eiland zijn verschillende broedparen gespot zoals de kleine plevier, kluut, visdief, dwergstern, kokmeeuw, kuifeend, krakeend, scholekster en witte kwikstaart. De sterns zijn actief aan het duiken in de omgeving van Blik, wat aantoont dat er veel jonge vis zit.

2030 2022

15% VAN HET LANDBOUWAREAAL WORDT NATUURVRIENDELIJK BEHEERD

Status: Het gaat niet goed met de biodiversiteit in Nederland. De grootschalige intensieve landbouw is de grootste bedreiging voor natuur op ons boerenland en voor wilde dieren en planten in natuurgebieden. Veel boeren willen duurzamer gaan werken, maar kunnen dat niet. Nieuwe verdienmodellen en kennis én wet- en regelgeving die natuurvriendelijke landbouw stimuleren, zijn dus essentieel voor een echte omslag.

Daarom hebben wij, samen met voorlopers in de landbouw en andere natuurorganisaties, actief media-aandacht en overheidslobby ingezet op nieuw natuurvriendelijker landbouwbeleid. Samen hebben wij vervolgens een plan van aanpak gepresenteerd om de Nederlandse natuurrisis te keren. Dit plan ‘Benut stikstofcrisis als kans’ hebben we tijdens een gesprek op het Catshuis aangeboden aan Minister-president Rutte en Minister van LNV Schouten.

MINSTENS 10 ORGANISATIES (BEDRIJVEN, LANDEIGENAREN, OVERHEID EN FINANCIERS) BELONEN BOEREN VOOR HUN INSPANNINGEN VOOR NATUURHERSTEL

Status: partijen belonen nu boeren voor hun prestaties voor herstel van biodiversiteit. De Nederlandse landbouw heeft grote negatieve impact op de boerenland natuur en natuurgebieden. Oorzaken zijn onder andere stikstof, monocultuur grasland, minder landschapselementen zoals bomen en struiken en gewasbeschermingsmiddelen. De noodzakelijke verandering naar natuurvriendelijke kringlooplandbouw kan alleen slagen als boeren beloond worden voor hun prestaties voor natuur. WWF-NL heeft, samen met andere partijen, een innovatief meetinstrument ontwikkeld: de Biodiversiteitsmonitor. Dit instrument maakt de prestaties van de boer voor natuur meetbaar. En daarmee is het ook mogelijk om deze prestaties te belonen.

In navolging van Rabobank, Friesland Campina en provincie Drenthe belonen nu ook Provincie Brabant, landgoed Vilsteren en BEL-Leerdammer boeren op basis van hun prestaties die met de Biodiversiteitsmonitor worden gemeten.

NOORDPOOL

De Noordpool wordt gekenmerkt door een prachtig wit landschap, temperaturen ver beneden het vriespunt en fascinerende dieren, zoals de ijsbeer, de Groenlandse walvis en de walrus.

Naast deze dieren wonen er bijna 4 miljoen mensen, waaronder inheemse volken met eeuwenoude culturen. Het Noordpoolgebied lijkt ruig en onverwoestbaar, maar de natuur is er uiterst kwetsbaar. Nergens anders zijn de gevolgen van klimaatverandering al zo ingrijpend als in dit gebied. Ruim de helft van het zee-ijsoppervlak ging verloren, en de smeltende Groenlandse ijskap is momenteel de belangrijkste veroorzaker van de wereldwijde zeespiegelstijging.

Door het smeltende zee-ijs wordt het Noordpoolgebied meer toegankelijk voor economische ontwikkeling, zoals scheepvaart en olie- en gaswinning. Deze ontwikkelingen zetten extra druk op het fragiele ecosysteem door verstoring en vervuiling. Om deze kwetsbare natuur te beschermen, heeft WWF-NL als doel om in 2030 tenminste 30% van het gebied te beschermen. Daarnaast werken we samen met de scheepvaart, visserij en andere sectoren aan nieuwe regelgeving gebaseerd op duurzaam gebruik.

RESULTATEN EN DOELEN

STREEFDATUM DOELEN

2023 2023

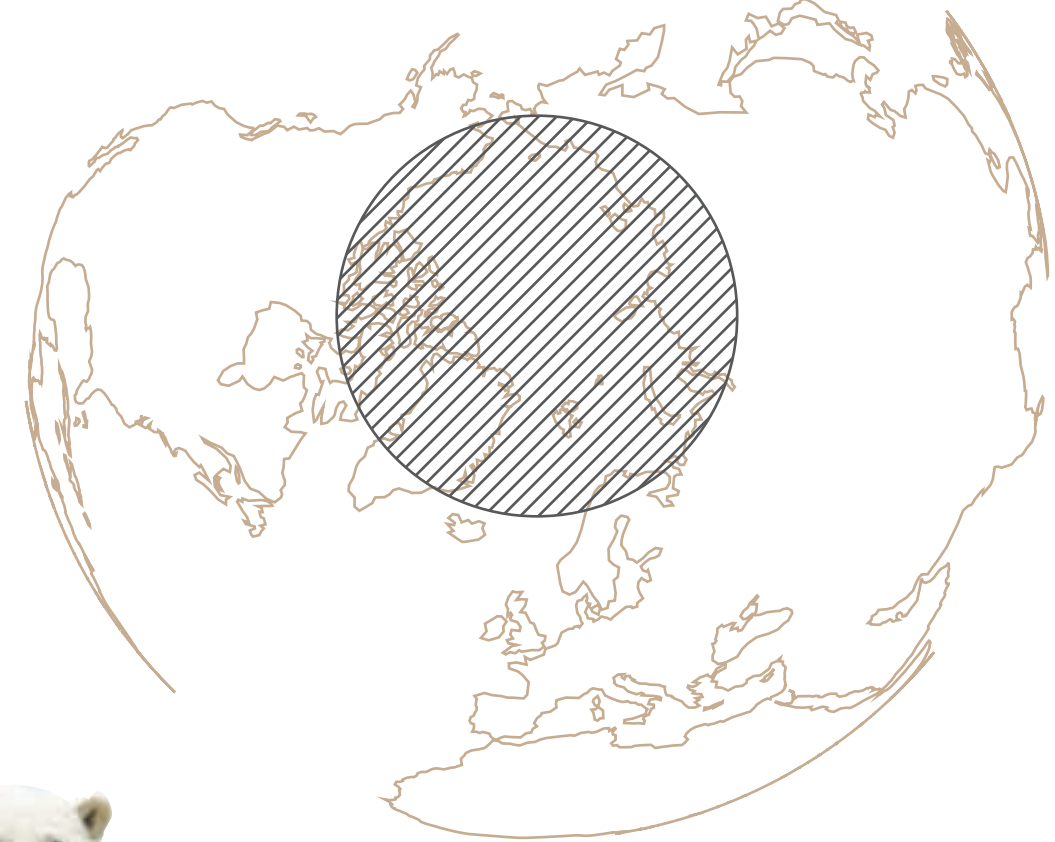
30% VAN DE LEEFGEBIEDEN IN ZEE EN AAN DE KUST IS BESCHERMD GEBIED

Status: WWF-NL bracht literatuur en wetenschappers bijeen om de biodiversiteit in het noordpoolgebied in kaart te brengen. Het resultaat zijn nauwkeurige, interactieve kaarten waar beleidsmakers snel mee aan de slag zullen kunnen. Op dit moment werken we aan het selecteren van de gebieden met de hoogste biodiversiteit en daarmee de hoogste prioriteit; deze gebieden dienen het eerst beschermd te worden.

In Rusland bouwen we aan netwerk van beschermde gebieden. Dit jaar werd nieuw nationaal park met een grootte van maar liefst 1,9 miljoen hectare gerealiseerd. In totaal is bijna 100 miljoen hectare van het Russische noordpoolgebied beschermd, dit komt neer op 17% van het totale gebied.

ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN BRENGEN GEEN SCHADE TOE AAN DE NATUUR

Status: De Noordpool staat enorm onder druk door een toename van economische ontwikkelingen in het gebied. Zo gaf Noorwegen nieuwe vergunningen af voor olie- en gasexploitatie in de Barents Zee en vond er een aantal omvangrijke olielekages plaats rond Canada. WWF-NL adviseert de Nederlandse overheid omtrent het nieuwe polair beleid, dat in 2021 van start moet gaan. We leveren bijvoorbeeld input voor de samenwerking met de International Maritime Organization, deze wil onder meer het gebruik van zwarte stookolie in de scheepvaart in het Noordpoolgebied verbieden. Daarnaast voeren we lobby voor regelgeving met betrekking tot onderwatergeluid en het opzetten van een netwerk van beschermde gebieden om de biodiversiteit van het gebied te beschermen en behouden.

TRIDOM

TRIDOM ligt in het groene hart van Afrika. Het is een grensoverschrijdend gebied van 178.000 km², dat Kameroen, Gabon en Congo-Brazzaville beslaat.

Dit regenwoud heeft een enorme biodiversiteit, je vindt er bijvoorbeeld chimpansees en laaglandgorilla's. Ook leeft hier een van de grootste populaties bosolifanten van het Congobekken. Deze populatie nam de afgelopen tien jaar echter af met wel 60%. Naast ivoorstropen, vormen geplande mijnbouwactiviteiten, grootschalige landbouw en infrastructuurontwikkeling de grootste bedreigingen voor dit diverse landschap.

In TRIDOM werkt WWF-NL aan het stimuleren van duurzame productiemethoden, zoals FSC-gecertificeerde bossen en de ontwikkeling van dorpsbossen, waarbij de lokale bevolking het bos duurzaam beheert en hier inkomsten uit genereert. Daarnaast werkt WWF-NL samen met lokale gemeenschappen om beschermde gebieden te beheren, stropen tegen te gaan en de hoeveelheid diersoorten en individuen te monitoren en onderzoeken.

RESULTATEN EN DOELEN

STREEFDATUM DOELEN

2021 2023

MOGELIJKE TOETREDING WWF TOT FACILITATOR IN HET REDD+ PROCES

Doelen komend jaar: De regering van Kameroen wil graag doorgaan met REDD + en heeft WWF gevraagd om op te treden als facilitator in het REDD + -proces. Dit is een enorme kans voor Kameroen om te profiteren van financiële voordelen, niet alleen voor het terugdringen van ontbossing, maar ook om de economische en sociale ontwikkeling te stimuleren.

Ook zullen in 2021 proefprojecten worden ontwikkeld en nieuwe bedrijfsmodellen worden gecreëerd die investeerders kunnen aantrekken.

DE MENSEN IN DE GEMEENSCHAPPEN IN TRIDOM HEBBEN VOORDELEN VAN HET DUURZAAM BEHEER VAN DE NATUURLIJKE HULPBRONNEN EN NATUURBESCHERMING

Status: Kameroen is een belangrijk cacao-producerend land, het op vier na grootste ter wereld. De groeiomstandigheden voor cacao zijn ideaal in de vochtige tropische regenwouden. Deze bossen worden echter bedreigd, aangezien de doelstelling van het land om de cacao-productie de komende jaren te verdubbelen, zich gaandeweg kan vertalen in uitbreiding van de productie naar oerbossen en beschermde landschappen.

Bedrijven, overheden en boeren hebben belang bij een verhoogde cacao-productie, maar niet tegen elke prijs. Om de productie duurzaam te verhogen, bossen te beschermen en boeren te helpen een duurzaam bestaan te vinden, ondersteunt WWF samen met het Instituut Duurzame Handel (IDH) en partners de ontwikkeling van een routekaart naar ontbossingsvrije cacao en het Green Commodity Landscape Program (GCLP) in Kameroen.

REDD+: Reducing emissions from deforestation and forest degradation and the role of conservation, sustainable management of forests and enhancement of forest carbon stocks in developing countries.

2023

TRIDOM DRAAGT BIJ AAN DE PREVENTIE VAN DE UITSTOOT VAN 40 MILJOEN TON BROEIKASGAS DIE DOOR ONTBOSSING EN BOSDEGRADATIE ZOU VRIJKOMEN.

Status: Tussen 1990 en 2000 ging in Centraal-Afrika zo'n 91.000 km² bos verloren, vergelijkbaar met drie keer de oppervlakte van België. Om dit een halt toe te roepen werkt WWF-NL aan het identificeren en testen van innovatieve financiële mechanismen voor bosbehoud, zoals REDD +, een initiatief dat is ontworpen als een stimulans om tropische bossen te behouden en de CO₂-uitstoot te beperken. WWF-NL werkte nauw samen met de regering van Kameroen om het REDD + -proces opnieuw te starten. In augustus, na verschillende stakeholderbijeenkomsten over klimaatfinanciering, werd de lobby met groot succes afgesloten.

ZAMBEZI

De stroomgebieden van de rivieren Kavango en Zambezi behoren tot de waardevolste zoetwatergebieden van Afrika.

De uitgestrekte wildernissen in de grensgebieden van Zambia, Angola, Namibië, Botswana en Zimbabwe vormen samen de Kavango-Zambezi Transfrontier Conservation Area (KAZA). KAZA herbergt de grootste olifantenpopulatie van Afrika en 50% van alle Afrikaanse cheeta's leeft er. De 2,7 miljoen mensen die er, vaak in armoede, leven moeten samenleven met vele en veel verschillende wilde dieren.

KAZA is opgericht om het natuurlijk erfgoed en de natuurlijke hulpbronnen van de Kavango- en Zambezi-ecosystemen te beschermen en duurzaam te beheren en tegelijkertijd de levensstandaard van de bevolking te verbeteren. Het doel is het herstellen en verbinden van natuurgebieden om de migratie van wildlife terug te brengen of te bevorderen en een veerkrachtig stroomgebied van de Zambezi te realiseren voor mens en natuur. Het steunen van de lokale bevolking bij het verwerven van nieuwe inkomstenbronnen is daarmee onlosmakelijk verbonden. Natuurbescherming en toerisme zijn zo de motor van een duurzame socio-economische ontwikkeling in de Kavango-Zambezi Ecoregio.

RESULTATEN EN DOELEN

STREEFDATUM DOELEN

2035

NATUURBESCHERMING EN TOERISME ZIJN DE MOTOR VAN EEN DUURZAME SOCIO-ECONOMISCHE ONTWIKKELING IN DE KAVANGO-ZAMBEZI ECOREGIO

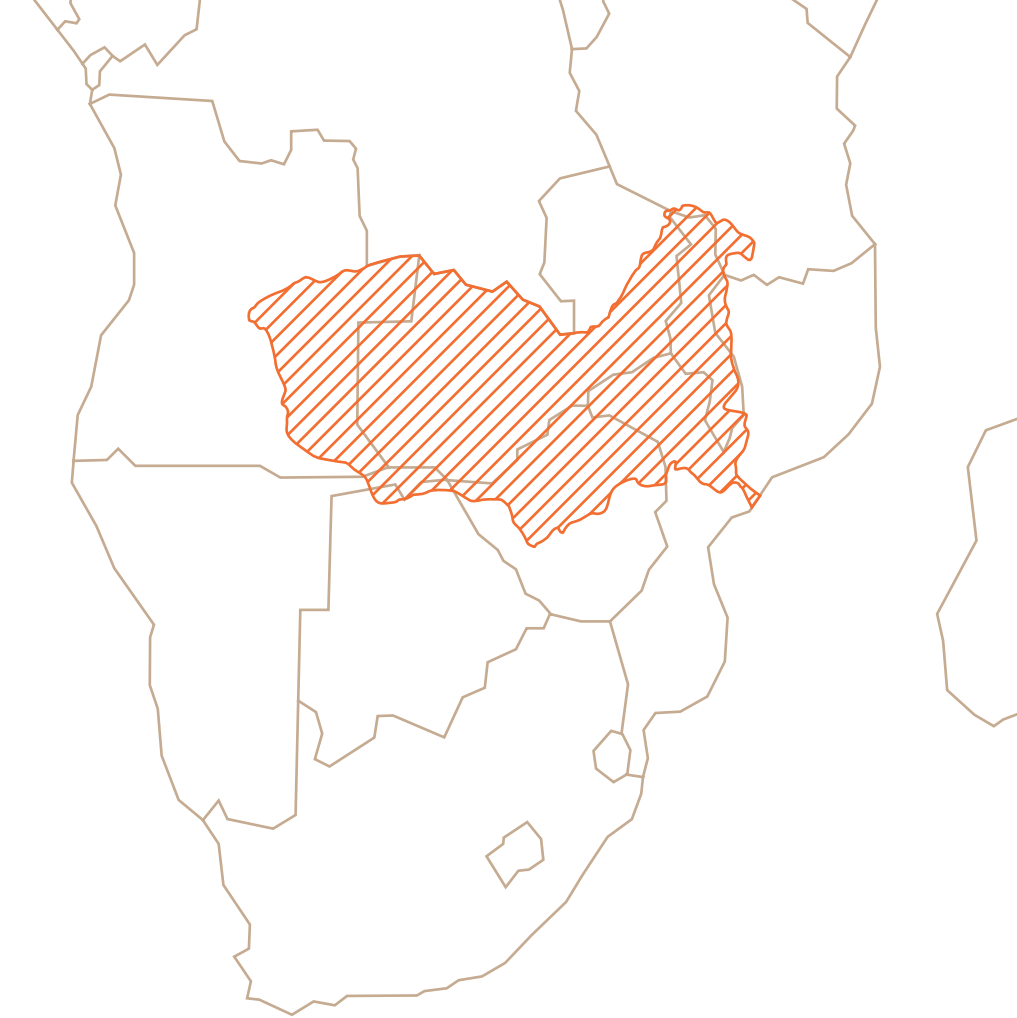
Status wildlife: Om ervoor te zorgen dat migrerende olifanten vrij baan hebben en zo min mogelijk in conflict komen met lokale bevolking hebben we dit jaar tien olifanten gezenderd in Sioma-Ngwezi Nationaal Park, Zambia. Deze zenders geven ons informatie over routes en gedrag, en waarschuwen de lokale autoriteiten als olifanten (te) dicht bij dorpen komen: dan kunnen rangers de olifanten omleiden. Olifanten moeten op zoek naar drinkwater en voedsel vaak het park verlaten en door bewoond gebied trekken.

Met de verzamelde gegevens worden beheer en toerisme beter hanteerbaar. In het projectgebied in Zuidwest-Zambia waar WWF-NL actief is, is mede daardoor geen enkele olifant meer gestroopt sinds januari 2020. Het bevestigt de trend die we de laatste jaren zien, waarbij de olifantenpopulatie omhoog gaat en het aantal stroperij-incidenten omlaag.

Status Zoetwater: Een stakeholderproces van twee jaar resulteerde in het in kaart brengen van belangrijke zoetwaterecosystemen die als beschermde gebieden zouden moeten worden aangemerkt. De regering van Zambia heeft als doel om voor december 2021 twaalf nieuwe beschermde gebieden in te stellen. Samen met WWF-NL wordt een plan gemaakt om dit doel te bereiken.

Ook is een *Basis Health Report Card* gemaakt voor het stroomgebied van de Lower Kafue-rivier samen met vertegenwoordigers van Zambiaanse overheidsinstanties, academische instellingen, ngo's, maatschappelijke organisaties en de particuliere sector. Deze beoordeling vergelijkt ecologische, sociale en economische gegevens met vooraf gedefinieerde doelen of doelstellingen. Het rapport is het eerste in zijn soort voor het stroomgebied en tijdens het proces heeft WWF-NL met succes gelobbyd bij de lokale waterautoriteiten om de kaart te gebruiken als hét monitoring- en evaluatiekader voor het beheerplan voor de Lower Kafue.

Doelen komend jaar: Met het consortium van African Parks, Peace Parks Foundation en de overheden van Namibië, Botswana, Angola en Zambia starten we met het uitvoeren van ons Nationale Postcode Loterij Droomfonds-programma. We gaan pionieren op waterbeheer in Angola, grote stappen zetten in het ruim baan maken voor internationale olifantenmigratie, en intensief samenwerken met de lokale bevolking om samenleven met wildlife een duurzame optie te maken.

VERBINDING

MENSEN IN BEWEGING BRENGEN VOOR NATUUR WERELDWIJD

Het afgelopen jaar stond de natuur regelmatig in de spotlights, vaak wel met een verschrikkelijke aanleiding. Zo woedden er bijvoorbeeld enorme branden in Zuid-Amerika, de plastic soep in de oceanen nam toe, in Australië vernietigden vuurzeeën een gebied drie keer zo groot als Nederland, in Nederland kregen we te maken met de stikstofcrisis en het coronavirus toonde een duidelijke link tussen onze gezondheid en de manier waarop we met de natuur omgaan.

Te midden van deze rampen, ontstond ook een hartverwarmende en hoopgevende beweging: honderdduizenden mensen kwamen in actie voor de natuur. Scholen organiseerden sponsorlopen, kinderen gingen challenges aan, ambassadeurs en influencers zetten hun social media-kanalen in om aandacht te vragen voor natuur, ontwerpers creëerden een prachtig koala-shirt, vele mensen doneerden, namen deel aan activiteiten, tekenden petities en kwamen in actie.

Het is de missie van WWF-NL om een maatschappijbrede beweging aan te jagen en zoveel mogelijk mensen te inspireren, motiveren, activeren en faciliteren om samen met ons natuur te beschermen. Wij zijn dankbaar dat zoveel mensen zich aansloten en zich op verschillende manieren inzetten voor natuur, want als organisatie kunnen we het niet alleen. We hebben iedereen met hart voor natuur nodig om onze doelen te bereiken.

Iedereen kan een bijdrage leveren; klein en groot. Elk plastic rietje dat niet in de natuur terecht komt, is er één minder. Elke handtekening voor een Europese wet om bossen te beschermen telt op tot één krachtige stem. En elke gedoneerde euro draagt bij aan het voorkomen dat bedreigde diersoorten – zoals de neushoorn en tijger – uitsterven. *Be one with nature.*

WWF-NL heeft ruim **412.000** volgers op sociale media. Onze video's zijn meer dan **2,2 miljoen** keer bekeken.

WWF wordt in Nederland financieel gesteund door **768.000** donateurs, waaronder **104.000** jongeren, die ons steunen met een structurele bijdrage, een periodieke schenking of eenmalig tijdens een actie. Daarnaast kan WWF rekenen op **304.000** niet-financiële relaties, die bijvoorbeeld onze nieuwsbrief ontvangen.

Ruim **410.000** deelnemers deden dit jaar mee aan onze activiteiten, zoals aan Toekomstkunde, de Sea Swim in Scheveningen of activiteiten georganiseerd door onze vrijwilligers. Meer dan **2.500** vrijwillers besteden veel tijd en energie aan het organiseren van activiteiten ten behoeve van WWF-NL.

CORONA RAAKT HET HART VAN ONZE MISSIE

COVID-19 zet(te) ons leven en de wereld op zijn kop. Het coronavirus is hoogstwaarschijnlijk van wilde dieren op een illegale markt in China overgegaan op mensen. De pandemie die daarop volgde drukte ons met de neus op het feit dat de gezondheid van mens, dier en natuur nauw met elkaar verbonden zijn. Bewustwording daarvan is van levensbelang.

Bewustwording

Op website en sociale media legden we in artikelen en infographics de relatie uit tussen corona en natuur. Het Italiaanse WWF-rapport De vernietiging van de natuur en de opkomst van pandemieën, dat de oorzaken van de COVID-19-pandemie onderzocht, was daarvoor de basis.

Aan de andere kant van de wereld voerde WWF-International in 5 Aziatische landen een enquête uit over COVID-19 en de handel in wilde dieren: ruim 90% van de respondenten wil dat de overheden van hun landen een eind maken aan illegale markten, waar dieren uit het wild worden verkocht.

Beleidsbeïnvloeding

WWF-NL stuurde een Actieagenda aan het Nederlandse kabinet, met de oproep belangrijke keuzes te maken in het (inter)nationale beleid om de zorg voor natuur beter te verankeren. Kernboodschap: Goed zorgen voor de natuur, is goed zorgen voor onszelf. Het kan pandemieën voorkomen.

Het internationale WWF initieerde een open brief die de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) en politici oproept zo snel mogelijk de illegale dierenhandel te stoppen en risicovolle markten te sluiten. Meer dan 370 gezondheids- en dierenwetenschappers, experts en maatschappelijke organisaties, waaronder Nederlandse, ondertekenden de oproep. Daarnaast lanceerde WWF-International het rapport COVID-19: Urgent call to protect people and nature samen met een lobbycampagne gericht op de Verenigde Naties en alle regeringen.

Vanaf dit najaar kunnen burgers hun overheden door middel van een petitie oproepen de drijfveren, zoals ontbossing en niet-duurzame voedselsystemen, achter zoönoses als COVID-19 onmiddellijk aan te pakken.

Financiële steun

Naast het beïnvloeden van beleid hebben we ook op financiële steun kunnen rekenen. Zo is er een fondsenwervende mailing 'Samen stoppen we de illegale handel in wilde dieren - van levensbelang voor dier én mens' uitgestuurd. leverde ruim €200.000 op. Met dit geld steunen we onder andere WWF in China dat zich inzet om de handel in schubdieren voor medicijnen volledig af te schaffen .

Ook riepen we een noodfonds in het leven onder de naam 'Help de natuur de crisis door'. We ondersteunen daarmee o.a. rangers in gemeenschapsreservaten in Namibië. Zij zijn afhankelijk van ecotoerisme voor de financiering van hun beschermingswerk. Door de lockdown vielen hun inkomsten uit toerisme van de ene op de andere dag weg, waardoor zij hun werk niet meer goed kunnen doen en illegale activiteiten toenemen.

Service aan achterban

Veel donateurs vroegen of onze veldcollega's de natuur nog wel konden beschermen. In vlogs gaven zij een inkijkje in de gevolgen van COVID-19 op hun dagelijks leven en werk.

Toen de scholen moesten sluiten vanwege het coronavirus speelde ons educatieteam daar meteen op in: ze ontwikkelden geen lessen meer voor op school, maar lessen voor thuis. De lessen zijn 56.000 keer gedownload door ouders die hun kinderen zelf onderwijs moesten geven. Om mensen tijdens de lockdown een hart onder de riem te steken verstuurden we Thuis tips met leuk-om-te-doen-dingen en een afspeellijst vol mooie natuurvideo's.

KORTE BERICHTEN

Samen met bedrijven

WWF-NL werkt samen met Nederlandse bedrijven aan inspirerende en schaalbare initiatieven zodat zij onderdeel zijn van een wereldwijde beweging voor natuur en positieve impact realiseren in focusgebieden van WWF-NL.

- We koppelen uitdagingen van bedrijven aan onze doelstellingen met behulp van onze kennis, geïntegreerde aanpak in onze focusgebieden en innovatie. Afgelopen jaar werkten we o.a. samen met de **Rabobank, Tommy Hilfiger en Alpro**.
- Met **ANVR/MVO Nederland** werkten we samen aan de plastic pledge, deze werd door 180 organisaties uit de toeristenbranche ondertekend. WWF en hockeyclub Bloemendaal zetten samen het initiatief The Wave op, voor het opstarten van een beweging van plastic smart sportclubs. Ook brachten we, in samenwerking met het WWF-netwerk, een palmolie-scorecard uit, met hierin 10 Nederlandse bedrijven.
- Met o.a. **Zeelandia, IBTT (International Bon Ton Toys), ICS Cards, Bever, Bamboovement en Dille & Kamille** interesseerden we consumenten voor natuur en duurzaam gedrag via communicatie, campagnes en cause-related marketing.
- Van en met bedrijven werven we fondsen voor natuurbehoud, bijvoorbeeld via de **Coca Cola Foundation en via MKB-ondernemers**, die onze plastic campagne en de ontwikkeling van natuur in Nederland ondersteunen.

Living Planet Report Nederland 2020: Natuur en landbouw verbonden

In samenwerking met Naturalis en diverse soortenorganisaties, hebben we twee jaar gewerkt aan de derde Nederlandse editie van het Living Planet Report, met als thema 'Natuur en landbouw verbonden'. Het eerste exemplaar is in ontvangst genomen door Minister Carola Schouten. Onze boodschap was helaas weer urgenter, want uit de verzamelde data bleek dat onze unieke Nederlandse natuur op land er slechter voor staat dan ooit. Sinds 1990 zijn populaties wilde dieren in zowel open natuurgebieden zoals heide, als in het agrarisch landschap, gemiddeld gehalveerd. In het rapport dringen we aan op een snelle en structurele vermindering van stikstof – een belangrijke veroorzaker van verlies aan biodiversiteit – om onze unieke Nederlandse natuur een kans te geven te herstellen. Deze conclusie en aanbeveling bracht een grote golf van landelijke media-aandacht teweeg en zorgde voor een goed feitelijk onderbouwd discussiestuk in de verhitte debatten over het stikstofprobleem.

Droomfonds

Nationale Postcode Loterij

De Nationale Postcode Loterij en WWF-NL zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Dankzij de deelnemers van de Postcode Loterij kunnen we ons al sinds 1993 succesvol inzetten voor de natuur wereldwijd. Dit jaar ontving WWF-NL samen met African Parks en Peace Parks Foundation een bijdrage van maar liefst 16,9 miljoen euro uit het Droomfonds voor de bescherming van de Kavango-Zambezi-regio die ernstig wordt bedreigd door droogte. Samen met vijf landen én de lokale bevolking laten we de rivieren stromen en verbinden we natuurparken. Zo creëren we een natuurgebied dat zijn weerga niet kent, voor mensen en wilde dieren.

Huge friends

Ook dit jaar is weer een stijging te zien in de inkomsten uit gelden van onze huge friends (donateurs met een gemiddelde gift van ongeveer €20.000 per jaar). Wij kunnen niet vaak genoeg herhalen hoe dankbaar wij hiervoor zijn en hoe belangrijk hun bijdrage is voor het werk van WWF-NL. Het merendeel van deze exclusieve groep is al jarenlang verbonden aan WWF-NL en helpt hiermee aan het structureel bestendigen van onze inkomsten. In het bijzonder danken wij de Huge Friends Committee, bestaande uit Gijs Botman, Patricia Groenewoud, Zoran van Gessel en Léon Rust. Zij zetten zich met niet aflatende energie en kennis in om de groep huge friends verbonden te houden en te laten groeien.

Nalaten

Steeds meer mensen besluiten WWF-NL op te nemen in hun testament. Het afgelopen jaar mochten we € 6,5 miljoen ontvangen uit 151 nalatenschappen. We werkten dit jaar mee aan het SBS6-programma *De Nalatenschap* met het bijzondere verhaal van Gezina van der Wal, een van de eerste vrouwelijke gynaecologen in Nederland, sinds 1962 donateur en toezegger in testament. Ook realiseerden we de commercial '*Laat uw idealen voortleven*', samen met WWF-kantoren in Frankrijk en Australië. In januari 2020 organiseerden we een jaarverslagevent op het kantoor van WWF-NL en tijdens de Covid-19-periode hielden we ons voorjaarsevent twee keer via een webinar. Zo konden we digitaal onze bijzondere doelgroep toezeggers toch ontmoeten.

FREE THE SAEA

FREE THE SEA

Plastic bekertjes tussen de bloemen, mondkapjes in het zand, snoeppapier in zee. Plastic is overal in de natuur. Gelukkig zijn er ook positieve berichten.

De Plastic Bende

Afgelopen jaar kwam Nederland in actie voor onze plasticcampagne Free the Sea: de Plastic Bende vroeg met ruim 5.000 kinderen aandacht voor zeeschildpadden die vaak slachtoffer zijn van plastic. De 'bendeleden' haalden niet alleen € 120.000 op, sommigen gingen zelfs bij gemeenten langs om te vragen om meer actie tegen wegwerpplastic. Ook gingen ze massaal aan de slag met lesmateriaal van Toekomstkunde over plastic.

Plastic pledge

180 organisaties uit de toerismebranche tekenden een 'plastic pledge' en beloofden daarmee te gaan minderen met wegwerpplastic. Duizenden mensen deden mee met de Plastic Afvallen-app en hebben zo binnen hun eigen huishouden flink geminderd met wegwerpplastic. Ook tekenden meer dan 100.000 Nederlanders de petitie voor een VN-verdrag tegen plasticvervuiling.

The Wave

Sportief Nederland haakte ook aan met de allereerste nationale plogdag, waarbij men tijdens het hardlopen zwerfafval opruimt. Sportclubs zijn volop aan de slag met the Wave, een beweging gestart door Hockeyclub Bloemendaal, waarbij wegwerpplasticvrij sporten wordt gerealiseerd. En ook hadden we de zonnige en succesvolle Sea Swim, waarbij ruim 600 mensen, gesteund door ruim 7.000 sponsors, in zee zwommen voor een plasticvrije Koraaldriehoek, de regio waar het plastic-probleem het ernstigst is. Ze zwommen ruim € 150.000 bij elkaar.

Armin van Buuren Beats Plastic

Wereldwijd, en dus ook in de Koraaldriehoek, doen meer en meer steden mee met Plastic Smart Cities. Amsterdam was de eerste stad die hiermee aan de slag ging. En Armin van Buuren reisde met WWF-oceanbeschermer Vincent Kneefel af naar de Koraaldriehoek. Hij werd daar geraakt door de grootschalige plasticvervuiling, maar ook door de slachtoffers zoals zeeschildpadden. Hij is nu WWF global ocean ambassador en startte daarnaast met 'Beat Plastic': een initiatief om zijn internationale evenementen zo plasticvrij mogelijk te maken.

En nu door!

In 2020 gaat, dankzij de Free the Sea-campagne, een aantal pilotprojecten in onder andere Indonesië en de Filipijnen van start. Het gaat om recyclestations en om innovatieve manieren om afval uit rivieren te verwijderen zodat het niet in zee stroomt. De projecten kunnen later verder opgeschaald worden in de regio.

KORTE BERICHTEN

Toekomstkunde

Sinds september 2019 heeft WWF-NL een nieuw wekelijks lesaanbod voor groep 5 tot en met 8 van het basisonderwijs: Toekomstkunde. Met Toekomstkunde gaan kinderen samen met hun leerkracht zelf aan de slag met actuele gebeurtenissen gelinkt aan natuur, klimaat, duurzaamheid en wilde dieren. Leerkrachten kunnen de lessen gebruiken om thema's zoals duurzaamheid op een eenvoudige manier een belangrijke plek te geven in hun onderwijs.

In het schooljaar 2019-2020 produceerden we 35 lessen over bijvoorbeeld bosbranden, plastic en wolven in Nederland. In totaal deden 5.500 leerkrachten en ruim 120.000 leerlingen mee met Toekomstkunde. Tijdens de periode waarin de scholen gesloten waren, gebruikten tienduizenden ouders speciale Toekomstkunde-lessen voor thuis. In het schooljaar 2020-2021 verschijnen er weer wekelijks nieuwe lessen en brengt WWF-NL Toekomstkunde ook uit voor groep 3 en 4.

Voetafdruktest

De Voetafdruktest bestaat al ruim 10 jaar en wordt ieder jaar veel gebruikt. Volwassenen, maar juist ook kinderen, doen de test om er achter te komen wat hun persoonlijke impact is op de aarde en hoe ze deze kunnen verbeteren, van voedsel tot vervoer. Afgelopen jaar vulden maar liefst 260.000 mensen de test in.

Dit jaar kreeg de Voetafdruktest een upgrade. De test kreeg een nieuw design en het aantal gedragstips werd uitgebreid tot 200. Sindsdien zijn deze gedragstips een van de best bezochte pagina's van de WWF-website. Deze nieuwe versie ging eind april live en werd in twee maanden tijd al bijna 47.000 keer ingevuld.

Crowdfunding

Het verwijderen van dammen is de beste manier om rivieren te herstellen en vissen weer de ruimte te geven. WWF-NL is initiator van Dam Removal Europe, hiervoor werken we samen met tientallen rivierorganisaties. Dankzij 1.899 funders uit 18 landen ontvingen we dit jaar € 60.000 uit crowdfunding. Deze bijdrage zorgde ervoor dat we zes dammen in verschillende Europese landen konden verwijderen, en 7.000 zeer bedreigde Beluga-steuren weer uit konden zetten in de Donau. Naast crowdfunding zet WWF ook in op crowdengagement: het opbouwen van een kennisnetwerk rond rivieren en hun ecosystemen.

Petitie bossenwet

Greenpeace en WWF-NL bundelden de krachten en startten gezamenlijk een bossenpetitie. Minister Schouten van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ontving maar liefst 80.000 handtekeningen van bezorgde Nederlanders die het kabinet aanspoorden zich in Europa hard te maken voor een bossenwet die duurzaamheidseisen stelt aan producten als vlees, soja en palmolie die op de Europese markt worden verhandeld. De Europese Unie is namelijk wereldwijd een van de topimporteurs van soja en palmolie uit landbouwgebieden waarvoor

vaak bos is platgebrand. Samen zijn de EU-lidstaten verantwoordelijk voor 36 procent van de wereldwijde import van producten die verband houden met ontbossing. Een krachtige Europese bossenwet verplicht bedrijven om niet meer betrokken te zijn bij ontbossing. Bedrijven mogen hun product alleen verkopen wanneer zij kunnen aantonen dat in de gehele productieketen, van grondstof tot aan eindproduct, aan alle gestelde criteria wordt voldaan.

BOSBRANDEN

ZUID-AMERIKA

Vorige zomer stond een groot deel van Zuid-Amerika in brand. Enorme vuurzeeën baanden zich een weg door toch al kwetsbare natuurgebieden en vernietigden alles op hun pad. In Brazilië lag het aantal branden in augustus maar liefst drie keer hoger dan in dezelfde maand het voorgaande jaar. In Bolivia ging ruim 6 miljoen hectare natuur in vlammen op. Natuurgebieden werden verwoest, dieren kwamen om en mensen moesten hun huis en dorp ontvluchten. Duizenden

Nederlanders kwamen in actie om de getroffen regio's te helpen. Dankzij de vele donaties kon WWF-NL eten en medicijnen leveren aan de geëvacueerde bevolking en dieren in veiligheid brengen. We schaften extra blusmaterieel aan om de lokale brandweer en vrijwilligers te ondersteunen en na het brandseizoen hebben we trainingen gegeven op het gebied van brandpreventie. Verder werken we – nu nog steeds – aan bosherstel in de verbrande gebieden.

AUSTRALIË

Ook Australië kreeg te maken met de heftigste branden ooit. Een gebied ter grootte van drie keer Nederland ging in vlammen op. Drie miljard dieren zoals koala's, kangoeroes en bruine raafkaketoes werden getroffen door de branden. Huizen brandden tot op de grond toe af, en de branden kostten veel mensen het leven.

Nederlanders schoten massaal te hulp. Kinderen startten allerlei acties: van lege flessen inzamelen tot een heuse koala challenge waarbij ze zo lang mogelijk als een koala aan een boom hingen, BN'ers riepen op Australië te helpen, er werd een speciaal koala-shirt ontworpen en verkocht en via ZappLive op de NPO was een 6 uur durende live-uitzending over de branden. In totaal werd

ruim € 1.600.000 opgehaald voor het zwaar getroffen land. Ook nog eens 1.200 mensen werden donateur en duizenden hartverwarmende kaarten van kinderen voor de brandweermannen kwamen binnen. De donaties kwamen in eerste instantie ten goede aan noodhulp. Gewonde dieren werden gered, verzorgd en ondergebracht in opvangcentra. Met behulp van helikopters werd voedsel verspreid voor dieren in de getroffen regio's. Verschillende opgevangen dieren zijn inmiddels weer opgeknapt en uitgezet in de natuur. Ook worden de donaties ingezet voor bosherstel en het aanplanten van nieuwe bomen, maar ook voor trainingen over brandpreventie en blusmethodes. Want deze afschuwelijke branden zullen waarschijnlijk nog vaker gaan voorkomen.

3.000.000.000

dieren zoals koala's, kangoeroes, raafkaketoes maar vooral reptielen werden getroffen door de branden

DATA EN DIGITALE STRATEGIE

Iedere Nederlander de mogelijkheid bieden zijn betrokkenheid bij natuur te kunnen starten, vergroten of verbeteren. Dat is de essentie van onze digitale strategie. We leven in een 24-uurseconomie, waarin we continu bloot worden gesteld aan informatie en prikkels. Door deze overvloed aan communicatie, willen we als mens zelf bepalen wanneer, waar en hoe we informatie tot ons nemen. De digitale strategie van WWF-NL staat daarom volledig in het teken van relevantie, een breed digitaal aanbod en beter begrip van de eindgebruiker. Betrokkenheid bij de natuur kan beginnen met een druk op de knop, wanneer dat de lezer uitkomt.

WWF-NL is actief binnen ontzettend veel projecten, in veel verschillende landen. Als organisatie hebben we onze lezers dan ook veel te vertellen, maar ons publiek heeft ook eigen behoeften en wensen. Om informatie te bieden die naadloos aansluit bij de behoeften en interesses van het publiek, proberen we de intrinsieke motivatie beter te begrijpen, evenals de reden waarom mensen meer willen weten over bepaalde onderdelen. Relevantere communicatie, kennis opdoen en een beter begrip krijgen van situaties, helpen in de verbinding. Ons doel is daarom ook een maatschappijbrede beweging voor de natuur, waarbij mensen zelf in actie komen. Tegelijkertijd is WWF-NL zich sterk bewust van haar verantwoordelijkheid om integer en veilig om te gaan met data. Waarbij het volgen van de AVG/GDPR wet- en regelgeving rondom data cruciaal is voor de digitale strategie van WWF-NL.

Huidige Status

Het voorgaande jaar lag onze focus op het optimaliseren van onze kanalen, om zo beter aan de verwachtingen van relaties te kunnen voldoen. We zijn teruggegaan naar drie hoofdsystemen, waarmee we kosten besparen, efficiënter kunnen werken en betere verbindingen kunnen maken qua marketinginzichten. Afgelopen jaar lag de focus op het ontwikkelen van een lerende digitale organisatie, het inzetten van data en tools, en een versimpeling van de digitale infrastructuur.

Door de systemen op deze manier in te richten is het mogelijk snel, efficiënt en met beperkte resources in te kunnen spelen op relevantie situaties. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de noodacties voor de Amazone en Australië; met de digitale omgevingen konden we onze relaties snel 5 verschillende digitale oplossingen bieden om zelf in actie te komen. Zo konden mensen de acties steunen via een eigen digitale collectebus, SMS, Tikkie of via een 6 uur durende live-uitzending op de NPO, gericht op kinderen. Binnen een korte periode ontving WWF-NL vele donaties om acuut hulp te kunnen bieden in de getroffen regio's.

We moeten nog verdere stappen zetten in het nóg beter vertellen van verhalen, transparantie en verbinding met de eindgebruiker. Maar het belangrijkste is dat we onze aanpak hebben veranderd en nu al veel wendbaarder zijn, in een lerende digitale organisatie. Persoonlijke benadering, kennisopbouw en context bij de situatie zijn allemaal onderdelen die gaan helpen bij het ontwikkelen van een langdurige verbinding.

ORGANISATIE & BESTUUR

ORGANISATIE EN BESTUUR

WWF-netwerk

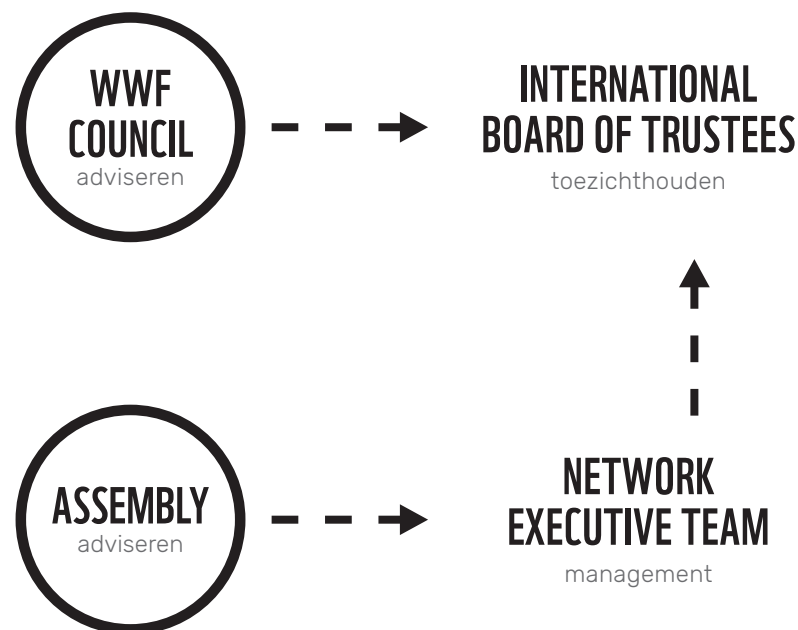
Het Wereld Natuur Fonds is onderdeel van het wereldwijde WWF-netwerk dat als maatschappelijke organisatie in meer dan 100 landen en op 6 continenten actief is. Gezamenlijk willen we het verlies van biodiversiteit een halt toeroepen en werken aan een toekomst waarin de mens in harmonie met de natuur leeft.

Het WWF-netwerk bestaat uit individuele juridische entiteiten met elk een eigen bestuur en toezichthoudend orgaan. WWF-International, gevestigd in het Zwitserse Gland, fungeert als coördinator en secretariaat van het netwerk.

Afspraken over samenwerking tussen de individuele organisaties zijn vastgelegd in een netwerk-organisatieovereenkomst. Onderdeel van deze overeenkomst is een licentieovereenkomst over het gebruik van het WWF-merk.

Lokale WWF-kantoren zijn onder te verdelen in National Organizations (NOs), Program Offices, Country Offices en Project Offices (COs/POs). De drie laatstgenoemde typen kantoren zijn juridisch onderdeel van en rapporteren aan NOs, WWF-International of WWF-US. WWF-NL is een National Organization.

Organisatie en bestuur van de wereldwijde WWF-netwerkorganisatie worden schematisch als volgt weergegeven:

Deze structuur beoogt een stem te geven aan alle kantoren binnen het WWF-netwerk, terwijl tegelijkertijd rekening gehouden wordt met de autonomie van de National Offices inclusief hun respectievelijke toezichthoudende organen.

International Board of Trustees

De International Board houdt toezicht op de netwerkstrategie en beoordeelt voorstellen voor besluitvorming van het Network Executive Team, zoveel mogelijk in overleg met het gehele netwerk en met name de WWF-Council. Hierbij respecteert de International Board de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de toezichthoudende organen van de National Organizations.

De raad bestaat uit dertien personen, waaronder één onafhankelijke voorzitter en twaalf leden. Minimaal zes en maximaal negen leden zijn lid van het toezichthoudend orgaan van een National Organization. Minimaal drie en maximaal zes leden zijn afkomstig van buiten de WWF-organisatie. De voorzitter van de Raad van Toezicht van WWF-NL is lid van de International Board of Trustees.

Network Executive Team (NET)

Het NET vertegenwoordigt het netwerk bij brede besluitvorming en doet daar voorstellen voor aan de International Board. Daarnaast rapporteert het NET namens het netwerk aan de International Board over de prestaties op natuurbeschermings-impact, groei, organisatieontwikkeling, en merk en communicatie.

Het NET is samengesteld uit tien bestuurders, inclusief de bestuurder van WWF-International (voorzitter). Vier leden van het NET zijn afgevaardigden van de vier kantoren die financieel de grootste bijdrage aan het netwerk leveren, drie leden komen uit de regio's Afrika, Azië-Pacific en Latijns-Amerika en de Cariben en twee leden worden gekozen door de Assembly. Bij de verkiezing en aanstelling van leden wordt een zo divers mogelijke samenstelling in type kantoren en geslacht nagestreefd. De directeur van WWF-NL is lid van het NET.

WWF-Council

De WWF-Council is verantwoordelijk voor de aanstelling van de leden van de International Board en fungeert daarvoor als adviesorgaan. De Council bestaat uit alle voorzitters van het toezichthoudend orgaan van de National Organizations plus de Vice President Emeriti.

Assembly

De Assembly neemt actief deel aan de ontwikkeling van WWF-strategieën en -initiatieven door intensieve betrokkenheid bij en consultatie met het NET. De Assembly signaleert risico's en kansen en focust op de uitvoering van activiteiten om netwerknatuurbeschermingsdoelen en -strategieën te realiseren. De Assembly benoemt twee leden van het NET.

De leden van de Assembly zijn de bestuurders van alle WWF-kantoren uit het netwerk.

WWF-NL

Het bestuur van WWF-NL bestaat uit één persoon: de bestuurder. Zij stuurt het managementteam aan, waaronder vier afdelingen vallen. Daarnaast geeft de directeur leiding aan een de External affairs stafunit.

Belangrijkste organisatiewijzigingen

Afgelopen jaar was het eerste jaar van de strategie FY20-FY22. Nadat in de vorige strategie de nadruk vooral lag op de transitie naar een organisatie die meer open, samenwerkend, adaptief en gefocust is, ligt de nadruk in deze strategie vooral op het realiseren van een inspirerende en impactvolle organisatie door het realiseren van veerkrachtige landschappen, een maatschappijbrede beweging en een exponentiële organisatie.

Om deze doelstelling te realiseren is gekozen voor 6 strategieën:

1. Veerkrachtige landschappen realiseren door het toepassen van een geïntegreerde landschapsbenadering
2. Actieve beweging voor natuur realiseren; door Nederland (publiek, bedrijven en overheid) te inspireren en te activeren op 4 natuur- en merkthema’s en hiermee bewustwording en verandering in gedrag en beleid te realiseren
3. Business model verduurzamen; door optimaliseren huidige verdienmodel en verbreding met nieuwe inkomsten en fondsen nog strategischer in te zetten
4. Data in de kern verankeren; door vanuit een geïntegreerde visie en organisatie data structureel in te zetten in het licht van onze doelen
5. Exponentiële organisatie ontwikkelen; door focus op schaalbare en impactvolle initiatieven en versnellen via externe samenwerking
6. Huis op orde maken; door focus op een solide fundament van de organisatie, processen en systemen

Invulling strategie

Afgelopen jaar is door de teams invulling gegeven aan bovenstaande strategie. Daarnaast is besloten om op een aantal vlakken te versnellen, deze thema’s zijn:

1. Management Informatie, er is hard gewerkt om bovenstaande strategie om te zetten in handzame en tijdige management informatie
2. Publiekscampagnes, in multidisciplinaire teams is gewerkt aan het op touw zetten van publiekscampagnes op plastic en bossen
3. Leiderschapsontwikkeling, alle leidinggevenden hebben in lijn met de visie en strategie gewerkt aan de ontwikkeling van hun leiderschapskwaliteiten
4. Datavisie, er is een eerste visie ontwikkeld op de aanwezige datastromen en hoe deze in te zetten in het licht van onze doelen
5. In het kader van het verbreden van inkomstenbronnen is gewerkt aan een voorstel met betrekking tot/in kader van een groot subsidiekader van het Ministerie van Buitenlandse Zaken
6. Safeguards, een WWF-breed kader is ontwikkeld en uitgerold binnen het gehele netwerk

Werken bij WWF

Om een beter beeld te geven van hoe het is om te werken bij WWF-NL is een nieuwe ‘werken bij’-website gelanceerd, in lijn met het merk evenals een recruitmentsysteem.

Persoonlijk leiderschap

Om persoonlijke en professionele ontwikkeling te stimuleren is aan alle medewerkers een persoonlijk leiderschapsprogramma aangeboden.

Veiligheid en gezondheid

Er is een nieuw reisveiligheidsbeleid ontwikkeld met als onderdeel een verplichte veiligheidstraining voor alle medewerkers die reizen naar bepaalde risico-gebieden waar WWF werkzaam is. Als opvolging van de Risico-Inventarisatie en Evaluatie is er een Preventief Medisch Onderzoek aangeboden aan alle medewerkers.

Ondernemingsraad

WWF-NL heeft een ondernemingsraad (OR). De samenstelling is een goede afspiegeling van het medewerkersbestand. Eens in de zes weken vindt er overleg tussen OR en directie plaats.

PERSONEELSOPBOUW

Personeel in cijfers	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020
Gemiddeld aantal fte	117	117	115	118	127	138	145
Gemiddeld aantal medewerkers	138	138	136	139	150	160	166
Uitstroom medewerkers	10%	18%	18%	11%	13%	14%	19%
Percentage vrouw/man	68/32	70/30	73/27	72/28	70/30	69/31	67/33
Gemiddelde leeftijd	41,6	42,2	42,5	42,9	43,2	43,0	42,6
Percentage parttime/ fulltime	77/23	70/30	71/29	70/30	69/31	65/35	63/37
Gemiddeld aantal dienstjaren	5,1	6,8	7,9	7,9	7,9	7,0	7,2
Ziekteverzuim (excl. zwangerschapsverlof)	5,5%	4,0%	3,0%	2,8%	4,2%	5,7%	5,5%

DIRECTIE

Het Wereld Natuur Fonds heeft één bestuurder. Sinds 1 juli 2016 is dat mevrouw K.D. (Kirsten) Schuijt. De taken en bevoegdheden van de directeur staan beschreven in de statuten en het bestuursreglement (onderdeel van het huishoudelijk reglement). Het managementteam, dat bestaat uit de hoofden van de lijnafdelingen, ondersteunt de directeur in haar functie.

Benoeming

De directeur wordt benoemd door de Raad van Toezicht. De directeur van het Wereld Natuur Fonds is benoemd voor onbepaalde tijd.

Beloning

De Raad van Toezicht bepaalt het beloningsbeleid, de hoogte van het loon en andere vergoedingen voor de directie. De Raad past dit beleid periodiek aan. Wat betreft de beloning volgt WWF-NL de Regeling beloning directeuren van goede doelen ten behoeve van besturen en raden van toezicht. Deze regeling geeft een maximumnorm voor het jaarinkomen, die past bij de zwaarte van de functie, bij de omvang van de organisatie, de complexiteit van de organisatie, de organisatorische context en het directiemodel.

Het salaris van de directie bedroeg over het verslagjaar 2019/2020 € 115.902 en het jaarinkomen bedroeg € 137.712 Hiermee blijft de beloning binnen de maxima volgens de eerdergenoemde regeling.

In de jaarrekening, vanaf pagina 168, is een nadere toelichting op en specificatie van de directiebeloning opgenomen.

Functioneren

Eenmaal per jaar wordt het functioneren van de bestuurder beoordeeld. Na afstemming met de leden van de Raad van Toezicht bespreken de voorzitter en vice voorzitter van de Raad van Toezicht met de bestuurder in een persoonlijk gesprek het functioneren en dit gesprek wordt schriftelijk vastgelegd.

Nevenfuncties

Mevrouw Schuijt bekleedt de volgende nevenfuncties:

- Lid Raad van Toezicht Stichting Initiatief Duurzame Handel (IDH)
- Lid Adviesraad Hogeschool Van Hall Larenstein
- Lid Raad van Advies Koninklijk Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee (NIOZ)
- Lid Raad van Commisarissen PWN

RAAD VAN TOEZICHT

De Raad van Toezicht houdt integraal toezicht op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken in de organisatie. De Raad van Toezicht staat de bestuurder en het managementteam – gevraagd en ongevraagd – met advies terzijde. De taken en bevoegdheden van de Raad van Toezicht zijn vastgelegd in de statuten en het reglement Raad van Toezicht (onderdeel van het handboek reglementen Stichting het Wereld Natuur Fonds-Nederland) waarin de Code voor Goed Bestuur van de Samenwerkende Brancheorganisatie Filantropie worden gevolgd. De Raad van Toezicht is tevens werkgever van de bestuurder.

Ter nadere invulling van de relatie tussen de Raad van Toezicht, de bestuurder en het managementteam worden voor de specifieke aandachtsgebieden binnen de organisatie afzonderlijke overleggen gevoerd. Dit betreffen de aandachtsgebieden (portefeuilles) Conservation, Engagement en Finance & Operations.

Samenstelling Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht bestaat op 30 juni 2020 in totaal uit tien leden en wordt gevormd door mevrouw Brakman, mevrouw Keller en mevrouw Vet en de heer Dijkhuizen, de heer Gunning, de heer Muller, de heer Noudari, de heer Olff, de heer Reibestein en de heer Van de Weerdhof.

De heer Muller is sinds 1 december 2017 Voorzitter van de Raad van Toezicht. De Voorzitter is ook lid van het toezichthoudend orgaan van World Wide Fund for Nature (WWF-International) dat in Zwitserland is gevestigd en neemt uit dien hoofde ook deel aan de relevante vergaderingen van WWF-International. De heer Reibestein is Vice Voorzitter en richt zich, naast mevrouw Vet en de heer Olff, op het aandachtsgebied Conservation. Engagement is het specifieke werkgebied van mevrouw Keller en de heren Gunning en Van de Weerdhof. Mevrouw Brakman en de heren Dijkhuizen en Noudari zijn afzonderlijk benoemd

als lid van de financiële Audit Commissie, waarbij de heer Dijkhuizen door de Raad van Toezicht is aangewezen als voorzitter. De Audit Commissie is de vaste commissie van de Raad van Toezicht en omvat het werkgebied Finance & Operations. De specifieke taken en bevoegdheden van de Audit Commissie zijn nader uitgewerkt in het reglement auditcommissie (onderdeel van het handboek reglementen Stichting het Wereld Natuur Fonds-Nederland).

Benoeming

De leden van de Raad van Toezicht worden benoemd door de Raad van Toezicht. Conform de Statuten worden de leden benoemd voor een periode van drie jaar en kunnen zij eenmaal worden herbenoemd. Per 1 september 2017 zijn de statuten van WWF-NL op dit punt gewijzigd en daarvoor gold een benoemingstermijn van vijf jaar welke termijn nog altijd van toepassing is op de leden die voor 1 september 2017 zijn benoemd. Bij een eventuele herbenoeming zal de termijn van drie jaar worden toegepast.

Functioneren

Teneinde de kwaliteit en een evenwichtige samenstelling van de Raad te waarborgen heeft de Raad een profielschets opgesteld. De profielschets stelt specifieke eisen aan de ervaring en expertise van individuele leden voor de afzonderlijke posities alsmede aan de gezamenlijke Raad. De profielschets is leidend bij het werven van nieuwe leden van de Raad. Een deskundig extern selectiebureau adviseert de organisatie bij de werving van nieuwe leden. In december 2019 heeft de zelfevaluatie plaatsgevonden onder begeleiding van een externe deskundige. De zelfevaluatie is een belangrijk middel om de kwaliteit van het toezichthoudend orgaan te borgen. In de zelfevaluatie is onder meer de mate waarin de Raad als geheel en de individuele leden voldoen aan de toezichthoudende en adviserende taken en de taakverdeling binnen de Raad aan de orde geweest.

Audit Commissie

WWF-NL kent een financiële Audit Commissie als vaste commissie van de Raad van Toezicht. De Audit Commissie bestaat uit drie leden van de Raad van Toezicht en deze worden door de Raad van Toezicht benoemd. De Audit Commissie is, onder verantwoordelijkheid van de Raad van Toezicht, belast met het toezicht op de financiële gang van zaken binnen de organisatie in het algemeen waaronder onder meer begrepen de inrichting en werking van de interne risicobeheersing- en controlesystemen, naleving van relevante wet- en regelgeving, de financiële informatieverschaffing en het beleid met betrekking tot vermogensbeheer, fondsenwerving en belastingen. De Audit Commissie vergadert minimaal viermaal per jaar en voert minimaal eenmaal per jaar een gesprek met de externe accountant.

Besturen en toezicht houden

De Raad van Toezicht houdt integraal toezicht op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken in de organisatie en adviseert, gevraagd en ongevraagd, het bestuur en het managementteam. Goedkeuring van de Raad van Toezicht is onder meer vereist voor vaststelling van de strategie, het jaarplan, de begroting, de jaarrekening en het jaarverslag. De taken en bevoegdheden van de bestuurder, Raad van Toezicht en de Audit Commissie zijn vastgelegd in de statuten en handboek reglementen. Teneinde goed zicht te hebben op en inzicht te krijgen in de activiteiten van de organisatie, wijze van (samen) werken en besteding van haar financiële middelen, bezoekt de Raad ook projecten van WWF-NL.

Belangenverstrengeling

Het bestuur en de Raad van Toezicht waken voor een verstrengeling van belangen tussen WWF-NL en zijn medewerkers in het algemeen, directie en leden van de Raad van Toezicht. Naast procedures die in dit kader voor medewerkers zijn ingericht leggen zowel de directeur als ieder lid van de Raad van Toezicht jaarlijks een schriftelijke verklaring af aan de Raad van Toezicht waaruit blijkt of sprake is van een verstrengeling van belangen. De directie en alle leden van de Raad van Toezicht verstrekken ook jaarlijks schriftelijk een opgave van hun hoofd- en nevenfuncties. De bestuurder dient vooraf toestemming te verkrijgen van de Raad van Toezicht voor het aanvaarden van nevenfuncties. Op grond van deze opgaven wordt jaarlijks opnieuw getoetst of sprake is van verstrengeling van belangen.

Overleg en besluitvorming

De Raad van Toezicht heeft in boekjaar 2019/2020 zesmaal plenair vergaderd. Dit is met inbegrip van een extra ingelaste vergadering waarin de mogelijke consequenties ten gevolge van COVID-19 voor de organisatie uitvoerig zijn besproken en in kaart zijn gebracht.

Voordat de plenaire vergaderingen plaatsvinden vindt portefeuillehoudersoverleg plaats tussen de betreffende leden van de Raad van Toezicht en het overeenkomstig verantwoordelijke lid van het managementteam. Tijdens deze overleggen worden de rapportages van de diverse afdelingen in meer detail besproken en worden de agendapunten voor de Raad van Toezicht-vergadering voorbereid. Daarnaast heeft ook tussentijds overleg plaats tussen de bestuurder, leden van het managementteam en leden van de Raad van Toezicht. De voorzitter van de Raad van Toezicht heeft eens in de twee maanden overleg met de bestuurder en vaker indien nodig. Tevens heeft de voorzitter minimaal eenmaal per jaar overleg met de OR.

Dit boekjaar is de nieuwe meerjarenstrategie FY20-FY22 na goedkeuring door de Raad vastgesteld. De meerjarenstrategie is tijdens reguliere vergaderingen uitgebreid (voor) besproken om welke reden afgelopen boekjaar geen afzonderlijke jaarlijkse strategiedag heeft plaatsgevonden.

Terugblik op de vergaderingen 2019/2020

Tijdens de vergaderingen zijn de volgende belangrijke activiteiten en onderwerpen aan de orde gekomen:

- De Raad heeft de heren Noudari en Olff herbenoemd voor een tweede termijn van drie jaar. De heer Noudari zal tot 17 september 2022 lid zijn van de Raad en van de Audit Commissie en de heer Olff zal tot 9 december 2022 lid zijn van de Raad, tevens lid voor de portefeuille Conservation.
- De vorming van de nieuwe driejarenstrategie voor de periode FY2020/2022 is toegelicht en voorbesproken en tijdens de vergadering van 4 juli 2019 door de Raad goedgekeurd.
- In het bijzijn van de externe accountant is tijdens de vergadering van 31 oktober 2019 het accountantsverslag en de management letter van boekjaar 2018/2019 besproken en heeft de Raad het door de directie opgestelde

bestuursverslag en de jaarrekening 2018/2019 goedgekeurd. De jaarrekening is gecontroleerd door Ernst & Young Accountants LLP en is voorzien van een goedkeurende controleverklaring.

- De Raad van Toezicht heeft een positief advies van de Audit Commissie ontvangen omtrent het jaarplan en budget 2020/2021 die tijdens de vergadering van de Raad op 25 juni 2020 zijn besproken en goedgekeurd.
- De voortgang met betrekking tot de belangrijkste aandachtspunten in de bedrijfsvoering op zowel het gebied van Engagement, Conservation, Organisation & Talent Development, Finance & Operations, inclusief risico-inventarisatie en monitoring, ICT en datastrategie, processen en systeemverbeteringen.
- De Raad liet zich daarnaast veelvuldig informeren over de negatieve berichtgeving en publieke aandacht omtrent human-wildlife conflicten ten aanzien van bepaalde activiteiten waar WWF onderdeel van zou zijn en de aantijgingen jegens WWF in dat verband en over het plan van aanpak van WWF en WWF-NL.
- Tijdens alle vergaderingen is uitgebreid aandacht besteed aan het verder verbeteren van de Risk Management & Assurance-processen en de safeguards maatregelen die zowel binnen het netwerk als binnen de WWF-NL-organisatie worden genomen. De nadruk ligt daarbij op het belang van een goede inbedding en inrichting van de safeguards functie die aansluit bij de kernwaarden van WWF en van een goede safeguards omgeving die toeziet op de interne organisatie maar ook op de wijze waarop de organisatie actief is en verantwoording aflegt. In dat kader is binnen het netwerk ook de Conservation Quality Committee (CQC) opgericht. Dit is een WWF-netwerk commissie met als doel te borgen dat duidelijke standaarden en richtlijnen ten aanzien van Risk Management & Quality Assurance en safeguards binnen het netwerk gelden en worden nageleefd. De CQC heeft daarnaast de taak om risicovolle projecten en programma's binnen het netwerk te beoordelen en dienaangaande te adviseren. De bestuurder van WWF-NL is voorzitter van de CQC.
- In alle vergadering worden zaken besproken die aandacht vragen van het bestuur en managementteam maar ook die relevant zijn voor de relatie met en binnen het WWF-Netwerk.

Tevens komen zaken aan de orde die binnen de International Board van WWF, waar de heer Muller onderdeel van is, worden besproken.

- Onder begeleiding van een externe adviseur is de zelfevaluatie van het functioneren van de Raad en haar leden uitgebreid aan de orde geweest.
- Sinds medio maart zijn ook de (mogelijke) gevolgen die COVID-19 met zich meebrengt voor de organisatie besproken.

Terugblik op werkbezoek

In februari 2020 heeft de Raad diverse WWF-projecten in Colombia bezocht. WWF-Colombia is één van de belangrijkste partnerkantoren van WWF-NL waar al jaren nauw mee wordt samengewerkt. Het opereert in een van de meest biodiverse gebieden ter wereld, vaak in moeilijke omstandigheden. Het is ook een van de kantoren waar veel ervaring is opgebouwd met community-based conservation. Het kantoor zat in de laatste fase van het traject om van een Program Office onder WWF-US een zelfstandige National Office/Organization met eigen board en verantwoordelijkheden te worden (dat traject is in juli 2020 afgerond). De belangrijkste doelen van de reis waren het delen van best practices tussen de Raden van Toezicht, het bieden van ondersteuning in de laatste fase van verzelfstandiging van WWF-Colombia, met name op het gebied van governance in het netwerk en het beter inzicht krijgen in de diverse projecten van WWF in Colombia die samen met de lokale gemeenschappen worden gedraaid op het gebied van zoetwater, bossen en soortenbescherming en die (mede) door WWF-NL worden gefund/gefinancierd.

Bezoldiging Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht verricht de werkzaamheden onbezoldigd. In FY20 is het totaal aan onkosten € 34.911 hetgeen met name de gemaakte onkosten voor het werkbezoek aan Colombia betreft.

Er zijn geen leningen, voorschotten of garanties beschikbaar gesteld of verstrekt aan de Raad van Toezicht.

Overzicht hoofd- en nevenfuncties van de Raad van Toezicht

Naam	A.S. Muller
Functie	Voorzitter
Portefeuille	Algemene zaken
Benoemd per	1 december 2017
Aftredend per	1 december 2020
Herbenoembaar	Ja
Hoofdfunctie	CEO HiiL (The Hague Institute for Innovation of Law)

Nevenfuncties	• Lid Raad van Toezicht World Wildlife Fund International • Lid Raad van Toezicht en Voorzitter Wildlife Justice Commission • Lid van Bestuur en Voorzitter Stichting Landgoed Helpmekaar
---------------	---

Naam	R.W.P. Reibestein
Functie	Vice Voorzitter
Portefeuille	Conservation
Benoemd per	6 juni 2011
Aftredend per	6 juni 2021
Herbenoembaar	Nee
Hoofdfunctie	Lid Raad van Commissarissen ING N.V.

Nevenfuncties	• Lid Raad van Commissarissen IMC B.V. • Voorzitter Curatorium Prof. Mr. B.M. TeldersStichting • Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Springtij • Lid Advisory Committee Forward.One Management
---------------	---

Naam	I. Brakman
Functie	Lid en lid Audit Commissie
Portefeuille	Finance & Operations
Benoemd per	19 oktober 2018
Aftredend per	19 oktober 2021
Herbenoembaar	Ja
Hoofdfunctie	Onafhankelijk bestuurder/toezichthouder

Nevenfuncties	• Coach bij Quist Leading Humans • Voorzitter Stichting Kijkonderzoek • Lid Raad van Commissarissen DSM Nederland • Lid Raad van Commissarissen Shell Nederland • Lid Raad van Commissarissen Funda • Lid Raad van Commissarissen Accenture Nederland • Lid Bestuur STAK continuïteit ABN AMRO Group • Moderator bij Avicenna • Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Springtij • Lid Adviesraad Huis voor Klokkenluiders • Voorzitter Alliantie Medezeggenschap en Governance • Docent Governance University
---------------	--

Naam	H.H.J. Dijkhuizen
Functie	Lid en voorzitter Audit Commissie
Portefeuille	Finance & Operations
Benoemd per	19 oktober 2018
Aftredend per	19 oktober 2021
Herbenoembaar	Ja
Hoofdfunctie	Lid Raad van Bestuur, Vicevoorzitter en CFO NIBC Bank N.V.

Nevenfuncties	• Lid Raad van Toezicht en Voorzitter Audit Commissie Stichting VU • Lid Bestuur Nationaal Comité 4 en 5 mei • Lid Raad van Commissarissen en Voorzitter Risk and Audit Committee N.V. Nederlandse Spoorwegen
---------------	---

Naam	L.W. Gunning
Functie	Lid
Portefeuille	Engagement
Benoemd per	5 februari 2016
Aftredend per	5 februari 2021
Herbenoembaar	Ja
Hoofdfunctie	CEO LeasePlan Corporation N.V.
Nevenfuncties	• Lid Raad van Toezicht Stichting Nexus Instituut • Lid Raad van Toezicht Stichting Erasmus Trustfonds (Erasmus Alumni Trust) • Lid Bestuur en Voorzitter Stichting Grachtenfestival • Voorzitter Effie Awards

Naam	G.J. Keller
Functie	Lid
Portefeuille	Engagement
Benoemd per	19 oktober 2018
Aftredend per	19 oktober 2021
Herbenoembaar	Ja
Hoofdfunctie	Hoofd van Jumbo Tech Campus

Naam	A. Noudari
Functie	Lid en lid Audit Commissie
Portefeuille	Finance & Operations
Benoemd per	17 september 2014
Aftredend per	17 september 2022
Herbenoembaar	Nee
Hoofdfunctie	Managing Partner CAPE Investment Partners
Nevenfuncties	• Lid Raad van Commissarissen STAR OGP Holding B.V. • Lid Raad van Commissarissen Jan Snel Group B.V. • Lid Bestuur Carré Fonds • Lid Raad van Commissarissen Land Life Company B.V. • Lid Bestuur Giving Back

Naam	H. Olff
Functie	Lid
Portefeuille	Conservation
Benoemd per	9 december 2014
Aftredend per	9 december 2022
Herbenoembaar	Nee
Hoofdfunctie	Hoogleraar Community & Conservation Ecology, Rijksuniversiteit Groningen
Nevenfuncties	• Lid Bestuur Netherlands Ecological Research Network (NERN) • Lid Wetenschappelijke Adviesraad van het Parc National du Banc d'Arguin, Mauretanië • Lid Wetenschappelijke Adviesraad van het NIOZ Royal Netherlands Institute for Sea Research • Lid Raad van Toezicht Stichting Ark Natuurontwikkeling

Naam	G. van de Weerdhof
Functie	Lid
Portefeuille	Engagement
Benoemd per	19 oktober 2018
Aftredend per	19 oktober 2021
Herbenoembaar	Ja
Hoofdfunctie	Onafhankelijk Board Adviseur

- Nevenfuncties
- Lid Raad van Commissarissen en Vice Voorzitter Accell Group N.V.
 - Lid Raad van Commissarissen en Voorzitter Ctac N.V.
 - Lid Raad van Commissarissen Sligro Food Group N.V.
 - Bestuurslid Mercy Ship Holland
 - Lid Raad van Commissarissen Safestore Holdings plc

Naam	L.E.M. Vet
Functie	Lid
Portefeuille	Conservation
Benoemd per	15 februari 2016
Aftredend per	15 februari 2021
Herbenoembaar	Ja
Hoofdfunctie	Buitengewoon Hoogleraar Evolutionaire Ecologie, Universiteit Wageningen

- Nevenfuncties
- Voorzitter Bestuur Nederlands Urgenda
 - Voorzitter Deltaplan Biodiversiteitsherstel
 - Lid Raad van Advies Rijkswaterstaat (RWS)
 - Juryvoorzitter Nederlandse Bouwprijs
 - Lid van vakjury Plaqueette voor Duurzaam Ondernemerschap (Koning Willem I Prijs)
 - Bestuurslid Stichting Lettinga Foundation (LEAF)
 - Lid Raad van Toezicht Holland Circular Hotspot (HCH)
 - Voorzitter Raad van Toezicht Wageningen Werkt Duurzaam (WWD)
 - Ambassadeur Origins Center
 - Voorzitter Raad van Advies Stichting DOB Ecology
 - Vice Voorzitter Bestuur Stichting Commonland
 - Voorzitter Wetenschappelijk Programma Indonesië-Nederland (SPIN)
 - Voorzitter jury Dr. A.H. Heineken Prijs voor Milieuwetenschappen
 - Lid Raad van Bestuur Coöperatieve Circle Economy U.A
 - Lid Ronde Tafel Worldconnectors
 - Lid Raad van Advies Trees for All
 - Lid Groene Brein
 - Lid Environment Steering Panel, European Academies Science Advisory Council (EASAC)
 - Lid Raad van Advies KeyGene B.V.
 - Gekozen lid van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen
 - Lid Raad van Advies Biologie Instituut Universiteit van Leiden
 - Gekozen lid van de Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen
 - Gekozen lid Teylers Tweede Genootschap, Teylers Museum Haarlem
 - Diverse examencommissies (MSc, PhD, ook internationaal)
 - Jury Duurzame 100

DUURZAME BEDRIJFSVOERING

Het Wereld Natuur Fonds (WWF-NL) blijft werken aan de verduurzaming van zijn eigen bedrijfsvoering. Daarmee wil WWF-NL naast het natuurbeschermingswerk dat wereldwijd wordt verricht ook in Nederland een bijdrage leveren aan verdere verduurzaming. Dit jaar wordt gekenmerkt door een bedrijfssluiting vanwege COVID-19, waardoor we van 18 maart tot 2 juni dicht waren voor medewerkers. Ook na 2 juni was de bezetting lager dan normaal en werkten medewerkers grotendeels thuis. Dit heeft zijn positieve weerslag op het verbruik van diverse zaken op kantoor.

Energie

Op een aantal plekken in ons pand werden de lampen vervangen voor energiezuinige LED-verlichting. Dit geldt voor de vluchtwegbordjes en voor de verlichting in de keuken. De bedrijfssluiting leverde qua elektraverbruik de grootste besparing op. We verbruikten 175.000 kWh, een vermindering van 20% ten opzichte van vorig jaar. Deze groene stroom nemen we af via het publieke net en is in zijn geheel opgewekt door Hollandse windmolens.

Met onze 208 zonnepanelen wekten we 40.000 kWh zelf op, dat is zo'n 5% meer dan het jaar daarvoor. Dit is vooral te danken aan een zeer zonnig voorjaar.

In het koude seizoen wordt de ventilatielucht in ons pand verwarmd door middel van HR-ketels. Dit jaar gebruikten we hiervoor 13.000 m³ gas. Dit is 5.000 m³ gas minder dan vorig jaar. Dit komt door een zeer milde winter en de bedrijfssluiting. Het verbruik wordt volledig gecompenseerd, waarmee projecten worden ondersteund die wereldwijd schone energie ontwikkelen.

Afvalscheiding

Afvalstromen worden gescheiden afgevoerd:

GFT	1.647 kg
Koffiedik	1.021 kg
Papier en karton	5.170 kg
Vernietigd waardepapier	201 kg
Glas	1.187 kg
PMD	650 kg
Ongesorteerd bedrijfsafval	5.100 kg

Papierverbruik

Vorig boekjaar vervingen we alle vaste pc's door laptops, hierdoor printten we minder en nam ons papierverbruik af met bijna 40% ten opzichte van vorig jaar. Al het papier dat wij inkopen en gebruiken heeft het FSC-keurmerk.

Op ons kantoor in Zeist verbruikten we ongeveer 0,5 ton papier. Dit is gelijk aan vorig jaar. Voor commercieel drukwerk betrof dat 334,3 ton (magazines, direct mailings en overig drukwerk). Dat is ruim 50 ton minder dan het jaar ervoor.

Vliegreizen

Door COVID-19 zijn onze vliegreizen in maart 2020 volledig stil komen te liggen. Alle reeds geplande vluchten werden geannuleerd. Dat had uiteraard een enorm positief effect op onze uitstoot: we bleven hierdoor 34,4% onder het door onszelf opgelegde quotum qua uitstoot.

Virtueel bellen en vergaderen

De COVID-19 pandemie dwong ons tot thuiswerken en het onderhouden van contact via de virtuele weg. Er werd veel meer op deze manier met elkaar gesproken, overlegd en vergaderd, waar we normaal naar elkaar toe zouden gaan, met alle schadelijke gevolgen van dien. We hebben aan onszelf bewezen dat er meer mogelijk is via digitale middelen dan we in eerste instantie dachten. Zoom, Teams en Skype zijn inmiddels niet meer weg te denken uit onze communicatiemiddelen.

Integriteit

Integriteit is onlosmakelijk verbonden met onze missie en doelen. De WWF-NL Gedragscode beschrijft de uitgangspunten ten aanzien van onze manier van handelen op basis van onze kernwaarden. Onze Gedragscode beschrijft ook hoe wij culturele verschillen en alle bevolkingsgroepen omarmen. Wij respecteren de rechten van anderen en zijn vastbesloten een werkomgeving te cultiveren waarin ongewenste omgangsvormen (seksuele intimidatie, pesten, discriminatie en agressie), fraude en corruptie geen kans krijgen. Naast de beleidsdocumenten die digitaal zijn gedeeld hebben wij posters in het pand opgehangen en regelmatig medewerkersbijeenkomsten gehouden waar we onder andere morele dilemma's bespreekbaar maakten. In onze Regeling Melding Misstanden staat beschreven hoe meldingen van integriteitsschendingen veilig kunnen worden gerapporteerd. Officiële meldingen van misstanden of integriteitsschendingen kunnen worden gedaan bij elke leidinggevende in de organisatie. Vanuit het

internationale netwerk van WWF is een uitgebreid protocol uitgebracht over het professioneel onderzoeken van officiële meldingen, waarover dit jaar ook een training heeft plaatsgevonden bij WWF-NL. WWF-NL erkent dat er geen (grote) organisatie bestaat waar nooit incidenten plaatsvinden. Daarom onderstrepen wij het belang van een open en veilige cultuur waarin mensen hierover kunnen praten. Wij houden jaarlijks bij hoeveel officiële meldingen en klachten er zijn gerapporteerd, van welke aard deze zijn en welke maatregelen er door onze organisatie zijn getroffen. Gedurende FY19/20 ontving WWF-NL in totaal 16 klachten over ongewenste omgangsvormen via de vertrouwenspersoon. Wij hebben zowel een interne als een externe vertrouwenspersoon. Onze medewerkers en vrijwilligers kunnen bij een vertrouwenspersoon hun verhaal kwijt. Zij kunnen dan samen met de vertrouwenspersoon kijken naar eventuele vervolgstappen (zoals een officiële melding) die zij willen nemen. De vertrouwenspersoon is opgeleid om volledig vertrouwelijke gesprekken aan te gaan en de personen die met klachten komen te informeren over alle mogelijkheden voor vervolgstappen. De vertrouwenspersoon kan ook advies geven over het proces van de Regeling Melding Misstanden als daarnaar wordt gevraagd.

Bij (meldingen van) misstanden gaan wij na welke belanghebbenden geïnformeerd moeten worden en houden wij rekening met de meldplicht bij het CBF.

WWF-NL erkent het belang van zelfreflectie voor een scherp integriteitsbeleid. Zo hebben wij, met oog op integriteitsmanagement aan de poort, onze screeningsprocedure aangepast. Bovendien beogen wij een scherpere beleving van rollen en verantwoordelijkheden ten aanzien van het integriteitssysteem en zullen wij, om de alertheid met betrekking tot integriteitsschendingen levend te houden, voortdurend moeten blijven nadenken over hoe we ervoor zorgen dat ons integriteitsbeleid zich blijft vertalen naar onze houding en ons gedrag.

FINANCIEEL BELEID

ALGEMEEN

Stichting Het Wereld Natuur Fonds-Nederland heeft zijn statutaire zetel te Zeist en is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41177588.

Jaarrekening

Het verslagjaar loopt van 1 juli tot en met 30 juni. De Raad van Toezicht stelt elk jaar de jaarrekening vast. Op de jaarrekening is Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties (RJ 2016-13) van toepassing.

Continuïteitsreserve

WWF streeft ernaar de gerealiseerde inkomsten zo snel mogelijk te besteden aan zijn doelstelling. Daarom is er continu aandacht voor het beperken van het vermogen. Uiteraard dient het voortbestaan van de organisatie wel te worden gewaarborgd. WWF stelt zich daarom ten doel om het totaal vrij besteedbaar vermogen, de zogenaamde continuïteitsreserve, niet hoger te laten uitkomen dan eenmaal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie. Hiermee voldoen we ruim aan de richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen van Goede Doelen Nederland. Conform deze richtlijn mag de continuïteitsreserve niet meer bedragen dan anderhalf maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie. Op basis van een risicoanalyse heeft WWF tevens een norm gesteld voor de wenselijk geachte minimale omvang van de continuïteitsreserve. Deze norm is gesteld op een half maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie.

Bestemmingsreserve

Naast de continuïteitsreserve houdt WWF een bestemmingsreserve aan: de zogenaamde bestemmingsreserve activa. De bestemmingsreserve activa wordt aangehouden ter financiering van de (im)materiële vaste activa die met eigen vermogen zijn gefinancierd.

Managementinformatie

WWF-NL heeft een meerjarenstrategie (FY20-FY22) en stelt binnen de strategieperiode ieder jaar speerpunten vast en een jaarbegroting op, om het financieel beleid te bepalen, te plannen en de organisatie aan te sturen. De speerpunten en begroting hebben betrekking op de gehele organisatie en bevatten plannen voor alle afdelingen. De Raad van Toezicht keurt zowel de strategie, de jaarlijkse speerpunten als de jaarbegroting goed. Om gedurende het jaar de baten en bestedingen te bewaken en besturen stellen we maandelijks een financiële managementrapportage op. Daarnaast stellen alle budgethouders elk halfjaar een uitgebreide inhoudelijke rapportage op. Hierin geven zij een overzicht van de uitgevoerde activiteiten en behaalde resultaten. Zowel de maandrapportages als de halfjaarrapportages worden besproken met het managementteam en waar nodig wordt beleid of uitvoering aangepast.

De formele rapportage aan de Raad van Toezicht vindt tweemaal per jaar plaats. Na afloop van het boekjaar verantwoordt WWF de behaalde inhoudelijke en financiële resultaten in het externe jaarverslag.

In het kader van COVID-19 heeft het managementteam van WWF-NL een kortcyclische (financiële) besturing ingericht waarbinnen we ieder kwartaal de onzekere impact rondom COVID-19 nauwlettend monitoren om waar relevant hierop direct bij te sturen. De inzichten en besluiten die hieruit voort zijn gekomen zijn in de afgelopen maanden in enkele separate meetings met de Raad van Toezicht afgestemd.

Beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid van WWF-NL legt de nadruk op maatschappelijke verantwoordelijkheid en lange termijn. De selectie van beleggingen is daarom niet alleen gebaseerd op financiële voorwaarden, maar ook op strikte duurzaamheidscriteria.

WWF-NL belegt zijn effectenportefeuille duurzaam. Hiervoor worden specifieke duurzame en ethische criteria gehanteerd. Wij beleggen bijvoorbeeld niet in kernenergie, mijnbouw, palmolie en fossiele brandstoffen. Naast uitsluitingen worden er ook positieve criteria toegepast in het beleggingsbeleid. Bij voorkeur worden ondernemingen die goed scoren op ESG (Environmental, social and corporate governance) gebied opgenomen in de portefeuille. Het doel is de portefeuille steeds verder relatief te verduurzamen. Dat monitoren wij door de totale ESG score en de footprint af te zetten tegen die van de benchmark.

Om de gevoeligheid voor koersfluctuaties te beperken, belegt WWF-NL maximaal 30% van zijn portfolio in aandelen. De overige middelen worden belegd in obligaties en liquiditeiten. Obligaties waarin WWF-NL belegt moeten aan kredietwaardigheidseisen voldoen. WWF-NL belegt alleen in obligaties in de hoogste kredietwaardigheidsklassen (AAA – BBB). De beleggingsportefeuille van WWF-NL heeft een internationaal karakter. Niet alleen vanwege risicospreiding en het verwachte rendement, maar ook om duurzaamheidsredenen kijken wij over de landsgrenzen heen. Eventuele valutarisico's worden meegenomen in de algehele risico-rendementsafweging.

Het beheer van de beleggingsportefeuille is in handen van een professionele vermogens-beheerder. Screening en selectie van beleggingen alsmede de duurzaamheidsrapportage is mede gebaseerd op screeningsrapporten van een onafhankelijke derde partij. Samen met de vermogensbeheerder evalueren we regelmatig het beleggingsbeleid en bespreken we de beleggingsresultaten.

Met uitzondering van zijn rol als aandeelhouder van het Dutch Greentech Fund B.V. en Shift Invest Coöperatie U.A., bezoekt WWF-NL geen aandeelhoudersvergaderingen. De dialoog voeren we liever via partnerschappen of bijvoorbeeld ronde tafels.

Risicomanagement

WWF heeft te maken met risico's die het realiseren van de doelstellingen kunnen bedreigen. WWF-NL is onder meer actief in gebieden waar sprake is van een verhoogd inherent (implementatie)risico waar tegenover staat dat de gebieden veel natuur van hoge biodiversiteitswaarde kennen.

Risicomanagement is mede daarom een integraal onderdeel van onze besturing en richt zich op het identificeren en managen van de risico's om deze tot een voor de organisatie acceptabel restrisico terug te brengen.

In 2019/2020 is risicomanagement verder vormgegeven met een integrale focus op zowel strategische, operationele, als ook de risico's die spelen bij of rondom onze (WWF) partnerkantoren waar de projecten en programma's in uitvoering zijn. Risicomanagement vindt plaats op alle niveaus binnen de organisatie. Het kernteam risicomanagement heeft de verantwoordelijkheid en het mandaat voor overall coördinatie, creëren van overzicht en ondersteunen van het management. Periodiek vinden overleggen plaats met en binnen het managementteam en halfjaarlijks tussen Raad van Toezicht en managementteam.

Onderkende risico's worden periodiek getoetst, geactualiseerd en geprioriteerd (op basis van een kans- en impactscore) en de effectiviteit van risico-reducerende maatregelen wordt beoordeeld. Zo is bijvoorbeeld in het afgelopen jaar een integrale risico assessment van het totale project- en programmaportfolio, als ook van de partnerkantoren, uitgevoerd en zijn deze geclassificeerd naar risicoprofielen aan de hand van verschillende criteria (o.a. politieke context, corruptie-index en kwaliteit lokale implementatie kantoren). Per risicoprofiel zijn generieke maatregelen vastgesteld, zoals de wijze van beoordeling van nieuwe projectvoorstellen, monitoringsafspraken gedurende de projectuitvoering en waar relevant zijn ook specifieke maatregelen bepaald die rekening houden met de lokale context (bijvoorbeeld Brazilië en Zambia). Binnen de organisatie is breed aandacht en besef voor het belang van risicomanagement en door interactieve sessies en signalering vanuit de afdelingen houden wij overzicht op de relevante risico's.

De thema's waarop risicomanagement zich richt, sluiten aan bij onze strategische doelen, namelijk:

1.

Impactvolle natuurorganisatie: WWF heeft de ambitie om het sterke verlies aan biodiversiteit om te buigen naar biodiversiteitsherstel. We richten ons op het ontwikkelen van veerkrachtige landschappen waar we door een geïntegreerde landschapsbenadering onze doelen realiseren en aansluiten op de internationale netwerkstrategie. Door deze holistische aanpak worden toekomstbestendige impactvolle resultaten bereikt op het gebied van natuurbeschermings- en herstelprojecten in binnen- en buitenland, in samenwerking met lokale gemeenschappen en rekening houdend met de lokale context, in combinatie met transparantie over gerealiseerde impact.
2.

Maatschappijbrede beweging en betrokkenheid: het klassieke charitasmodel verandert, en daarmee de relatie met publiek, bedrijven, overheden en andere ngo's. Dit heeft te maken met de wens van donateurs en sympathisanten om als actieve deelnemers benaderd te worden bij het tot stand brengen van oplossingen om het verlies aan biodiversiteit te stoppen. Hier spelen wij op in door mensen te inspireren, motiveren en activeren om aan te sluiten bij de beweging die onze doelen onderschrijft en naast financiële steun ook bewustwording en bijdrage door tijd en/of gedragsverandering dan wel beleidsbeïnvloeding weet te bewerkstelligen.
3.

Reputatie: interne en externe (integriteits-) vraagstukken, waaronder onethisch gedrag, fraude en corruptie en het belang van samenwerken met lokale bevolking en gemeenschappen worden gezien als belangrijk aandachtspunten. Om die reden wordt continu aandacht besteed aan focus op de missie, de gestelde doelen en onze kernwaarden. In het afgelopen jaar is in dit kader verder invulling gegeven aan het versterken en verbeteren van onze integriteitssystemen. Ook besteden wij hier aandacht aan door proactieve externe communicatie en het voeren van een continue dialoog met de verschillende stakeholders van WWF over voorgaande onderwerpen.
4.

Kwaliteit interne organisatie en beheersing waar volgende onderdelen van belang zijn:

Een administratieve organisatie inclusief daarin opgenomen maatregelen van interne beheersing. Hieronder verstaan we o.a.: continue monitoring of de kritische bedrijfsprocessen effectief en efficiënt zijn; de ondersteunende systemen adequaat werken; de financiële beheersing adequaat is. Een gedegen proces voor goedkeuring en toetsing van financieringsaanvragen voor natuurbeschermingsprojecten, gericht op wetenschappelijke onderbouwing, nut en noodzaak, sociale inclusiviteit en de balans tussen de doelbestedingen, is daar onderdeel van. Toetsing van plannen en activiteiten vindt plaats vanuit natuurbescherming, financiën, juridische zaken en compliance op mogelijke risico's en non-compliance.

Specifiek zijn in het afgelopen jaar de volgende tools en procesonderdelen in het kader van integraal risicomanagement aangescherpt:

- o

Environmentals en Social Safeguards framework (ESSF) gericht op toetsing en beheersing van risico's rondom sociale, milieu- en omgevingsfactoren binnen onze projecten en programma's.
- o

Standaard project- en programma-aanpak (PPMS) geactualiseerd voor geheel WWF waarvan risicobeheersing een standaard en integraal onderdeel uitmaakt.
- o

Organisatieontwikkeling en -ondersteuning (OD) van onze belangrijkste partnerkantoren, aangezien kwalitatief goede partnerkantoren een belangrijke bouwsteen zijn voor de succesvolle realisatie van de projecten en programma's.
- o

Op WWF-netwerkniveau is een overkoepelende 'Conservation Quality Committee' (CQC) opgericht die de beoordeling en goedkeuring van risicovolle projecten uitvoert voor het gehele netwerk. Kirsten Schuijt (Directeur WWF-NL) is voorzitter van de CQC.

Specifieke risico's en aandachtsgebieden die WWF onderkent en/of actief aan heeft gewerkt in FY20:

Onethisch gedrag door partijen binnen of gelieerd aan het WWF-netwerk
Het niet handelen in lijn met onze gedragscode en kernwaarden schaadt het vertrouwen in

WWF als organisatie en netwerk. Dit kan leiden tot reputatieschade, aantasting van het merk, negatieve publiciteit en/of (sterke) daling van financiële baten.

Beheersmaatregel: in 2020 hebben wij voor WWF-NL de gedragscode breed uitgedragen. Daarbij sluiten wij aan bij de WWF-netwerkbrede standaarden en richtlijnen op het gebied van integriteit. Deze zijn ook van toepassing op onze samenwerkende partners, zowel binnen als buiten het netwerk. Ook voeren wij een actieve en continue dialoog over bovenstaande zaken met verschillende stakeholders.

Kwaliteit van onze partnerkantoren (binnen en buiten WWF-netwerk)
Voor het succesvol behalen van resultaten binnen onze natuurbeschermingsprogramma's zijn wij afhankelijk van de kwaliteit van de implementerende kantoren en partners.

Beheersmaatregel: zoals al kort beschreven hebben we in het afgelopen jaar een extra risk assessment naar onze kantoren uitgevoerd inclusief het vaststellen van ondersteunende maatregelen om hierop in te spelen. Zo zijn aanvullende maatregelen als ondersteuning bij interne organisatieontwikkeling, contractmanagement en het inschakelen van expertise op relevante gebieden zoals mensenrechten bepaald.

Fraude en corruptie binnen de (internationale) WWF-organisatie
Fraude en/of corruptie binnen de internationale WWF-organisatie, mogelijk veroorzaakt door een inadequaat bestuur en/of administratieve organisatie, kan grote impact op het vertrouwen in WWF hebben. Dit kan leiden tot reputatieschade, aantasting van het merk, negatieve publiciteit en/of (sterke) daling van financiële baten.

Beheersmaatregel: we besteden veel aandacht aan de preventie van fraude en/of corruptie binnen de eigen organisatie. Specifiek gaat aandacht uit naar de gedragscode, sociale bewustwording en gedrag. De individuele WWF-organisaties conformeren zich aan door WWF-International vastgestelde richtlijnen en standaarden, die regelmatig worden geactualiseerd. Daarnaast maakt dit onderwerp expliciet onderdeel uit van de bovengenoemde maatregelen gericht op het versterken van onze partnerkantoren binnen de lokale context.

Onvoldoende vertrouwen in meetbare resultaten betrokkenheid:

Transparantie over de gerealiseerde impact staat hoog op de agenda binnen WWF. Zowel binnen als buiten de organisatie is verantwoording over gerealiseerde impact, transparantie en inzicht cruciaal. Daarbij is ook de samenwerking met andere organisaties (ngo's) relevant.

Beheersmaatregelen: impact is het centrale thema in onze nieuwe strategie die afgelopen jaar is gestart, waarin het ontwikkelen en vormgeven van integrated impact reporting een centraal onderdeel vormt. Er lopen diverse acties gericht op impact en datagedrevenheid en het versterken van de competenties die hiervoor noodzakelijk zijn. Daarbij zoeken wij synergiën op dit onderwerp door samenwerkingen en partnerschappen met andere organisaties en het WWF-netwerk.

COVID-19

Als gevolg van het uitbreken van de COVID-19-pandemie is een speciaal team ingesteld gericht op het in kaart brengen en beheersen van de risico's rondom de COVID-19-situatie. De aanpak richt zich op de volgende 4 pijlers:

- 1. Medewerkers en organisatie:** focus op gezondheid, vitaliteit en (her)inzetbaarheid van al onze collega's, zeker stellen van vitale rollen en de continuïteit van de organisatieprocessen en systemen.
- 2. Financiële gezondheid:** een financieel team monitort nauwlettend de financiële gevolgen, zowel voor de baten als bestedingen, beoordeelt deze en geeft adviezen voor de financiële besturing. Zie hoofdstuk Financieel Beleid voor nadere toelichting.
- 3. Natuurbeschermingsportfolio:** gericht op de impact voor alle lopende projecten en programma's, die door de lokale situaties in veelal kwetsbare landen worden beïnvloed. Het initiële beeld is dat meerdere programma's vertraging oplopen als gevolg van de lockdown-maatregelen. De impact voor de langere termijn is nog niet volledig inzichtelijk en een netwerkbreed team coördineert en monitort de ontwikkelingen hieromtrent en waar noodzakelijk worden hulpinitiatieven vanuit het netwerk geïnitieerd.
- 4. Engagement:** een deel van de geplande engagementactiviteiten in de tweede helft van het boekjaar zijn uitgesteld en/

of gecancelled als gevolg van de lockdown-maatregelen. Voor de tweede helft van het jaar volgen we de landelijke richtlijnen en besluiten daarbinnen om activiteiten, campagnes en bijeenkomsten weer te starten. Het merendeel van onze digitale activiteiten hebben we kunnen continueren hetgeen een resultaat is van de focus op digitalisering in de afgelopen jaren.

Voor de belangrijkste risico's heeft dit potentieel gevolgen voor de baten, contributies en giften. De impact op jaarbasis is moeilijk danwel in zijn geheel niet in te schatten en ligt derhalve tussen nihil en de in het boekjaar gerealiseerde baten. Het spreekt voor zich dat WWF-NL zal trachten de eventuele Covid-19 gevolgen zo goed mogelijk op te vangen, om continuïteit van programma's, projecten en de organisatie te kunnen waarborgen.

De verwachting is dat de gevolgen van de impact van Covid-19 niet tot een jaar beperkt zullen zijn. Om financiële tegenvallers op te kunnen vangen, is een continuïteitsreserve aanwezig. In boekjaar 2019/2020 is de continuïteitsreserve gestegen tot € 18.6 miljoen.

Ook het komende boekjaar zal integraal risicomanagement een belangrijk aandachtspunt zijn binnen de bedrijfsvoering. Dit doen wij in nauwe samenwerking met het WWF-netwerk vanuit een gezamenlijke aanpak rondom risicomanagement en interne beheersing.

Impact monitoren binnen landschappen

Voor elk van de 12 prioriteitslandschappen hebben we het afgelopen jaar een Theory of Change uitgewerkt waarin zichtbaar is welke impact we nastreven op biodiversiteit en welke tussentijdse resultaten er nodig zijn om daar te komen. We stimuleren een geïntegreerde aanpak met aandacht voor mens, natuur en economie.

Binnen deze landschappen zetten we meerjarige natuurbeschermingsprogramma's op met lokale WWF kantoren en externe partners. Om de focus op impact te waarborgen doorlopen de teams voor elk programma de volgende stappen: (i) bepaling van doelen en analyse van de lokale situatie, (ii) ontwerp van de strategieën, activiteiten en het monitoring plan, (iii) uitvoering van werkplannen, (iv) analyse van resultaten en indien nodig aanpassingen, en tot slot (v) lessen leren en delen. Deze stappen worden voor elk programma beschreven in een voorstel. Na een positieve beoordeling van dit voorstel worden

afspraken vastgelegd in een contract en kan het natuurbeschermingsprogramma starten.

Om goed inzicht te hebben in de voortgang van onze programma's, rapporteren alle nationale en internationale teams over zowel de bereikte natuurbeschermingsresultaten (twee keer per jaar) als de financiële exploitatie (vier keer per jaar). De rapportages worden beoordeeld en besproken door betrokken medewerkers en vervolgacties worden uitgezet. Ook evaluaties zijn een belangrijk instrument om de effectiviteit van de programma's te beoordelen om te leren. Om snel in te spelen op veranderende contexten, evalueren we programma's steeds vaker tijdens de looptijd van het programma in plaats van aan het eind. Zo kunnen de lessen direct worden toegepast door de teams en zijn we beter in staat impact gericht te werken.

Externe accountant

Gedurende het jaar toetst de externe accountant de opzet en het bestaan van de administratieve organisatie en daarin opgenomen maatregelen van interne beheersing. Na afloop van het jaar controleert de externe accountant de jaarrekening. Voor boekjaar 2019/2020 is Ernst & Young Accountants LLP, conform eerdere jaren, de externe accountant van WWF-NL.

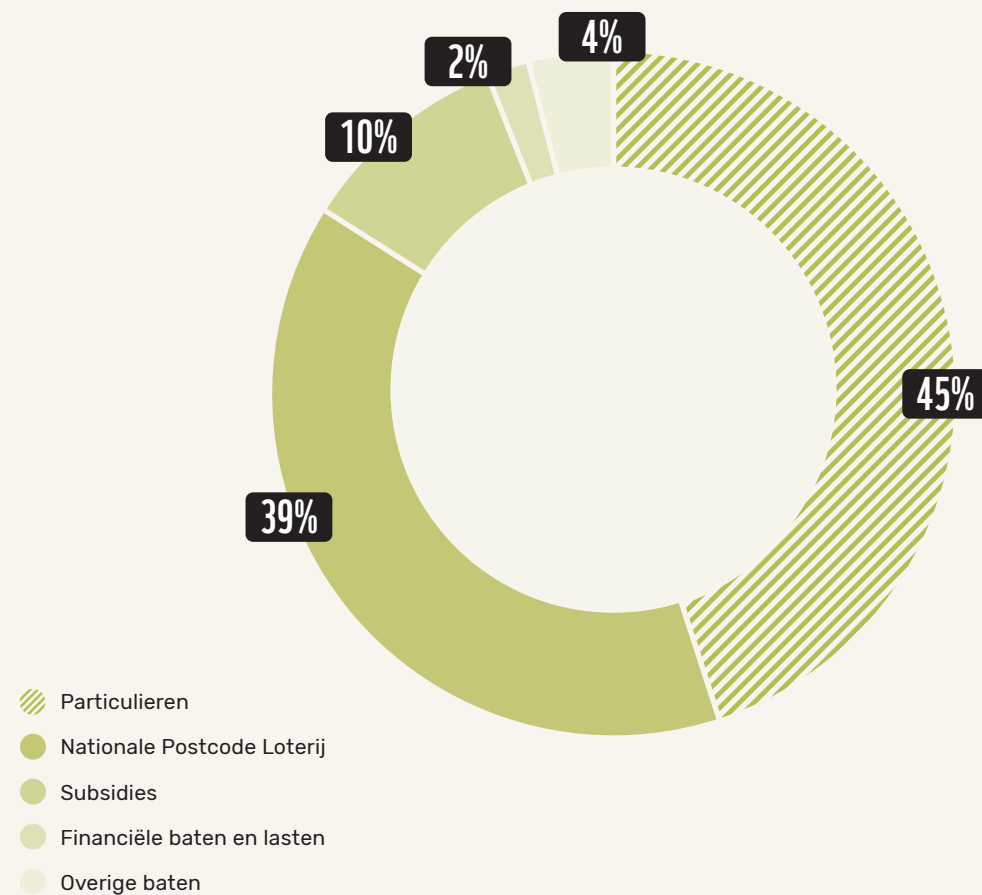
Verbonden partijen

WWF NL maakt onderdeel uit van het wereldwijde WWF netwerk. Vanaf pagina 82 zijn de structuur, governance en wijze van samenwerking binnen het netwerk toegelicht.

INKOMSTEN 2019/2020

€ 77,1m

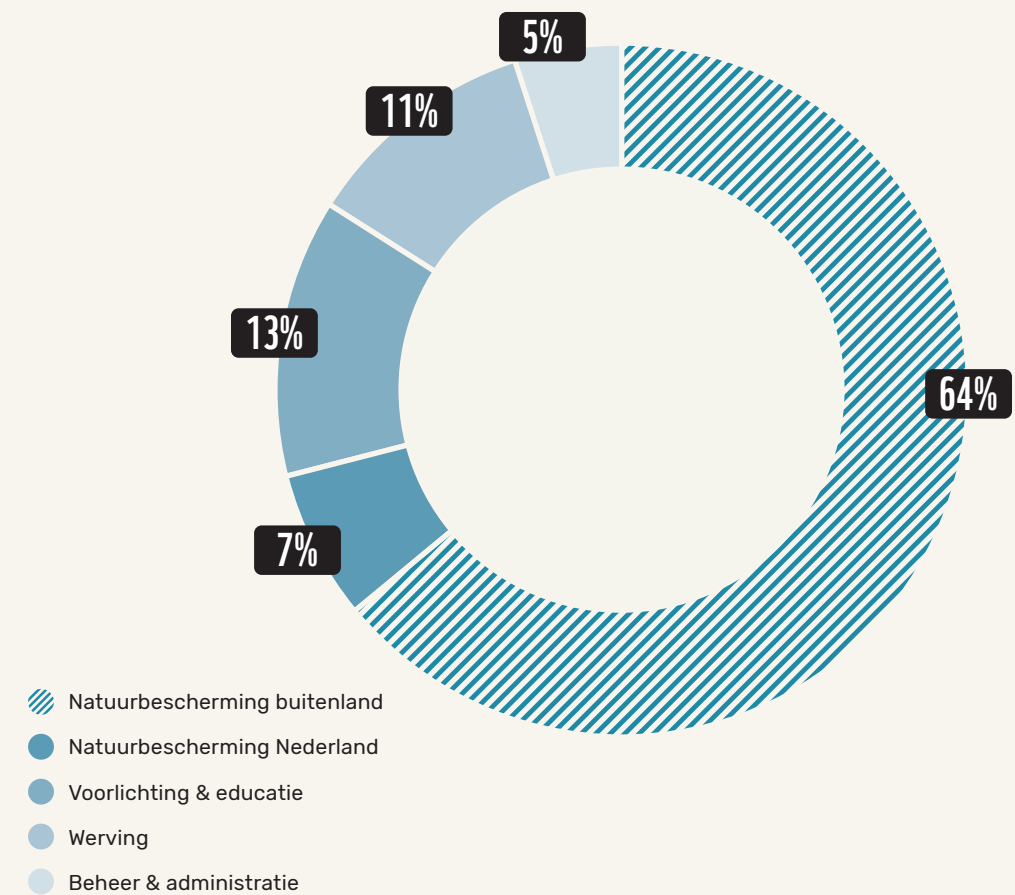
SAMENVATTING FINANCIËLE RESULTATEN WWF-NL

De totale inkomsten van WWF zijn het afgelopen jaar met € 18,1 miljoen gestegen van € 59 miljoen in 2018/2019 naar € 77,1 miljoen in 2019/2020. De inkomsten 2019/2020 maakten het mogelijk om € 48,4 miljoen te besteden aan onze doelstellingen. We hebben het boekjaar afgesloten met een positief resultaat van € 19,6 miljoen. In dit bedrag is het van de Nationale Postcode Loterij ontvangen

bedrag van € 16,9 miljoen begrepen inzake het programma "Onbegrensd door Afrika". Voor dit bedrag zullen komende jaren verplichtingen worden aangegaan; per 30 juni 2020 is voor dit bedrag een bestemmingsfonds gevormd.

BESTEDINGEN 2019/2020

€ 57,4m

Bestedingen

Van elke euro die WWF uitgaf, is in 2019/2020 84 cent aan onze doelstellingen besteed. Er ging 64 cent naar natuurbescherming in het buitenland, 7 cent naar natuurbescherming in Nederland en 13 cent naar voorlichting en educatie. Wij gaven 11 cent uit aan werving van onze baten en 5 cent aan kosten voor beheer en administratie.

Inkomsten

Het grootste aandeel in de stijging van de inkomsten is de post Nationale Postcode Loterij die steeg van €15,5 miljoen in boekjaar 2018/2019 naar € 30,4 miljoen in boekjaar 2019/2020 door de toekenning van een extra bedrag van €16,9 miljoen voor het programma "Onbegrensd door Afrika". Tevens zijn de ontvangen bedragen uit hoofde van donateursacties ten opzichte van voorgaand jaar sterk gestegen als gevolg van de acties inzake de bosbranden in de Amazone en Australië en de Plastic-campagne.

De financiële baten en lasten daalden, met € 0,7 miljoen in boekjaar 2019/2020 naar € 1,3 miljoen in boekjaar 2018/2019, met name te wijten aan een lager koersresultaat op effecten.

CORONACRISIS

Het uitbreken van de COVID-19-pandemie en de daaruit voortvloeiende maatregelen hebben ook voor WWF-NL tot onzekerheid rondom de inkomsten en het doeltreffend inzetten van bestedingen geleid. Als reactie op de ontstane situatie hebben wij direct een intern crisisteam geformeerd gericht op de volgende pijlers: Mens & Organisatie, Financiële Gezondheid, Impact op Natuurbeschermingsprogramma’s & WWF-partnerkantoren en Engagement-activiteiten. Vanuit het crisisteam worden noodzakelijke acties en maatregelen getroffen en gecoördineerd en vindt op regelmatige basis organisatiebrede communicatie plaats.

Financieel is de impact voor het financiële jaar 2019/2020 beperkt gebleven. Aangezien WWF-NL werkt met een gebroken boekjaar zal de eventuele middellange termijn impact pas in het volgend financieel jaar zichtbaar zijn. Verder hebben we gemerkt dat door de spreiding in onze inkomstenmix wij minder kwetsbaar zijn bij een

(tijdelijke) terugval van een inkomstencategorie. Er zijn verschillende financiële scenario's in kaart gebracht en doorgerekend waarbij wij voor boekjaar 2020/2021 rekening houden met een daling in de inkomsten t.o.v. 2019/2020. De verwachting is dat voor de middellange en langere termijn de impact van een economisch recessie ook zal doorwerken op de geefbereidheid. Er zullen gegeven de maatregelen minder evenementen en bijeenkomsten kunnen plaatsvinden hetgeen ook van invloed is op de inkomsten.

De impact van COVID-19 zal gedurende boekjaar 2020/2021 nauwlettend worden gemonitord. Door flexibiliteit en terughoudendheid in te bouwen in het aangaan van (lange termijn) verplichtingen en een kortcyclische financiële besturing zijn wij in staat ook de bestedingen bij te sturen indien noodzakelijk, waarbij de continuïteit van onze projecten en programma’s een belangrijk aandachtspunt is.

Begroting 2020/2021

Bedragen x €1.000	2020/2021 begroot	2019/2020 werkelijk	2019/2020 begroot
Baten			
Baten van particulieren	30.357	34.970	34.156
Baten van bedrijven	917	894	591
Baten van loterijorganisaties	13.500	30.402	13.500
Baten uit subsidies van overheden	7.266	7.488	8.019
Baten van andere organisaties zonder winststreven	1.841	1.469	0
Totaal geworven baten	53.881	75.223	56.266
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	622	524	659
Totaal baten	54.503	75.747	56.925
Lasten			
<i>Besteed aan doelstellingen</i>			
Natuurbescherming buitenland	31.859	36.711	32.729
Natuurbescherming Nederland	6.057	4.209	5.213
Voorlichting & educatie	7.627	7.448	9.006
Totaal besteed aan doelstellingen	45.543	48.368	46.948
Wervingskosten	6.008	6.275	7.741
Kosten beheer en administratie	2.596	2.821	2.563
Totaal lasten	54.147	57.464	57.252
Saldo voor financiële baten en lasten	356	18.283	-327
Financiële baten en lasten	112	1.346	327
Resultaat	468	19.629	0
Resultaatbestemming			
<i>Toevoeging/onttrekking aan</i>			
Continuïteitsreserve		3.221	
Bestemmingsreserve		-449	
Bestemmingsfondsen		16.857	
Resultaat	468	19.629	0

JAARREKENING

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA EN RESULTAATBEPALING

Algemeen

Op de jaarrekening is Richtlijn 650 Fondsen-wervende organisaties (RJ 2016-13) van toepassing.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van de activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten. Daar waar WWF-NL afwijkt van waardering op historische kosten, wordt dit in het verslag vermeld. Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

De jaarrekening luidt in euro's zijnde de functionele en presentatievaluta van de stichting.

Transacties in vreemde valuta

Transacties luidend in vreemde valuta worden omgerekend tegen de geldende wisselkoers per transactiedatum. In vreemde valuta luidende monetaire activa en verplichtingen worden per balansdatum omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers. Niet-monetaire activa en passiva in vreemde valuta worden naar euro's

omgerekend tegen de geldende wisselkoers per transactiedatum. De bij omrekening optredende valutakoersverschillen worden in de staat van baten en lasten verantwoord.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat de directie oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Indien herziening van een schatting noodzakelijk is, wordt deze in de jaarrekening opgenomen in de periode waarop deze betrekking heeft. Waar het voor het vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningpost.

Foutenherstel

In 2010 is de frequentie van de bevoorschotting van de jaarlijkse bijdrage van de Nationale Postcode Loterij gewijzigd van per kwartaal naar drie keer per jaar, alsook heeft WWF-NL vanaf dat moment de jaarlijks toegezegde bijdrage in gelijke delen over de maanden in de staat van baten en lasten verantwoord. De bepaling van de balanspost is echter abusievelijk verricht conform de systematiek van de jaren ervoor. Met als gevolg dat vanaf de jaarrekening 2009/2010 een te hoge vordering op de Nationale Postcode Loterij is opgenomen van EUR 3,2 miljoen.

Bij het opstellen van de jaarrekening 2019/2020 is deze boekhoudkundige fout ontdekt en is het genoemde bedrag retrospectief –in de vergelijkende cijfers- in mindering gebracht op de verantwoorde vordering op de Nationale Postcode Loterij alsook retrospectief in mindering gebracht op de continuïteitsreserve per 1 juli 2018. De continuïteitsreserve per 1 juli 2018 is als gevolg daarvan gedaald van EUR 13,2 miljoen naar EUR 9,9 miljoen.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaand jaar. Waar nodig zijn de vergelijkende cijfers geherrubriceerd om aan te sluiten bij de presentatie in het huidige boekjaar.

Als gevolg van hetgeen vermeld onder "Foutenherstel" wijken de vergelijkbare cijfers in deze jaarrekening af van de cijfers zoals verantwoord in de jaarrekening 2018/2019.

	30 juni 2020	30 juni 2019	1 juli 2018
Bedragen x €1.000			
Vorderingen en overlopende activa voor foutenherstel	4.858	5.881	6.945
Foutenherstel	0	-1.680	-1.831
Vorderingen en overlopende activa na foutenherstel	4.858	4.201	5.114
Kortlopende schulden voor foutenherstel	23.820	22.376	25.786
Foutenherstel	0	1.571	1.420
Kortlopende schulden na foutenherstel	23.820	23.947	27.206
Reserves voor foutenherstel	25.858	26.337	20.773
Foutenherstel	0	-3.251	-3.251
Reserves na foutenherstel	25.858	23.086	17.522

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële en immateriële vaste activa

De waarde van de vaste activa is gebaseerd op de kostprijs verminderd met afschrijvingen. De kostprijs bestaat uit verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in hun staat te krijgen die noodzakelijk is voor het beoogde gebruik. De hoogte van de afschrijving wordt berekend als een percentage van de kostprijs volgens de lineaire methode op basis van de verwachte economische levensduur. Kosten van herstel en kosten van (groot) onderhoud aan een actief worden alleen geactiveerd als hierdoor de marktwaarde stijgt of de economische levensduur wordt verlengd. Op de balansdatum wordt beoordeeld of er sprake is van een zogenaamde bijzondere waardevermindering van vaste activa. Daarmee wordt bedoeld dat de boekwaarde van een actief hoger is dan de opbrengstwaarde. Indien daarvan sprake is, wordt de waardering van het actief aangepast aan de opbrengstwaarde en het verlies in de staat van baten en lasten verwerkt.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, overige vorderingen, geldmiddelen, handelsschulden en overige te betalen posten. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde. In de eerste periode van waardering worden toerekenbare transactiekosten als last in de staat van baten en lasten verwerkt. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Effecten

De op de beurs genoteerde beleggingen worden gewaardeerd tegen de beurswaarde per balansdatum. Deze beurs- of marktwaarde kan verschillen van de oorspronkelijke aanschafwaarde. Zowel gerealiseerde als niet-gerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de staat van baten en lasten. De niet op de beurs genoteerde beleggingen worden

gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde. De eventuele lagere marktwaarde wordt per fonds ingeschat aan de hand van tussentijdse verslagen en jaarrekeningen van deze fondsen. Dividenden worden verantwoord in het boekjaar waarin zij betaalbaar worden gesteld. Rentebaten en -lasten worden verantwoord in het boekjaar waarop zij betrekking hebben.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen. De geamortiseerde kostprijs is gelijk aan de nominale waarde als er geen sprake is van transactiekosten en (dis)agio.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde en staan geheel ter vrije beschikking. Voor mutaties wordt verwezen naar het kasstroomoverzicht.

Continuïteitsreserve

Om de continuïteit van de organisatie te waarborgen, acht de directie van WWF-NL het noodzakelijk om een continuïteitsreserve aan te houden. Tegelijkertijd streeft WWF-NL ernaar de gerealiseerde inkomsten zo snel mogelijk te besteden aan de doelstelling. Daarom is er continu aandacht voor het beperken van het vermogen. Uiteraard dient het voortbestaan van de organisatie wel te worden gewaarborgd. WWF-NL stelt zich daarom ten doel de continuïteitsreserve niet lager te laten uitkomen dan een half maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie en niet hoger te laten uitkomen dan eenmaal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie. Hiermee voldoet WWF-NL ruim aan de Richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen van GDN. Conform deze richtlijn mag de continuïteitsreserve niet meer bedragen dan anderhalf maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie.

Bestemmingsreserve

Naast de continuïteitsreserve houdt WWF-NL een bestemmingsreserve aan, de zogenaamde reserve financiering activa. De reserve financiering activa wordt aangehouden ter financiering van de (im) materiële vaste activa die met eigen vermogen zijn gefinancierd. Deze beperkte bestedingsmogelijkheid is door de directeur bepaald en betreft geen verplichting. De directeur kan deze beperking zelf opheffen. De hoogte van de reserve financiering activa wordt bepaald door de waarde van de (im) materiële vaste activa per balansdatum.

Bestemmingsfondsen

WWF-NL ontvangt regelmatig donaties, giften of nalatenschappen waaraan een specifieke bestemming wordt gegeven door de giftgever of donateur. Conform de wens van de giftgever of donateur worden deze giften aan een specifieke doelstelling besteed. Voor het gedeelte van deze inkomsten dat aan het einde van het boekjaar nog niet is besteed, wordt een bestemmings-fonds gevormd.

Pensioenregeling

Voor de pensioenregeling van WWF-NL is, in overeenstemming met Richtlijn 271, geen voorziening getroffen. De pensioenregeling bestond tot en met 31 december 2018 onder meer uit een (voorwaardelijk geïndexeerde) middelloonregeling, ondergebracht bij een verzekeringsmaatschappij. Sinds 1 januari 2019 kent WWF-NL een beschikbare premierregeling, ondergebracht bij een verzekeringsmaatschappij.

In de jaarrekening is de pensioenregeling verwerkt als een toegezegde bijdrageregeling, omdat WWF-NL – op basis van de met de verzekeringsmaatschappij afgesloten overeenkomst – geen actuarieel- en beleggingsrisico loopt. De pensioenlast in de staat van de baten en lasten is gelijk aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde

pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen.

Langlopende en kortlopende schulden

Langlopende en kortlopende schulden worden tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd op basis van de effectieve-rentemethode. Kortlopende schulden hebben een looptijd van korter dan 1 jaar, langlopende schulden hebben een looptijd van langer dan 1 jaar. De geamortiseerde kostprijs is gelijk aan de nominale waarde als er geen sprake is van transactiekosten en (dis)agio.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

Het resultaat is het verschil tussen het totaal van baten en het totaal van lasten. Baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Contributies, giften, donateursacties

Contributies, giften en donaties worden verantwoord in het jaar waarin ze worden ontvangen.

Nalatenschappen

De omvang van een bate uit nalatenschap kan betrouwbaar worden vastgesteld als er op de balansdatum een akte van verdeling is, dan wel, als er geen akte van verdeling is, de rekening en verantwoording is ontvangen. In uitzonderingssituaties worden baten uit nalatenschappen al op een eerder moment verwerkt. Dit is het geval indien de aard van de nalatenschap het toelaat om een voldoende betrouwbare schatting te maken van de omvang van de nalatenschap, omdat het risico dat de uiteindelijke omvang daarvan af zal wijken, beperkt is.

Bij de waardering wordt veiligheidshalve voor liquide middelen en effecten de gehele nominale waarde in aanmerking genomen en voor onroerend goed 85% van de getaxeerde onderhandse verkoopwaarde en bij het ontbreken van een taxatiewaarde 85% van de woz-waarde.

Voorlopige uitbetalingen, in de vorm van voorschotten, op nog niet gewaardeerde nalatenschappen, worden verantwoord als baten uit nalatenschappen in het jaar waarin ze ontvangen worden.

Nalatenschappen waar vruchtgebruik op rust worden, in lijn met de 'Handreiking verwerking en waardering van nalatenschappen belast met (vrucht)gebruik' van GDN, alleen gewaardeerd indien de vruchtgebruiker niet mag interen,

vervreemden of beleggen. Het cumulatieve bedrag van baten uit nalatenschappen waar vruchtgebruik op rust wordt in een bestemmingsfonds opgenomen.

Sponsoring en royalty's

Baten uit sponsoring en royalty's worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben.

Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten

De brutowinst uit de verkoop van artikelen wordt toegerekend aan het boekjaar waarin het artikel wordt verkocht.

De brutowinst is de netto-omzet van de verkochte artikelen verminderd met de kostprijs. Onder netto-omzet wordt verstaan: de opbrengst onder aftrek van kortingen en over de omzet geheven belastingen. Onder kostprijs wordt verstaan: de inkoopwaarde van de artikelen en bijkomende eigen gemaakte directe kosten.

Baten van loterijorganisaties

De ontvangen bijdragen van de Nationale Postcode Loterij worden verantwoord als baten van loterijorganisaties. Baten van loterijorganisaties worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben.

Subsidies van overheden

Subsidies van overheden worden verantwoord in het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Reeds ontvangen subsidievoorschotten waar in het boekjaar nog geen lasten tegenover staan, worden als vooruit ontvangen bedragen onder de kortlopende schulden opgenomen.

Financiële baten en lasten

De gerealiseerde en ongerealiseerde koersresultaten worden in het desbetreffende boekjaar opgenomen in de staat van baten en lasten. Dividenden worden verantwoord in het boekjaar waarin zij betaalbaar worden gesteld. De rentebaten en -lasten en de met beleggingen gemoeide kosten worden verantwoord in het boekjaar waarop zij betrekking hebben.

Giften in natura

Giften van een zaak in natura worden gewaardeerd tegen de reële waarde in Nederland. Giften bestaande uit diensten worden in het algemeen niet financieel verantwoord, tenzij dit op geld waardeerbare diensten van bedrijven betreft. WWF-NL bepaalt de waarde in het economische verkeer van geplande (communicatie)activiteiten welke door deze giften in natura zijn vervangen en daarmee niet zijn uitgevoerd.

Bestedingen aan natuurbescherming

WWF-NL streeft ernaar de natuur te beschermen en de relatie tussen mens en natuur te herstellen, in één wereld waarin beide kunnen groeien en bloeien. Daarom zet het wereldwijd meerjarige natuurbeschermingsprogramma's op. Van elk natuurbeschermingsprogramma worden de natuurbeschermingsdoelstellingen en de financiering – de besteding aan natuurbescherming – vastgelegd in een projectcontract. De bestedingen aan natuurbescherming worden verantwoord in het boekjaar waarin het projectcontract wordt aangegaan.

Lasten

Lasten worden verantwoord in het jaar waarin ze zijn te voorzien. Lasten worden verdeeld in lasten besteed aan de doelstelling, lasten voor de werving van baten en lasten van beheer en administratie. Onder lasten besteed aan de doelstelling worden verstaan: bestedingen aan natuurbescherming buitenland, bestedingen aan natuurbescherming Nederland en bestedingen aan voorlichting en educatie.

Onder lasten voor de werving van baten worden verstaan: de kosten voor fondsenwerving, de kosten werving loterijorganisaties en de kosten benodigd voor de verkrijging van subsidies. Conform de Aanbeveling Toepassing Richtlijn 650 voor 'kosten beheer en administratie' van GDN zijn de kosten voor financiële administratie voor 100% toegerekend aan beheer en administratie. Overige kosten ter ondersteuning van de organisatie, zoals kosten voor de directie, ICT, huisvesting, personeelszaken en juridische kosten, zijn op basis van een verdeelsleutel toegerekend aan de doelstelling, werving baten en de kosten voor beheer en administratie. In de paragraaf 'Kostenverdeelstaat' is deze verdeelsleutel nader toegelicht.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode en geeft inzicht in het beschikbaar komen en benutten van geldmiddelen gedurende het boekjaar. Feitelijk wordt de staat van baten en lasten ontdaan van de invloeden die de waarderingsgrondslagen hebben op het resultaat.

Balans

(na voorgestelde resultaatbestemming)

Bedragen x €1.000		30 juni 2020	aangepast 30 juni 2019
ACTIVA			
Immateriële vaste activa	A	1.879	1.998
Materiële vaste activa	B	5.355	5.685
Financiële vaste activa	C	0	680
		7.234	8.363
Effecten	D	34.025	37.320
Vorderingen en overlopende activa	E	4.858	4.201
Liquide middelen	F	32.989	11.555
		71.872	53.076
Totaal activa		79.106	61.439
PASSIVA			
Reserves en fondsen			
Reserves	G		
* continuïteitsreserve		18.624	15.403
* bestemmingsreserve		7.234	7.683
		25.858	23.086
Fondsen			
* bestemmingsfondsen	H	23.312	6.455
		49.170	29.541
Langlopende schulden	I	6.116	7.951
Kortlopende schulden	J	23.820	23.947
Totaal passiva		79.106	61.439

Staat van baten en lasten

Bedragen x €1.000		2019/2020 werkelijk	2019/2020 begroot	2018/2019 werkelijk
Baten				
Baten van particulieren	K	34.970	34.156	32.674
Baten van bedrijven		894	591	946
Baten van loterijorganisaties	L	30.402	13.500	15.530
Baten uit subsidies van overheden	M	7.488	8.019	4.994
Baten van andere organisaties zonder winststreven		1.469	0	2.175
Totaal geworven baten		75.223	56.266	56.319
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	N	524	659	703
Totaal baten		75.747	56.925	57.022
LASTEN				
Besteed aan doelstellingen	O			
Natuurbescherming buitenland	O1	36.711	32.729	31.833
Natuurbescherming Nederland	O2	4.209	5.213	6.929
Voorlichting & educatie	O3	7.448	9.006	7.961
Totaal besteed aan doelstellingen		48.368	46.948	46.723
Wervingskosten	P	6.275	7.741	6.336
Kosten beheer en administratie	Q	2.821	2.563	2.653
Totaal lasten		57.464	57.252	55.712
Saldo voor financiële baten en lasten		18.283	-327	1.310
Financiële baten en lasten	R	1.346	327	2.012
Resultaat		19.629	0	3.322
Resultaatbestemming				
Toevoeging/onttrekking aan				
Continuïteitsreserve		3.221		5.471
Bestemmingsreserve		-449		93
Bestemmingsfondsen		16.857		-2.242
Resultaat		19.629	0	3.322

Kengetallen

	2019/2020 werkelijk	2019/2020 begroot	2018/2019 werkelijk
Bestedingspercentages lasten			
Doelstellingen	84,2%	82,0%	83,8%
Werving	10,9%	13,5%	11,4%
Beheer en administratie	4,9%	4,5%	4,8%
Som	100,0%	100,0%	100,0%
Bestedingspercentage geworven baten			
Werving	8,3%	13,8%	11,3%

Kasstroomoverzicht

Bedragen x € 1.000	2019/2020	2018/2019
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat boekjaar	19.629	3.322
* Afschrijvingen	1.646	1.970
* Waardemutaties effecten	-430	-1.495
Aanpassingen voor posten die geen mutatie in het werkkapitaal teweeg brengen	1.216	475
Bruto kasstroom uit bedrijfsoperaties	20.845	3.797
* Mutaties vorderingen en overlopende activa	-656	1.064
* Mutaties kortlopende schulden	-127	-3.410
Veranderingen in werkkapitaal	-783	-2.346
Kasstroom uit operationele activiteiten	20.062	1.451
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in vaste activa	-1.201	-2.068
Desinvesteringen vaste activa	3	5
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-1.198	-2.063
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
* Mutaties langlopende schulden	-1.835	-1.283
* Aankoop effecten	-2.270	-4.535
* Verkoop effecten	5.995	6.888
* Mutaties financiële vaste activa	680	680
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	2.570	1.750
Kasstroom uit bedrijfsactiviteiten	21.434	1.138
Saldo liquide middelen begin boekjaar	11.555	10.417
Saldo liquide middelen einde boekjaar	32.989	11.555
Mutatie in liquide middelen	21.434	1.138

TOELICHTING KASSTROOMOVERZICHT

Uit operationele activiteiten is in 2019/2020 een netto kasstroom van €20,0 miljoen (vorig jaar €1,5 miljoen) positief gerealiseerd. De netto kasstroom nam toe door het positieve resultaat boekjaar ad €19,6 miljoen. Deze stijging is met name te danken aan het van de Nationale Postcode Loterij ontvangen bedrag ad €16,9 miljoen, inzake het programma “Onbegrensd door Afrika”. Dit bedrag zal komende jaren besteed gaan worden.

De investeringsactiviteiten resulteerden in een netto kasstroom van €1,2 miljoen negatief onder andere door de investeringen in het in het boekjaar verder ontwikkelde relatiebeheersysteem alsmede de vernieuwde website.

De financieringsactiviteiten leidden in 2019/2020 tot een toename van de geldmiddelen van €2,6 miljoen.

Het totaal van de bedrijfsactiviteiten van WWF-NL in 2019/2020 resulteert in een liquiditeitspositie per 30 juni 2020 van €33,0 miljoen.

TOELICHTING OP DE BALANS

A: Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa bestaan met name uit het relatiebeheersysteem, het beheersysteem voor onze website en een pakket voor de financiële en projectadministratie. De immateriële vaste activa worden lineair afgeschreven in drie jaar.

Het verloop van de immateriële vaste activa in 2019/2020 is als volgt:

Bedragen x €1.000	2019/2020	2018/2019
Aanschafwaarde	4.110	7.743
Cumulatieve afschrijvingen	-2.112	-5.735
Boekwaarde per 1 juli	1.998	2.008
- Investerings	920	1.378
- Desinvesteringen	-3	-5.011
- Afschrijvingen	-1.036	-1.383
- Afschrijvingen desinvesteringen	0	5.006
Aanschafwaarde	5.027	4.110
Cumulatieve afschrijvingen	-3.148	-2.112
Boekwaarde per 30 juni	1.879	1.998

In 2019/2020 is het relatiebeheersysteem verder doorontwikkeld. Tevens is geïnvesteerd in de in gebruik genomen nieuwe website, alsook in de “werken bij WWF”-website.

B: Materiële vaste activa

Bedrijfsmiddelen

De bedrijfsmiddelen betreffen met name het gebouw van WWF-NL in Zeist alsmede de inventaris. De bedrijfsmiddelen zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De afschrijving is lineair bepaald en wordt gebaseerd op de verwachte levensduur. Hierbij is uitgegaan van de volgende termijnen:

- Gebouw 25 jaar
- Verbouwing 10 jaar
- Elektronische bedrijfsinventaris 3 jaar
- Overige bedrijfsinventaris 5 jaar

Op grond wordt niet afgeschreven.

Activa in gebruik voor de doelstelling

Om de voorlichtings- en educatiedoelstelling te realiseren, heeft WWF-NL geïnvesteerd in een driedimensionale film en de investering PandaDroom in de Efteling. Deze investering is in het huidige boekjaar volledig afgeschreven alsook niet meer in gebruik.

Verloop overzicht

Het verloop van de materiële vaste activa in 2019/2020 is als volgt:

Bedragen x €1.000	Gebouw/ terreinen	Andere vaste bedrijfs- middelen	Subtotaal	Activa in gebruik voor doelstelling	2019/2020 Totaal	2018/2019 Totaal
Aanschafwaarde	10.362	1.885	12.247	2.360	14.607	14.215
Cumulatieve afschrijvingen	-5.176	-1.423	-6.599	-2.324	-8.922	-8.633
Boekwaarde per 1 juli	5.186	462	5.648	36	5.685	5.582
* Investeringsen	172	109	281	0	281	690
* Desinvesteringen	0	-27	-27	-2.360	-2.387	-298
* Afschrijvingen	-394	-180	-574	-36	-610	-587
* Cumulatieve afschrijvingen Desinvesteringen	0	27	27	2.360	2.387	298
Aanschafwaarde	10.534	1.967	12.501	0	12.501	14.607
Cumulatieve afschrijvingen	-5.570	-1.576	-7.146	0	-7.146	-8.922
Boekwaarde per 30 juni	4.964	391	5.355	0	5.355	5.685

C. Financiële vaste activa

Op 7 juli 2016 heeft WWF-NL aan WWF International, gevestigd te Gland in Zwitserland, een lening verstrekt ter grootte van €2,04 miljoen ter dekking van door WWF International te financieren reorganisatiekosten van het wereldwijde secretariaat. De overeengekomen rente bedraagt 1,5% en is opgebouwd uit het driemaands CHF LIBOR tarief ten tijde van het verstrekken van de lening van -/- 0,5%, plus een opslag van 2% . Als bij driemaandelijkse toetsing van het CHF LIBOR tarief een afwijking van meer dan 0,5% ten opzichte van het tarief bij het afsluiten van de lening, respectievelijk de vorige toetsing vastgesteld wordt, dan wordt een nieuw rentepercentage overeengekomen. Aflossing van de lening vindt plaats tussen 1 juli 2017 en 31 juli 2020. Ingeval de lening op 31 juli 2020 niet geheel afgelost is, dan is WWF-NL gerechtigd het openstaande bedrag te verrekenen met verschuldigde bijdragen aan het internationale WWF netwerk.

De specificatie van de financiële vaste activa is als volgt:

Bedragen x €1.000	30 juni 2020	30 juni 2019
Lening aan WWF International	0	680
Totaal financiële vaste activa	0	680

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het boekjaar is als volgt:

Bedragen x €1.000	2019/2020	2018/2019
Balans per 1 juli	680	1.360
Vrijval naar vorderingen en overlopende activa	-680	-680
Balans per 30 juni	0	680

Na afloop van het verslagjaar heeft WWF International de laatste termijn van de lening plus de tot deze datum opgelopen rente afgelost.

D: Effecten

De effecten bestaan uit beleggingen. Het verloop van deze beleggingen gedurende het boekjaar is als volgt weer te geven:

Bedragen x €1.000	30 juni 2020	30 juni 2019
Balans per 1 juli	37.320	38.178
Aankopen	2.270	4.535
Verkopen	-5.995	-6.888
Waardeveranderingen	430	1.495
Balans per 30 juni	34.025	37.320

Alle effecten staan ter vrije beschikking van WWF-NL.

De waardeveranderingen zijn het gevolg van valutakoersverschillen en dalende of stijgende beurskoersen. De waardeverandering als gevolg van valutakoersverschillen bedraagt €69.000 positief, de waardeverandering als gevolg van stijgende beurskoersen bedraagt €361.000 positief.

De stand van de beleggingen per 30 juni 2020 kan als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x €1.000	30 juni 2020	30 juni 2019
Totaal obligaties	23.440	26.811
- looptijd minder dan 5 jaar	12.800	13.055
- looptijd meer dan 5 jaar	10.640	13.756
Aandelen	10.264	10.233
Participatie in het Dutch Greentech Fund	178	178
Participatie in Shift Invest Coöperatief	143	98
Totaal beleggingen per 30 juni	34.025	37.320

De participaties in Dutch Greentech Fund B.V.en Shift Invest Coöperatief U.A. zijn niet beursgenoteerd en zijn respectievelijk gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs (in casu het op balansdatum gestorte agiokapitaal) of lagere reële waarde.

E: Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen en overlopende activa kunnen per einde boekjaar als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x €1.000	30 juni 2020	30 juni 2019
* Nog te ontvangen nalatenschappen	1.751	2.119
* Kortlopend deel lening WWF International	680	680
* Overige vorderingen	150	659
* Vordering uit hoofde van subsidiabele projecten	1.737	0
* Overige vorderingen terzake van personeel	61	128
* Vooruitbetaalde kosten	225	261
* Te ontvangen rente	190	265
* Omzetbelasting	64	89
Totaal vorderingen en overlopende activa	4.858	4.201

WWF-NL is per 30 juni 2020 erfgenaam van 16 nalatenschappen belast met vruchtgebruik. Deze nalatenschappen zijn conform de ‘Handreiking verwerking en waardering van nalatenschappen belast met (vrucht)gebruik’ van GDN gewaardeerd.

WWF-NL heeft een BTW ruling met de belastingdienst inzake de mate waarin de voorbelasting in aftrek gebracht mag worden. De in de balanspost Omzetbelasting opgenomen voorbelasting, is berekend op basis van deze ruling. Het per 30 juni 2020 openstaand bedrag betreft de aangifte van het tweede kwartaal 2020 en de nog niet ontvangen, wel ingediende suppletie aangifte over het voorgaande boekjaar alsook de berekende suppletie over het huidige boekjaar.

F: Liquide middelen

Dit betreft saldi van rekeningen-courant bij banken, evenals het kassaldo. Zij staan geheel ter vrije beschikking.

Reserves en fondsen

De Raad van Toezicht heeft de door de directie voorgestelde resultaatbestemming goedgekeurd. Deze resultaatbestemming is als volgt:

Toevoeging/onttrekking aan:	
Continuïteitsreserve	3.221
Bestemmingsreserve	-449
Bestemmingsfondsen	16.857
Resultaat	19.629

WWF-NL kent geen statutaire bepalingen omtrent de resultaatbestemming.

G: Reserves

Het verloop van de reserves is als volgt:

Bedragen x € 1.000	Continuïteits-reserve	Bestemmings-reserve	Totaal
Stand per 1 juli 2018	9.932	7.590	17.522
Resultaatbestemming	5.471	93	5.564
Stand per 30 juni 2019	15.403	7.683	23.086
Resultaatbestemming	3.221	-449	2.772
Stand per 30 juni 2020	18.624	7.234	25.858

Als gevolg van het foutenherstel zoals toegelicht op pagina 119 is € 3,2 miljoen retrospectief in mindering gebracht op de continuïteitsreserve per 1 juli 2018. De continuïteitsreserve per 1 juli 2018 is als gevolg daarvan gedaald van EUR 13,2 miljoen naar EUR 9,9 miljoen.

WWF-NL houdt twee reserves aan, een continuïteitsreserve en een bestemmingsreserve. Om de continuïteit van de organisatie te waarborgen, acht WWF-NL het noodzakelijk om een continuïteitsreserve aan te houden. De continuïteitsreserve bedraagt per 30 juni 2020 €18,6 miljoen. WWF-NL stelt zich ten doel om de continuïteitsreserve niet lager te laten uitkomen dan een half maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie en niet hoger te laten uitkomen dan eenmaal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie. Onder kosten van de werkorganisatie verstaan we de kosten van eigen personeel, huisvesting, kantoorkosten en kosten voor fondsenwerving. De kosten van de werkorganisatie van WWF-NL bedragen in boekjaar 2019/2020 €20,9 miljoen. De omvang van de continuïteitsreserve bedraagt 0,9 maal de kosten van de werkorganisatie.

WWF-NL houdt een bestemmingsreserve aan ter grootte van de boekwaarde van de (im)materiële vaste activa die met eigen vermogen zijn gefinancierd. Deze beperkte bestedingsmogelijkheid is bepaald door de directie en betreft geen verplichting. De directie kan deze beperking zelf opheffen. De hoogte van de bestemmingsreserve voor (im)materiële vaste activa wordt bepaald door de waarde van de (im)materiële vaste activa per balansdatum.

Bestemmingsreserve

Het verloop van de bestemmingsreserve is als volgt:

Bedragen x € 1.000	Reserve financiering activa doelstelling	Reserve financiering activa bedrijfsvoering	2019/2020	2018/2019
Stand per 1 juli	36	7.647	7.683	7.590
Resultaatbestemming	-36	-413	-449	93
Stand per 30 juni	0	7.234	7.234	7.683

H: Bestemmingsfondsen

WWF-NL ontvangt regelmatig donaties, giften en nalatenschappen waaraan door de giftgever of donateur een specifieke bestemming wordt gegeven. Conform de wens van de giftgever of donateur worden deze giften aan een specifieke doelstelling besteed. Voor het gedeelte van deze donaties, giften of nalatenschappen dat aan het einde van het boekjaar nog niet is besteed, vormt WWF-NL een bestemmingsfonds.

De stand van de bestemmingsfondsen is als volgt:

Bedragen x € 1.000	30 juni 2020	30 juni 2019
Fondsen op Naam	4.553	4.621
Overige donaties en giften	18.759	1.834
Totaal bestemmingsfondsen	23.312	6.455

De stijging van het saldo van de bestemmingsfondsen wordt met name veroorzaakt door €16,9 miljoen dotatie aan het bestemmingsfonds NPL KAZA “Onbegrensd door Afrika”.

Fondsen op Naam

De post Fondsen op Naam bestaat uit fondsen waar de giftgever of erflater zijn of haar naam aan verbonden heeft. Kenmerk van deze fondsen is dat ze bestaan uit ter beschikking gestelde bedragen die op verzoek van de giftgever worden aangewend voor specifieke natuurbeschermingsdoeleinden.

Het verloop van de Fondsen op Naam in 2019/2020 is als volgt:

Bedragen x € 1.000	Balans per 1 juli 2019	Toevoeging	Bestedingen	Saldo mutaties	Balans per 30 juni 2020
MaasMaassen	2.057	48	-88	-40	2.017
Hoeks en Zantman	1.094	41	-6	35	1.129
Althuisius-Geefhuysen	58	1	-5	-4	54
Dinkgreve Natuur Beheer Fonds	102	2	-2	0	102
PAN	121	3	-3	0	121
Ter Kuile Liuwa-Plain	268	57	-38	19	287
Mr Hendrik van Rijgersma	397	9	-65	-56	341
Dr Franciska Feekes Opleidings Fonds	524	12	-34	-22	502
Oost-Harwig Natuurbehoud Fonds	0	10	-10	0	0
Totaal Fondsen op Naam	4.621	183	-251	-68	4.553

De toevoegingen bestaan uit (periodieke) schenkingen en het netto gerealiseerd en ongerealiseerd beleggingsresultaat.

In onderstaande tabel wordt het specifieke natuurbeschermingsdoel per Fonds op Naam weergegeven.

Fonds op Naam	Natuurbeschermingsdoel
MaasMaassen	Natuurbescherming in Nederland en in Zuid-Afrika
Hoeks en Zantman	Natuurbescherming, bij voorkeur in het buitenland
Althuisius-Geefhuysen	Natuurbeschermingswerk van WWF-NL en het zoetwaterwerk in de Pantanal in Brazilië
Dinkgreve Natuur Beheer Fonds	Natuurbeschermingswerk van WWF-NL en Siberische tijgers
PAN	Natuurbeschermingswerk van WWF-NL en bossen
Ter Kuile Liuwa-Plain	Natuurbeschermingswerk van WWF-NL in het Liuwa Plain National Park in Zambia
Mr Hendrik van Rijgersma	Natuurbeschermingswerk van WWF-NL
Dr Franciska Feekes Opleidings Fonds	Natuurbeschermingswerk in niet geïndustrialiseerde landen
Oost-Harwig Natuurbehoud Fonds	Natuurbeschermingswerk van WWF-NL voor projecten in het Congo River Basin en projecten in Indonesië, met name in Borneo

Overige donaties en giften

Bestemmingsfonds overige donaties en giften bestaat uit gelden waaraan de giftgever een specifieke bestemming heeft gegeven. Het fonds bestaat per einde boekjaar uit de bijdragen die per het einde van het boekjaar nog niet geheel aan de betreffende bestemming zijn besteed.

Het verloop van de overige donaties en giften in 2019/2020 is als volgt:

Bedragen x € 1.000	Balans per 1 juli 2019	Toevoeging	Bestedingen	Saldo mutaties	Balans per 30 juni 2020
NPL KAZA "Onbegrensd door Afrika"	0	16.900	0	16.900	16.900
Conservation	0	353	-351	2	2
Forest & Wildlife	423	5.557	-5.917	-360	63
Freshwater	269	978	-1.233	-255	14
Nederlandse Natuur	35	100	-50	50	85
Oceans	12	1.596	-1.545	51	63
Engagement	0	365	-365	0	0
Green Finance	0	2.868	-2.865	3	3
Duurzame markten	152	125	-157	-32	120
Food	0	105	-105	0	0
Ecologische voetafdruk & innovatie	474	387	0	387	861
Natuurherstel Haringvliet	97	60	-139	-79	18
Vruchtgebruik nalatenschappen	305	200	0	200	505
Science	0	50	-50	0	0
Shared Resources, Joint Solutions programma	0	3.906	-3.906	0	0
Diversen	67	134	-76	58	125
Totaal overige donaties en giften	1.834	33.684	-16.759	16.925	18.759

I: Langlopende schulden

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x €1.000	30 juni 2020	30 juni 2019
Langlopende projectverplichtingen	5.579	7.414
Overige langlopende schulden	537	537
Totaal langlopende schulden	6.116	7.951

De langlopende projectverplichtingen betreffen de meerjarige toezeggingen aan natuurbeschermingsprojecten die per balansdatum een resterende looptijd hebben van meer dan een jaar. Projectverplichtingen worden doorgaans aangegaan voor een periode van tussen de 1 en 3 jaar. Het verloop van het totaal van de projectverplichtingen is opgenomen onder de kortlopende schulden.

De post overige langlopende schulden betreft een renteloze schuld – ontstaan vanuit een nalatenschap – aan de Belastingdienst. De duur van de overeenkomst met de belastingdienst bedraagt 10 jaar en loopt in 2021 af. WWF-NL heeft voor eenzelfde bedrag een bankgarantie afgesloten, die is opgenomen onder de niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen.

J: Kortlopende schulden

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x €1.000	30 juni 2020	30 juni 2019
Kortlopende projectverplichtingen	17.550	16.915
Crediteuren	1.157	1.165
Vooruit ontvangen bijdrage Nationale Postcode Loterij	903	1.571
Schulden ter zake van personeel	883	583
Belastingen, sociale premies	379	340
Vooruit ontvangen, vooruit gefactureerd	2.074	2.274
Overige schulden en overlopende passiva	874	1.099
Totaal kortlopende schulden	23.820	23.947

De vooruitontvangen bijdrage Nationale Postcode Loterij betreft het in juni ontvangen bedrag betreffende het jaar 2020 minus de gelijkelijk over de maanden verantwoorde reguliere jaarbijdrage.

Het verloop van het totaal van lang- en kortlopende projectverplichtingen is als volgt:

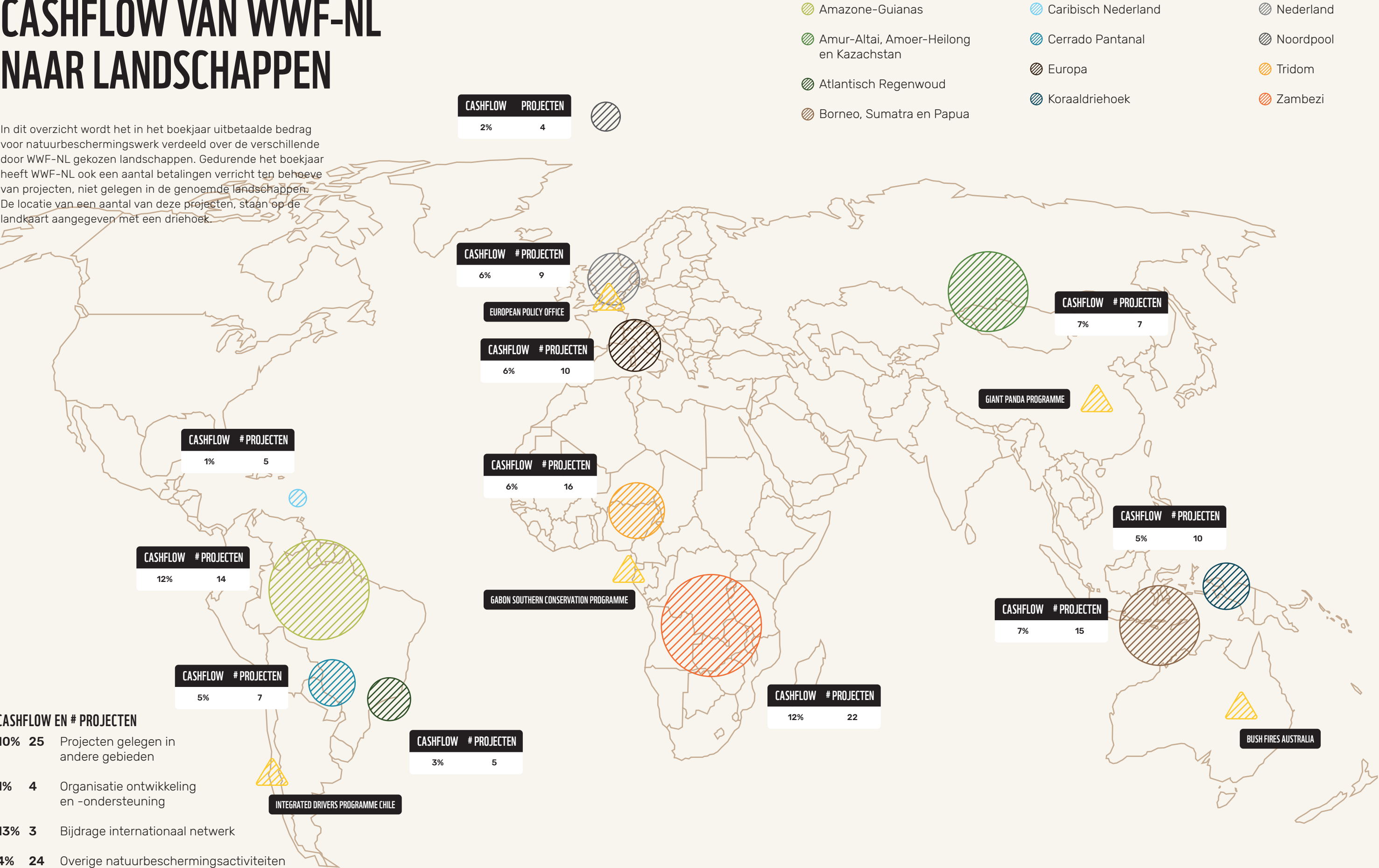
Bedragen x €1.000	30 juni 2020	30 juni 2019
Balans per 1 juli	24.329	28.231
* Nieuw afgesloten contracten	32.437	29.522
* Betaald op contracten	-33.316	-32.562
* Vrijval	-321	-862
Balans per 30 juni	23.129	24.329

De totale verplichting van €23,1 miljoen bestaat voor €17,5 miljoen uit verplichtingen met een looptijd korter dan 1 jaar en voor €5,6 miljoen uit verplichtingen met een looptijd langer dan 1 jaar.

Het afgelopen boekjaar is in totaal €33,3 miljoen uitbetaald uit hoofde van contractuele verplichtingen voor natuurbeschermingswerk.

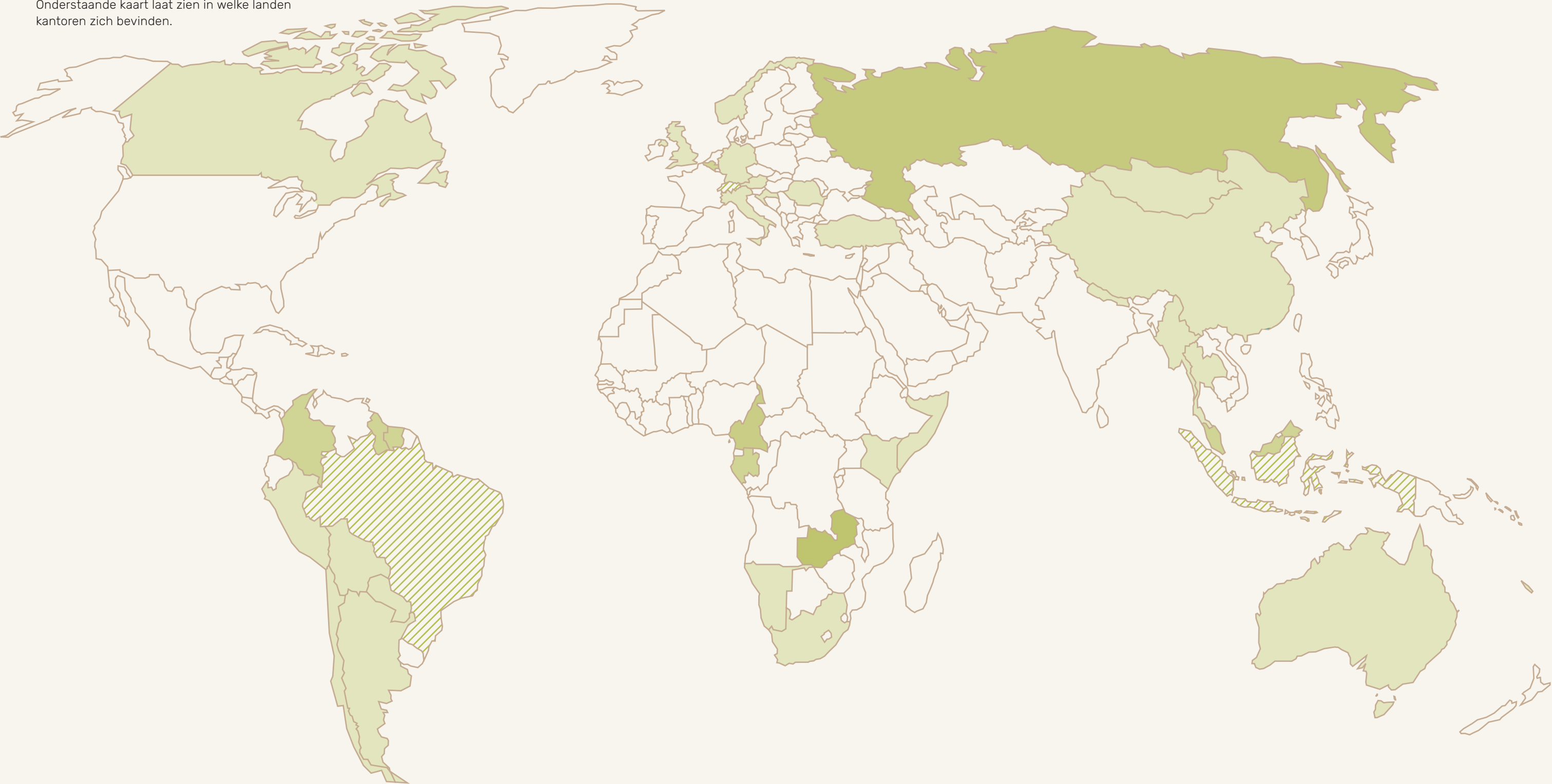
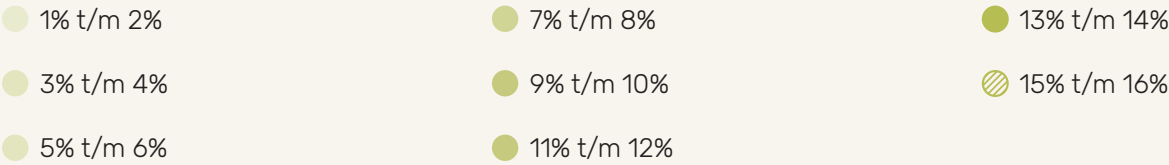
CASHFLOW VAN WWF-NL NAAR LANDSCHAPPEN

In dit overzicht wordt het in het boekjaar uitbetaalde bedrag voor natuurbeschermingswerk verdeeld over de verschillende door WWF-NL gekozen landschappen. Gedurende het boekjaar heeft WWF-NL ook een aantal betalingen verricht ten behoeve van projecten, niet gelegen in de genoemde landschappen. De locatie van een aantal van deze projecten, staan op de landkaart aangegeven met een driehoek.

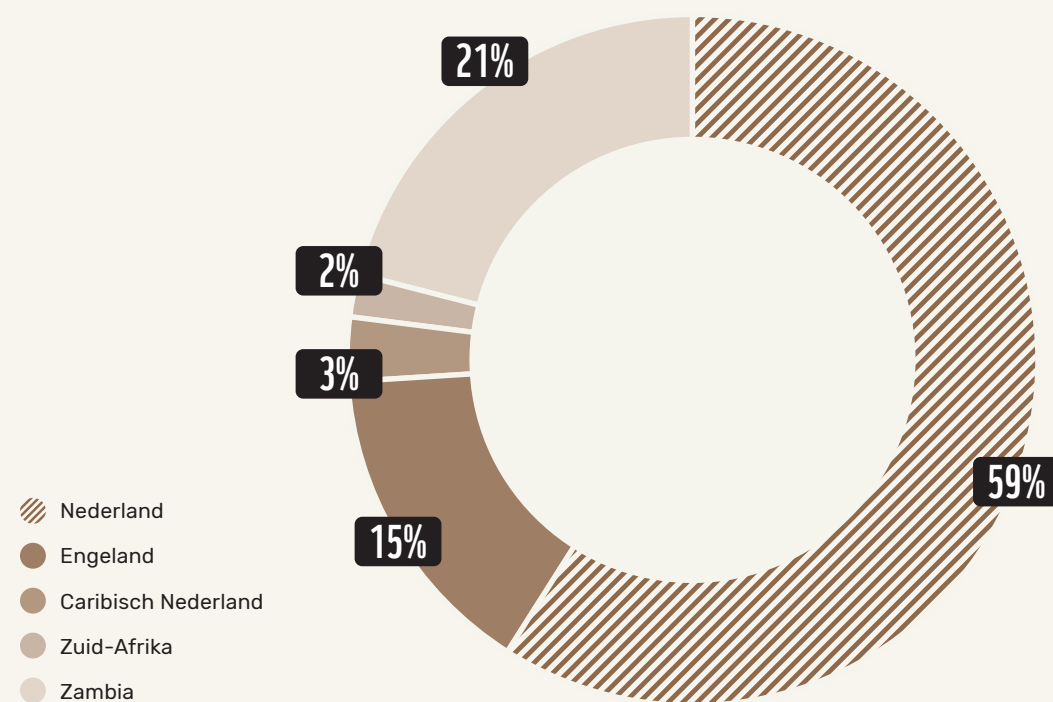
CASHFLOW VAN WWF-NL NAAR WWF KANTOREN

90% van het in het boekjaar betaalde bedrag voor natuurbeschermingswerk, is verstrekt aan WWF-kantoren. Onderstaande kaart laat zien in welke landen kantoren zich bevinden.

CASHFLOW NAAR ANDERE SAMENWERKINGSPARTNERS

10% van het in het boekjaar betaalde bedrag voor natuurbeschermingswerk is verstrekt aan andere samenwerkingspartners (niet zijnde WWF-kantoren). In onderstaand overzicht wordt zichtbaar in welke landen deze partners zich bevinden. Het uitgevoerd natuurbeschermingswerk door deze partners vindt niet altijd plaats in het vestigingsland van de samenwerkingspartner.

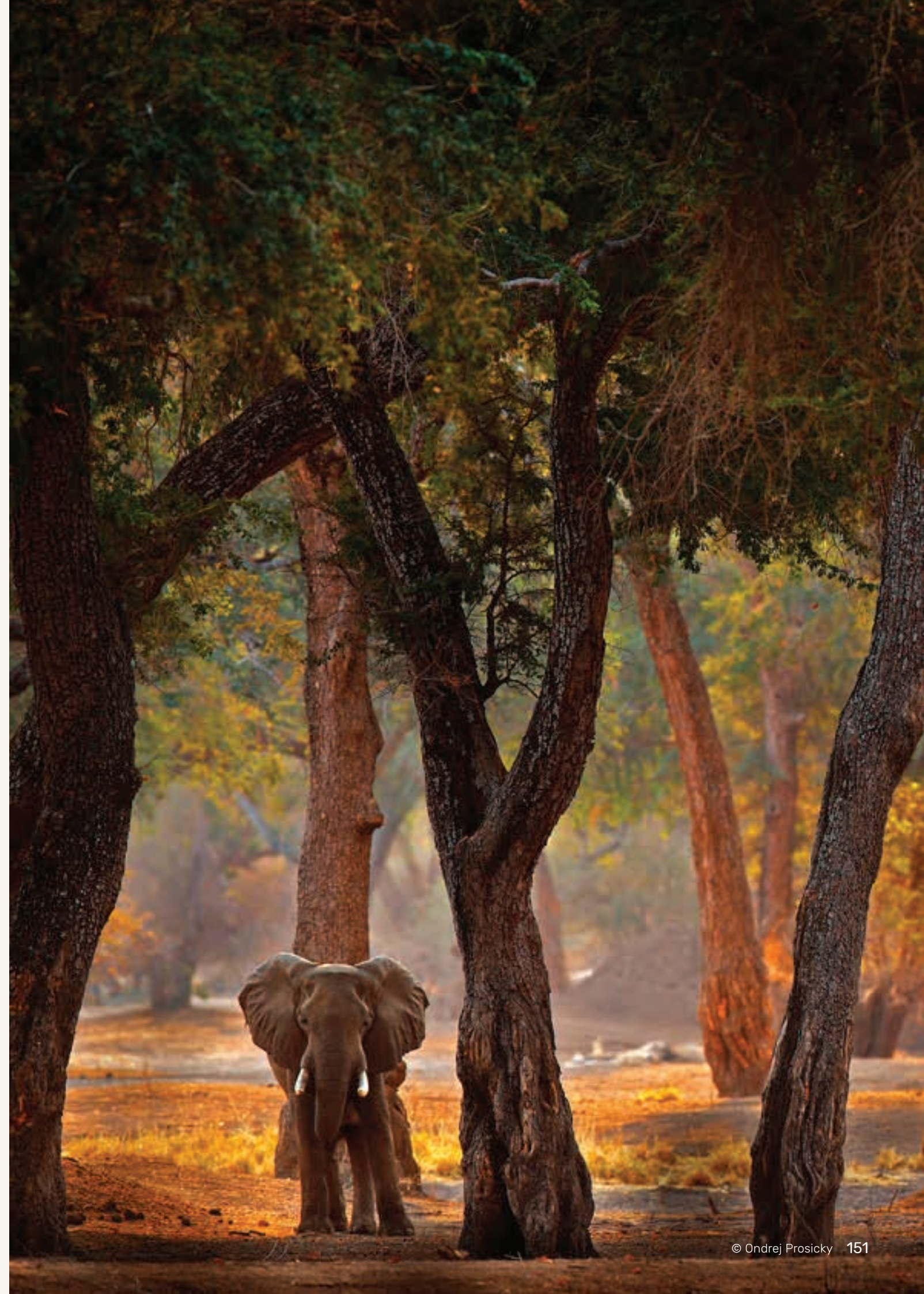
Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Financiële verplichtingen

In verband met de langlopende schuld aan de belastingdienst van €0,5 miljoen heeft WWF-NL een bankgarantie afgesloten voor een even groot bedrag. Conform afspraak met de belastingdienst wordt dit bedrag in 2021 voldaan.

Overige

WWF-NL heeft een kredietfaciliteit afgesloten bij een bank voor een bedrag van €2,5 miljoen. Als gevolg van het afsluiten van de bankgarantie ad €0,5 miljoen is van dit bedrag €2,0 miljoen opneembaar.

Toelichting op de staat van baten en lasten

Totaal baten

Bedragen x €1.000	2019/2020 werkelijk	2019/2020 begroot	2018/2019 werkelijk
Geworven baten	75.223	56.266	56.319
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	524	659	703
Totaal baten	75.747	56.925	57.022

De samenstelling van de geworven baten over boekjaar 2019/2020 was als volgt:

Bedragen x €1.000	Particulieren	Bedrijven	Loterijorganisaties	Subsidies van overheden	Andere organisaties zonder winststreven	2019/2020 werkelijk	2019/2020 begroot	2018/2019 werkelijk
Contributies	20.132					20.132	19.983	20.967
Giften	4.876	759	30.402		1.016	37.053	20.767	22.967
Donateursacties	3.325	135			8	3.468	1.627	1.117
Nalatenschappen	6.637					6.637	5.800	6.142
Subsidies van overheden				7.488		7.488	8.019	4.994
Overige baten					445	445	70	132
Totaal geworven baten	34.970	894	30.402	7.488	1.469	75.223	56.266	56.319

De geworven baten zijn afgelopen jaar met €18,9 miljoen toegenomen ten opzichte van 2018/2019. De baten uit nalatenschappen stijgen met €0,5 miljoen (8,1%). De baten uit contributies dalen met €0,8 miljoen (4,0%). De inkomsten uit giften en donateursacties stijgen met €16,4 miljoen (68,2%) tot in totaal €40,5 miljoen. De bijdrage van de Nationale Postcode Loterij in de geworven baten bedraagt over het boekjaar € 30,4 miljoen. Naast de reguliere bijdrage van €13,5 miljoen is een bijdrage voor het programma “Onbegrensd door Afrika” van €16,9 miljoen ontvangen.

De totaal gerealiseerde geworven baten zijn €19,0 miljoen hoger dan begroot. Dit is met name het gevolg van de extra bijdrage van de Nationale Postcode Loterij. Daarnaast zijn de inkomsten uit donateursacties fors hoger dan begroot. Dit hangt samen met de ontvangen bedrag uit hoofde van de bosbranden in Australië en de actie tegen de vernietiging van het Amazonegebied in Brazilië. Van onschatbare waarde voor WWF-NL is de aanzienlijke bijdrage van meer dan 2500 vrijwilligers, die veel tijd en energie besteden aan het organiseren van activiteiten ten behoeve van het WWF-NL. Deze bijdrage is niet in geld uit te drukken. De bijdrage van vrijwilligers in natura is daarom niet meegenomen in de baten.

K: Contributies

De contributies van WWF-NL zijn afkomstig van volwassen donateurs en de jeugdclubs Rangers Junior, Report en World.

Bedragen x €1.000	2019/2020 werkelijk	2019/2020 begroot	2018/2019 werkelijk
Volwassen donateurs	16.775	16.570	17.325
Rangers Junior	336	352	428
Rangers Report	1.243	1.306	1.528
Rangers World	1.778	1.755	1.686
Totaal contributies	20.132	19.983	20.967

De inkomsten uit contributies dalen ten opzichte van voorgaand jaar voor alle rubrieken behalve de Rangers World. De totale achterban van WWF-NL bedraagt per 30 juni 2020 768.000 donateurs (2018/2019: 606.000), waarvan 104.000 (2018/2019: 112.000) jongeren.

L: Baten van loterijorganisaties

De baten van loterijorganisaties bestaan uit de bijdrage van de Nationale Postcode Loterij.

Bedragen x €1.000	2019/2020 werkelijk	2019/2020 begroot	2018/2019 werkelijk
Reguliere bijdrage Nationale Postcode Loterij	13.500	13.500	13.500
Bijdrage Nationale Postcode Loterij voor het project "Onbegrensd door Afrika"	16.900	0	0
Extra bijdrage Nationale Postcode Loterij voor het beschermen van de Amazone	0	0	2.000
Overige	2	0	30
Totaal baten van loterijorganisaties	30.402	13.500	15.530

Naast de reguliere bijdrage van €13,5 miljoen is een bijdrage van €16,9 miljoen voor het programma “Onbegrensd door Afrika” ontvangen.

M: Subsidies van overheden

Subsidies van overheden worden verantwoord in het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Reeds ontvangen subsidievoorschotten, waar in het boekjaar nog geen lasten tegenover staan, worden als vooruit ontvangen bedragen onder de kortlopende schulden opgenomen. De subsidies zijn niet structureel, maar wel toegezegd voor een periode van meerdere jaren. De overheidssubsidies kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x €1.000	2019/2020 werkelijk	2019/2020 begroot	2018/2019 werkelijk
DGIS Shared Resources Joint Solutions	3.906	4.028	3.968
Ministerie van BZ Dutch Fund for Climate and Development	2.727	3.583	0
Ministerie van BZ Mobilising More 4 Climate	365	0	0
NORAD NorwayPlastic	234	189	149
FMO Water Stewardship	97	79	159
Ministerie van LNV Financial Expertise Water as Leverage Program	24	36	87
SIDA	0	0	156
Provincie Zuid Holland Delta en Rivier in Nederland	16	0	118
Provincie Zuid Holland Vogeleiland	0	0	250
Overige	118	104	107
Totaal baten uit subsidies van overheden	7.488	8.019	4.994

DGIS

DGIS is een Strategisch Partnerschap aangegaan met IUCN Nederland (penvoerder) en WWF-NL aangaande het programma ‘Shared Resources, Joint Solutions’. DGIS is een volwaardig partner in dit programma: het kent IUCN Nederland en WWF-NL subsidie toe, maar speelt ook een actieve rol om de overheden in de geselecteerde landen te beïnvloeden. Het doel van het programma is het veiligstellen van de water- en voedselzekerheid en de veerkracht om de negatieve gevolgen van klimaatverandering het hoofd te bieden in lage- en middeninkomenslanden. Dit willen we bereiken door een landschap brede aanpak. WWF-NL heeft vier gebieden geselecteerd in Zuid-Amerika, Afrika en Azië. De kern van het programma is het versterken van lokale maatschappelijke organisaties, opdat zij een actieve rol kunnen gaan spelen in het maatschappelijke debat. We organiseren tripartiete samenwerkingsverbanden tussen deze versterkte maatschappelijke organisaties, overheden en de private sector. Samen nemen zij dan de verantwoordelijkheid voor een duurzame ontwikkeling van hun regio op zich. De subsidie is door de subsidiegever toegezegd tot en met december 2020.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft WWF-NL een subsidiebijdrage toegekend voor het programma “Dutch Fund for Climate and Development”. Dit programma wordt uitgevoerd door een consortium bestaande uit FMO, CFM, SNV en WWF-NL. Het DFCD-programma financiert initiatieven gericht op investeringen door de private sector ten aanzien van klimaatadaptatie en mitigatie in ontwikkelingslanden. Het project is in de loop van 2019 gestart en loopt door tot en met 2022. Tevens heeft het Ministerie van Buitenlandse Zaken WWF-NL een subsidiebijdrage toegekend voor het programma “Mobilizing More 4 Climate (MoMo4C)”. Dit is een vijfjarig programma uitgevoerd door IUCN Nederland, WWF-NL en Tropenbos International. Het programma brengt ondernemers, bedrijven, beleidsmakers, investeerders en maatschappelijke organisaties samen om:

- groene business proposities te maken die de gevolgen en oorzaken van klimaatverandering op landschapsniveau in ontwikkelingslanden aanpakken en
- investeringen aan te trekken om deze initiatieven uit te voeren.

Dit programma loopt van 2019 tot en met 2024.

N: Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten

	2019/2020 werkelijk	2019/2020 begroot	2018/2019 werkelijk
Bedragen x €1.000			
Sponsoring	342	379	485
Royalty's	138	129	126
Opbrengst verkopen	503	297	410
Inkoopkosten van de verkopen	-459	-146	-318
Totaal baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	524	659	703

Totaal lasten

	2019/2020 werkelijk	2019/2020 begroot	2018/2019 werkelijk
Bedragen x €1.000			
Besteed aan doelstelling	48.368	46.948	46.723
Kosten werving van baten	6.275	7.741	6.336
Kosten beheer en administratie	2.821	2.563	2.653
Totaal lasten	57.464	57.252	55.712

Lasten worden verdeeld in lasten besteed aan de doelstelling, lasten voor de werving van baten en lasten van beheer en administratie.

Onder lasten besteed aan de doelstelling worden verstaan: bestedingen aan natuurbescherming in het buitenland, bestedingen aan natuurbescherming in Nederland en bestedingen aan voorlichting & educatie.

Onder lasten voor de werving van baten worden verstaan: de kosten voor fondsenwerving, de kosten werving baten loterijacties en de kosten benodigd voor de verkrijging van subsidies.

De kosten zijn conform de Aanbeveling Toepassing Richtlijn 650 voor ‘kosten beheer en administratie’ van GDN direct of op basis van een verdeelsleutel toegerekend.

0: Bestedingen aan doelstelling

Bedragen x €1.000	2019/2020 werkelijk	2019/2020 begroot	2018/2019 werkelijk
Natuurbescherming buitenland	36.711	32.729	31.833
Natuurbescherming Nederland	4.209	5.213	6.929
Voorlichting & educatie	7.448	9.006	7.961
Totaal besteed aan doelstelling	48.368	46.948	46.723

In totaal heeft WWF-NL in 2019/2020 €48,4 miljoen besteed aan zijn doelstelling, Dat is €1,4 miljoen meer dan begroot en €1,6 miljoen meer dan in 2018/2019.

01: Bestedingen natuurbescherming buitenland

Bedragen x €1.000	2019/2020 werkelijk	2019/2020 begroot	2018/2019 werkelijk
Natuurbescherming buitenland	36.711	32.729	31.833

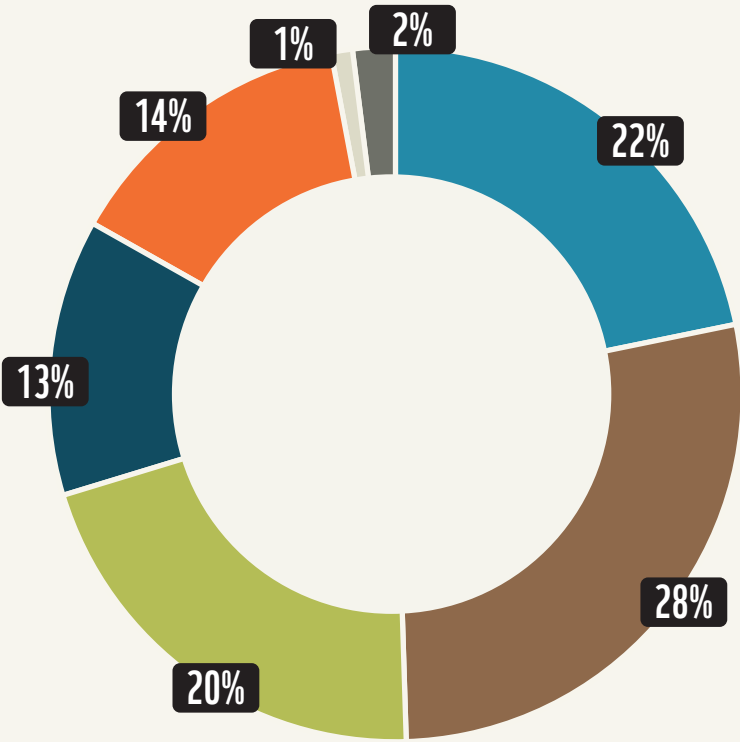
Over 2019/2020 is een bedrag van €36,7 miljoen besteed aan natuurbescherming in het buitenland, €4,9 miljoen meer dan in het voorgaande jaar en €4,0 miljoen meer dan begroot. Deze toename is met name het gevolg van een strategisch partnerschap-programma met WWF-Rusland, welke eerder is gecontracteerd dan gepland.

02: Bestedingen natuurbescherming Nederland

Bedragen x €1.000	2019/2020 werkelijk	2019/2020 begroot	2018/2019 werkelijk
Natuurbescherming Nederland	4.209	5.213	6.929

In 2019/2020 is een bedrag van €4,2 miljoen besteed aan natuurbescherming in Nederland. Dit is €2,7 miljoen minder dan vorig boekjaar hetgeen wordt veroorzaakt door het laatste jaar van het Herstel Haringvliet-programma in 2018/2019.

In het volgende diagram is weergegeven hoe de bestedingen van €40,9 miljoen over de Nederlandse en internationale natuurbeschermingsprogramma's zijn verdeeld.

Bedragen x €1.000

Bestedingen per thema in 2019/2020	bedrag	percentage	Voorgaand jaar percentage
Freshwater	8.920	22%	29%
Wildlife	11.531	28%	21%
Forests	8.468	20%	19%
Oceans	5.224	13%	14%
Food, Markets & Climate	5.856	14%	8%
Policy & Support	223	1%	5%
Organizational Development	698	2%	4%
Totaal	40.920	100%	100%

De bestedingen aan natuurbescherming in binnen- en buitenland worden deels in het lopende boekjaar en deels in volgende boekjaren betaald. Voor zover de aan projecten toegezegde bijdragen aan het einde van het jaar nog niet zijn betaald, worden ze in de balans opgenomen onder langlopende of kortlopende schulden, al naar gelang de termijn waarop ze tot uitbetaling zullen leiden.

03: Voorlichting en educatie

Voorlichting en educatie zijn van wezenlijk belang voor de bescherming van de natuur. In 2019/2020 is hier een bedrag aan besteed van in totaal €7,4 miljoen. Dit bedrag is naast de niet in geld uit te drukken bijdrage van vele vrijwilligers die zich voor voorlichting en educatie inzetten. Het bedrag is lager dan vorig jaar omdat er in het boekjaar minder edities van het magazine verzonden zijn dan in het vorige boekjaar. Het bedrag valt lager uit dan de begroting door de gecontinueerde aandacht die gedurende het boekjaar uitgegaan is naar de digitale transformatie en vernieuwing van het educatieprogramma. In het komende boekjaar zal WWF-NL wederom veel aandacht aan voorlichting en educatie besteden.

P: Wervingskosten

	2019/2020 werkelijk	2019/2020 begroot	2018/2019 werkelijk
Bedragen x €1.000			
Eigen fondsenwerving	5.547	6.784	5.712
Loterijorganisaties	289	512	174
Subsidies	439	445	450
Totaal wervingskosten	6.275	7.741	6.336

Om ook in de toekomst succesvol te zijn en WWF-NL onder de aandacht van mogelijke geldgevers te blijven brengen, heeft WWF-NL over boekjaar 2019/2020 een bedrag van €6,3 miljoen uitgegeven aan fondsenwervende activiteiten. Om acties van de Nationale Postcode Loterij te ondersteunen, alsook ten aanzien van voorbereidende werkzaamheden voor het door de Nationale Postcode Loterij gefinancierde programma “Onbegrensd door Afrika”, heeft WWF-NL in 2019/2020 €0,3 miljoen besteed. Voor het verkrijgen van subsidies heeft WWF-NL in 2019/2020 een bedrag van €0,4 miljoen besteed.

P1: Kosten eigen fondsenwerving

Veranderingen in de markt en de omgeving hebben effect op de relatie van WWF-NL met zijn geldgevers. Om (toekomstige) baten te realiseren is het essentieel om WWF-NL op een relevante wijze onder de aandacht te blijven brengen. In het boekjaar 2019/2020 is daarom een bedrag van €5,5 miljoen uitgegeven aan fondsenwervende activiteiten.

Q: Kosten beheer en administratie

	2019/2020 werkelijk	2019/2020 begroot	2018/2019 werkelijk
Bedragen x €1.000			
Kosten beheer en administratie	2.821	2.563	2.653

Onder kosten van beheer en administratie verstaat WWF-NL de kosten die het maakt in het kader van de (interne) beheersing en administratievoering en die niet worden toegerekend aan de doelstelling of de werving van baten.

De kosten zijn conform de Aanbeveling Toepassing Richtlijn 650 voor ‘kosten beheer en administratie’ van GDN direct of op basis van een verdeelsleutel toegerekend.

R: Saldo financiële baten en lasten

Het saldo financiële baten en lasten kan als volgt worden gespecificeerd:

	2019/2020 werkelijk	2019/2020 begroot	2018/2019 werkelijk
Bedragen x €1.000			
Rente op obligaties en beleggingsrekeningen	407		487
Rente lening WWF International	11		20
Rente op betaal- en spaarrekenigen	-9		1
Dividend effecten	175		220
Koersresultaten effecten	430		1.434
Kosten vermogensbeheer	-122		-150
Resultaat overige beleggingen	454		0
Totaal financiële baten en lasten	1.346	327	2.012

Het beleggingsbeleid van WWF-NL legt de nadruk op maatschappelijke verantwoordelijkheid. De selectie van beleggingen is daarom niet alleen gebaseerd op financiële voorwaarden, maar ook op strikte duurzaamheidscriteria.

De totale rentebaten en baten uit beleggingen over het boekjaar 2019/2020 bedragen €1,3 miljoen en zijn daarmee €0,7 miljoen gedaald ten opzichte van vorig boekjaar.

Het totale rendement op beleggingen bestaat uit rente, dividend, valutaresultaten en koersresultaten.

Het netto beleggingsresultaat is het beleggingsresultaat na aftrek van de kosten voor vermogensbeheer en bedraagt over 2019/2020 €1,3 miljoen, dit is €0,6 miljoen minder dan vorig jaar, met name te wijten aan de beperkte koersresultaten.

Beleggingen

Bedragen x €1.000	2019/ 2020	2018/ 2019	2017/ 2018	2016/ 2017	2015/ 2016
Obligatierente	407	487	517	597	726
Rente op beleggings- en spaarrekeningen	0	0	10	3	33
Dividend	631	220	225	215	256
Gerealiseerd koersresultaat	316	767	262	766	851
Ongerealiseerd koersresultaat	114	667	586	-149	-1.142
Bruto beleggingsresultaat	1.468	2.141	1.600	1.432	724
Kosten beleggingen	122	150	137	160	124
Netto beleggingsresultaat	1.346	1.991	1.463	1.272	600
Rendement beleggingen	3,77%	5,27%	3,77%	3,28%	1,55%
Gemiddeld rendement 2016-2020 %	3,53%				
Gemiddeld rendement 2016-2020 bedrag	1.334				
Netto-resultaat liquide middelen	-9	1	31	33	20

Kostenverdeelstaat

Kostentoerekening

Zoals voorgeschreven in Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties worden kosten toegerekend aan de doelstelling, werving baten en beheer en administratie.

Toerekening vindt plaats op basis van de volgende grondslagen:

- direct toerekenbare kosten worden direct toegerekend
- niet direct toerekenbare kosten worden toegerekend op basis van de onderstaand beschreven toerekeningsmethodiek

	DOELSTELLING				Werving baten	Beheer en administratie	Totaal 2019/2020	Begroot 2019/2020	Totaal FY 2018/2019
	Natuur- bescherming buitenland	Natuur- bescherming binnenland	Voorlichting en educatie						
Bestedingen (inter-)nationale projecten	29.527	2.152	0		0	0	31.679	28.170	30.258
Bijdragen internationaal netwerk	2.494	0	220		236	1.503	4.453	4.264	4.216
Publiciteit en communicatie	284	159	1.702		1.303	-73	3.375	6.139	4.191
Personeelskosten	3.597	1.583	4.162		3.322	1.022	13.686	13.647	12.334
Kantoor- en algemene kosten	592	218	560		499	268	2.137	2.470	2.236
Huisvestingskosten	64	28	78		59	18	247	280	250
Afschrijvingen en bankkosten	153	69	726		856	83	1.887	2.282	2.227
Totaal	36.711	4.209	7.448		6.275	2.821	57.464	57.252	55.712

Kostentoerekening niet direct toerekenbare kosten

Kostensoort	Toerekening aan beheer en administratie	Toelichting
Bijdrage Internationaal Netwerk	gedeeltelijk	De bijdrage van WWF-NL aan het internationale netwerk is, waar van toepassing, toegerekend aan internationale natuurbescherming, voorlichting & educatie en werving. Toegerekend aan beheer en administratie zijn die kosten die betrekking hebben op de operationele kosten van de internationale WWF-organisatie.
Publiciteit en communicatie	gedeeltelijk	Kosten voor publiciteit en communicatie zijn zo veel mogelijk toegerekend aan het onderwerp waarop deze betrekking hebben.
Personeelskosten	naar rato	Personeelskosten zijn op basis van geschatte urenbesteding toegerekend aan het onderwerp waarop deze betrekking hebben. Conform de Aanbeveling Toepassing Richtlijn 650 voor ‘kosten beheer en administratie’ van GDN zijn de personeelskosten van de financiële administratie geheel toegerekend aan beheer en administratie. De personeelskosten met betrekking tot de directie, juridische zaken, ICT, Human Resources en de facilitaire medewerkers zijn naar rato van het aantal medewerkers toegerekend aan de betreffende bestedingscategorie.
Kantoor- en algemene kosten	naar rato	Kantoor- en algemene kosten zijn naar rato van het aantal medewerkers toegerekend aan de betreffende bestedingscategorie. Dit met uitzondering van de accountantskosten en kosten van juridisch adviseurs. Deze zijn volledig toegerekend aan beheer en administratie. Notariskosten zijn toegerekend aan kosten werving aangezien deze kosten voornamelijk de afhandeling van nalatenschappen betreffen.
Huisvestingskosten	naar rato	Huisvestingskosten zijn toegerekend naar rato van het aantal medewerkers aan de betreffende bestedingscategorie.
Afschrijvingen en financiële lasten	gedeeltelijk	De afschrijvingskosten zijn zo veel mogelijk toegerekend aan het onderwerp waarop deze betrekking hebben. De afschrijvingskosten van het financiële systeem zijn geheel toegerekend aan beheer en administratie. De afschrijvingskosten met betrekking tot het gebouw zijn toegerekend naar rato van het aantal medewerkers aan de betreffende bestedingscategorie. De kosten van vermogensbeheer zijn toegerekend aan kosten van beleggingen. De kosten van inkomend betalingsverkeer zijn toegerekend aan de kosten werving, aangezien dit voornamelijk de kosten van de donateursincasso's betreft.

Personeelskosten, kantoor- en algemene kosten, huisvestingskosten, afschrijvingen en financiële lasten

De personeelskosten, kantoor- en algemene kosten, huisvestingskosten, afschrijvingen en financiële lasten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Personeelskosten			
Bedragen x €1.000	2019/2020 werkelijk	2019/2020 begroot	2018/2019 werkelijk
Salarissen	9.392	9.424	8.518
Sociale lasten	1.527	1.530	1.410
Pensioenen	890	890	736
Inhuur derden	1.283	1.254	1.070
Overige personeelskosten	451	374	411
Reiskosten	143	175	189
Totaal personeelskosten	13.686	13.647	12.334

Het gemiddeld aantal fte's over het verslagjaar bedroeg 145 (2018/2019: 138).

De beloning van de directie over 2019/2020 is als volgt:

Naam	K.D. Schuijt
Functie	Algemeen directeur
Dienstverband	
Aard (looptijd)	onbepaald
Uren	40
Parttime percentage	100%
Periode	1 juli 2019 – 30 juni 2020
Bezoldiging (EUR)	Jaarinkomen
Bruto loon/salaris	115.902
Vakantiegeld	9.084
Vaste eindejaarsuitkering	-
Jubileumuitkering/ uitbetaling niet	-
Uitbetaalde vakantiedagen	-
Totaal	124.986
Belastbare vergoedingen/bijtellingsen	-
Pensioenlasten (wg deel)	12.726
Pensioencompensatie	-
Overige beloningen op termijn	-
Uitkeringen beëindigen dienstverband	-
Totaal 2019/2020	137.712
Totaal bezoldiging 2018/2019	133.109

Zowel het salaris als het totale jaarinkomen vallen binnen de maxima zoals opgenomen in de Regeling beloning directeuren van goede doelen ten behoeve van besturen en raden van toezicht, zoals deze gold per 1 januari 2020. Voor 1 FTE bedraagt het maximale salaris voor functiegroep J €162.397 per jaar en het maximale jaarinkomen (salaris plus belaste vergoedingen/bijtellingsen, werkgeversbijdrage pensioen en overige beloningen op termijn) €201.000 per jaar.

Aan de directeur zijn geen leningen, voorschotten of financiële garanties verstrekt.

Kantoor- en algemene kosten

Bedragen x €1.000	2019/2020 werkelijk	2019/2020 begroot	2018/2019 werkelijk
Licentie, onderhoud en schoonmaak	877	980	772
Telefoon en internet	136	167	143
Notaris- en advieskosten	590	611	775
Accountantskosten	84	61	72
Overige kantoor en algemene kosten	450	651	474
Totaal kantoor- en algemene kosten	2.137	2.470	2.236

De accountantskosten hebben voor een bedrag van €52.000 betrekking op de jaarrekeningcontrole door Ernst & Young accountants LLP. Een bedrag van €32.000 betreft specifieke controleopdrachten inzake subsidieverantwoordingen uitgevoerd door Ernst & Young Accountants LLP.

Huisvestingskosten

Bedragen x €1.000	2019/2020 werkelijk	2019/2020 begroot	2018/2019 werkelijk
Onderhoudslasten	150	154	145
Verzekeringen, belastingen en bewaking	51	65	56
Water, gas, electra	46	61	49
Totaal huisvestingskosten	247	280	250

Afschrijvingen en bankkosten

Bedragen x €1.000	2019/2020 werkelijk	2019/2020 begroot	2018/2019 werkelijk
Afschrijvingen immateriële vaste activa	1.036	1.336	1.383
Afschrijvingen materiële vaste activa	610	738	589
Bankkosten	241	208	255
Totaal afschrijvingen en bankkosten	1.887	2.282	2.227

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich na de balansdatum tot aan de goedkeuring van de jaarrekening door de Raad van Toezicht op 29 oktober 2020 geen gebeurtenissen voorgedaan die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum.

De jaarrekening 2019/2020 is op 29 oktober 2020 vastgesteld.

Zeist, 29 oktober 2020
K.D. Schuijt, algemeen directeur

Overige gegevens

Het Wereld Natuur Fonds kent geen statutaire bepalingen omtrent de resultaatbestemming.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de Raad van Toezicht en het bestuur van Stichting Het Wereld Natuur Fonds-Nederland

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019/2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019/2020 van Stichting Het Wereld Natuur Fonds-Nederland te Zeist gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Het Wereld Natuur Fonds-Nederland op 30 juni 2020 en van het resultaat over de periode 1 juli 2019 tot en met 30 juni 2020 in overeenstemming met de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 “Fondsenwervende organisaties”.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 30 juni 2020;
- de staat van baten en lasten over de periode 1 juli 2019 tot en met 30 juni 2020;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Het Wereld Natuur Fonds-Nederland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Benadrukking van ontwikkelingen omtrent corona

De ontwikkelingen rondom de corona (Covid-19) pandemie hebben grote invloed op mensen, onze samenleving en de economie. Dit heeft ook impact op de operationele en financiële prestaties van organisaties en de beoordeling van de mogelijkheid om de continuïteit te handhaven. Deze impact kan voortdurend wijzigen. De jaarrekening en onze controleverklaring daarbij zijn gebaseerd op de condities op het moment dat deze zijn opgemaakt. De impact van deze ontwikkelingen op Stichting Het Wereld Natuur Fonds-Nederland is uiteengezet in het jaarverslag in de specifieke toelichting betreffende Covid-19. Wij vestigen de aandacht op deze uiteenzettingen. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- ◆ het bestuursverslag;
- ◆ de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- ◆ met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- ◆ alle informatie bevat die op grond van de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 “Fondsenwervende organisaties” is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 Fondsenwervende organisaties. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 “Fondsenwervende organisaties”.

Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 “Fondsenwervende organisaties”. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en

omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- ◆ het identificeren en inschatten van de risico’s dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico’s bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- ◆ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- ◆ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ◆ het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante

gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- ◆ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- ◆ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen. Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 29 oktober 2020

Ernst & Young Accountants LLP

drs. J. Waals RA

Colofon

Stichting Het Wereld
Natuur Fonds-Nederland
Driebergseweg 10
3708 JB Zeist
030 – 6937333

Redactie
Jo-lan van Leeuwen
Stéphanie van den Merkhof
Amy Greve
Tessel in 't Veld

Vormgeving
Laurens Verhoeven

Fotografie credits

p 12	© naturepl.com / Tony Wu / WWF	p 59	© Gudkov Andrey / Shutterstock
p 19	© naturepl.com / Mark Carwardine / WWF	p 63	© Efimova Anna / Shutterstock
p 19	© WWF-NL	p 63	© Juozas Cernius / WWF-UK
p 23	© Vladimir Filonov	p 64	© Fabiola Minda / WWF
p 23	© Vaclav Sebek / Shutterstock	p 67	© Fabiola Minda / WWF
p 26	© Agami Photo Agency / Shutterstock	p 67	© UWBALK / Shutterstock
p 27	© Alessandro Sgro / WWF	p 66	© Linde te Koppele / WWF
p 31	© Nathape / Shutterstock	p 71	© NACSO/WWF in Namibia
p 31	© Aaron Gekoski / WWF-US	p 71	© Gezina van der Wal
p 34	© Apiguide S / Shutterstock	p 73	© Sander Reneman
p 34	© Merijn Hougee / WWF	p 73	© WWF / Yunaidi Joepoet
p 35	© NaturePicsFilms / Shutterstock	p 75	© AdaCo / Shutterstock
p 38	© Rafael de Castro Bento / WWF-Brazil	p 76	© Copyright Koala?
p 39	© Henrique Seiko Arakaki / WWF-Brazil	p 77	© Andrew Merry / Getty / WWF
p 39	© Stéfanni Teodoro Gasparini / WWF-Brazil	p 79	© ouh_desire / Shutterstock
p 42	© Mike Pellinni / Shutterstock	p 80	© Michael Potter11 / Shutterstock
p 43	© Anniemj / Shutterstock	p 83	© Copyright groepsfoto?
p 43	© Viacheslav Lopatin / Shutterstock	p 96	© Martina Lippuner / WWF-Africa
p 46	© Sander Reneman / SNDR / WWF	p 98	© Fokke Baarssen / Shutterstock
p 47	© Tom Vierus / WWF-US	p 99	© Daan Noordhuizen / WWF
p 47	© Jürgen Freund / WWF	p 100	© Ondrej Prosicky / Shutterstock
p 51	© Bert Ooms / WWF	p 111	© Juozas Cernius / WWF-UK
p 55	© naturepl.com / Steven Kazlowski / WWF	p 116	© Ondrej Prosicky / Shutterstock
p 55	© Wildestanimal / Shutterstock	p 165	© naturepl.com / Tony Wu / WWF
p 58	© Daniël Nelson / WWF		
p 59	© Daniël Nelson / WWF		

Norwegian Agency for Development Cooperation

We streven ernaar de rijkdom aan dier- en
plantensoorten op aarde te beschermen. Samen
met anderen willen we een wereld tot stand
brengen waarin mens en natuur in harmonie leven.
Be one with nature.

